

A-18842

K. ABROSSENKO

**TALURAHVA
SOTSIALISTLIKUST
ÜMBERKASVATAMISEST**

**EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1951**

K. ABROSSENKO

TALURAHVA
SOTSIALISTLIKUST
ÜMBERKASVATAMISEST

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1951

Originaali tiitel:

К. Абросенко. О социалистическом перевоспитании крестьянства.

Tõlkinud H. Reiman.

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

16936

ARHIIVKOGU

BOLŠEVIKE PARTEI OSA TALURAHVA PÕORDUMISEL UUELE, SOTSIALISTLIKULE ARENEMISTEELE

1. Marksism-leninism kaupatootva väiketalumajapidamise muutmisest suureks kollektiivmajapidamiseks kui sotsialismi ülesehitamise vajalikust eeltingimusest

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon Venemaal teostas põhjaliku pöörde inimkonna maailma-ajaloos. Likvideeriti vana, kapitalistlik kord ja Venemaa astus uuele, sotsialistlikule arenemisteele. Revolutsioon toimus mitte üksnes majanduslikes ja ühiskondlik-poliitilistes suhetes, vaid ka varem ekspluateeritavate töörahvahulkade mõttelaadis, elukorras, traditsioonides, kultuuris ja ideoloogias.

Oktoobrirevolutsioon puhastas tee sotsialismi ideedele mitte üksnes linna proletaarsetes hulkades, vaid ka maal. Oktoobrirevolutsioon andis talupoegadele rohkem kui 152 miljonit hektari mõisnikele, kloostritele ja tsaariperekonna liikmeile kuulunud maad. Olles kukutanud mõisnikud, võttis see revolutsioon neilt tootmisvahendid ja tööriistad ning muutis need ühiskonna omandiks. Esmakordselt ajaloos asusid talupojad vaba elu teele.

Teadusliku sotsialismi rajajad Marx ja Engels ütlesid, et kodanliku korra tingimustes seisab talupoegade kogu mõnu omandusest ainult kujuteldud omandiõiguse fanaatilises kaitsmises. Kuigi talupoeg üksiktootjana on eraomanik, ei ole ta siiski vaba ega pääse ekspluateerimisest, vaesusest ja laostumisest. Et enda laostumist mõnevõrragi edasi lükata, peab ta, nagu ütles Engels, „vabatahtlikult“ müüma liigkasuvõtjale oma karja ja ka iseenda nii kehaliselt kui vaimselt.

Igasugune „... katse kaitsta väiketalupoja omandust kaitseb mitte tema vabadust, vaid ainult tema orjuse erilist vormi; see pikendab sellist olukorda, kus ta ei saa ei elada ega surra“¹. Näidates talurahva seisukorra väljapääsmatust, tema paratamatut laostumist ja hävingut märkisid Marx ja Engels, et ülesanne seisab selles, et alati ja igal pool selgitada talupoegadele nende seisukorra absoluutset lootusetust niikaua kui valitseb kapitalism, selgitada, et kapitalistlik suurtootmine ikkagi tallab puruks ja muljub surnuks talupoja jõuetu ja vananenud väiketootmise, samuti „nagu raudteerong käsikäru“.

¹ K. Marx ja F. Engels, Teosed, XVI kd., II osa, lk. 448 (vene keeles).

Marksismi rajajad õpetasid, et ainult proletaarne revolutsioon võib päästa väiketalupoegi viletsusest, näljast, laostumisest ja külaelu kultuuritusest.

Marx kirjutas: „... Talupoegade ekspluateerimine erineb tööstusproletariaadi ekspluateerimisest ainult vormi poolest. Ekspluataator on samane: kapital... Talupoja omandiõigus on talisman, mis andis seni talupoegi kapitali võimusesse... Ainult kapitali hukkumine võib tõsta talupoega, ainult antikapitalistlik, proletaarne välitsus võib teha lõpu tema majandusliku viletsusele ja ühiskondlikule degradeerimisele.”¹

Oktoobrirevolutsioon, mis muutis maa üldrahvalikuks omandiks, äratas talurahvahulga aktiivsele elule ja loomingulisele tööle ning lõi kindla aluse põllumajanduse igakülgseks kasvuks ja arenemiseks teel sotsialismile. Kuigi talurahvas kui väikeste eraomanike klass pole oma seisundilt sotsialistlik, järgnes ta siiski sotsialistlikule proletariaadile. Ta veendus kogemuste najal, et töölisklass, olles teostanud bolševike partei juhtimisel Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni, kukutas kapitalistide ja mõisnike võimu ning kehtestas nõukogude võimu — tööliste ja talupoegade võimu.

Kuid Oktoobrirevolutsioon ei võinud korrapealt lahendada sotsialistliku revolutsiooni kõige olulisemat küsimust: väikese, tükeldatud eraomandusliku talumajapidamise üleviimist uuele, sotsialistlikule ühiskondliku arenemise teele. Venemaa oli agraarmaa, kus 16 miljonit individuaalset talumajandit oli toitevaks pinnaseks kapitalismile ja talurahva eraomanduslikule hingeelule.

Sellepärast ei tähendanud kapitalistide ja mõisnike hävitamine väiketalumajandi säilitamisega sotsialismi lõplikku võitu kapitalismi üle. See oli ainult uue, tekkiva sotsialistliku korra terava võitluse alguseks vana, iganenud kapitalistliku korra vastu. Lenin õpetas: „Niikaua kui me elame väiketalunduslikul maal, on kapitalismil Venemaal kindlam majanduslik põhialus kui kommunismil.”²

Sotsialismi arenemisprotsess toimus põllumajanduses raskemini kui tööstuses. Natsionaliseeritud tööstuskäitised, kust ekspluataatorid olid kõrvaldatud, läksid üle Nõukogude riigi omandusse, s. t. nad muutusid kogu rahva varaks. Neis käitistes hävitati tööriistade ja tootmisvahendite eraomandus ning likvideeriti töölisklassi ekspluateerimine; järelikult muutus põhjalikult ka tootmissuhete iseloom — tekkisid uued, sotsialistlikud suhted.

Mõisnike suurmaavalduse likvideerimine oli aga ainult põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise alguseks, see ainult kergendas edaspidist üleminekut individuaalmajapidamiselt kol-

¹ K. Marx, Valitud teosed, II kd., 1940, lk. 226—227 (vene keeles).

² V. I. Lenin, Teosed, XXVI kd., 3. väljaanne, lk. 46 (vene keeles).

lektiivmajapidamisele. Esimestel aastatel pärast maa natsionaliseerimist säilis veel väikekaubatootmine, väikekodanlik stiimia ja vana küljes rippumise harjumus, mis pidurdas sotsialistlike suhete arenemist maal. Ilma nende vastuolude lahendamiseta, mis valitsesid riikliku suurtööstuse ja kaupatootva väiketalu-majapidamise vahel, ei saanud üles ehitada sotsialismi.

Lenin ütles, et sotsialism on klasside kaotamine.

„Klasside kaotamine ei tähenda ainult mõisnike ja kapitalistide minemakihutamist, — seda me tegime võrdlemisi kergesti, — see tähendab ka väikekaubatootjate kaotamist, kuid neid ei saa minema kihutada, neid ei saa maha suruda, nendega peab kokku sobima, neid võib (ja tuleb) ümber teha, ümber kasvatada ainult väga kestva, aeglase, ettevaatliku organiseerimistööga.“¹

Talupoja eraomandusliku hingeelu ümberkujundamine oli võimalik ainult väikeste individuaalmajandite ühendamise alusel suurteks kollektiivmajandeks. Seltsimees Stalin õpetab: „Sotsialism ei haara mitte ainult linna. Sotsialism on niisugune majanduse organisatsioon, mis ühendab tootmisvahendite ja tööriistade ühistamise alusel tööstuse ja põllumajanduse. Ilma neid kaht majandusharu ühendamata pole sotsialism võimalik.“²

Tööriistade ja tootmisvahendite ühiskondlik sotsialistlik omandus tööstuses ja põllumajanduses tekkis kahel erineval viisil.

Kapitalistide eksproprieerimine tööstuses muutis tootmisvahendid ja tööriistad kogu rahva varaks. Põllumajanduses aga tekkis kolhooside sotsialistlik omandus talupoegade üksikmajandite kooperatiivse ühendamise teel, s. o. neile kuuluvate tootmisvahendite vabatahtliku ühistamise alusel. See protsess oli pikaldasem ja raskem.

Kesktalupojal kui põllumajanduse kesksel kujul oli „kaks hinge“. Ühest küljest oli ta töötaja, ta ei ekspluateerinud teisi töörahva esindajaid ja ta tundis ise enda turjal mõisnike, kulakute ja kapitalistide ekspluateerimist. See lähendas teda tööliklassile, tegi teda tööliklassi liitlaseks, sest ta oli huvitatud niisuguste tingimuste kindlustamisest, mis temale võimaldavad töötada endale, mitte aga mõisniku ja kulaku kasuks. Kuid teisest küljest on kesktalupoeg omanik, tööriistade omaja ning tarbeesemete müüja. Tal on otsene huvi omanduse vastu. Ja just selle eraomanduslike harjumustega rikutud oleku kasutas igati ära kulak, kes püüdis tõmmata keskmikku enda poolele ning ergutas temas kasusaamise ja rikastumise püüdu. Sellest on tingitud keskmiku paratamatu kõikumine sotsialismi ja kapitalismi vahel. Selles seisis kesktalupoja kahepalgne loomus. Tööliklassi poliitika talurahva suhtes oli rajatud teravale

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXV kd., 3. väljaanne, lk. 190 (vene keeles).

² J. V. Stalin, Teosed, 7. kd. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 312—313.

vahetegemisele talupoja-töötaja ja talupoja-omaniku, talupoja-töötaja ja talupoja-kaupmehe vahel. Lenin õpetas, et selles vahetegemises seisab sotsialismi kogu põhiolu.

Väikeste isiklike talumajandite muutmiseks sotsialistlikeks suurmajandeks oli tarvis veenda talupoega ennast ühistatud suurmajandi kasulikkuses ja paremustes. Oli tarvis, et talupoeg ise oma mõistusega oleks jõudnud arusaamiseni, et see on temale kasulik.

Siin etendasid otsustavat osa bolševistlik ideoloogia ja partei organiseerimistöö. Varustatuna sotsialismi marksistlik-leninliku teooriaga arendas bolševike partei nõukogude võimu esimestest päevadest alates poliitikat, mille eesmärgiks oli talurahva kaasatõmbamine sotsialistliku arengu teele. Oli tarvis sisendada kümneile miljonitele inimestele usku sotsialismisse, juurutada talurahvahulkadesse kollektiviseerimisideed ning saavutada, et talupojad võtaksid selle vastu kui oma idee, loobuksid eraomandusest ja ühistaksid vabatahtlikult oma tööriistad ja tootmisvahendid. Seltsimees Stalin ütleb: „Lenin kutsus parteid kolhoo-side organiseerimisele juba Oktoobrirevolutsiooni esimestest päevadest alates.“¹

Tuleb tähendada, et sotsialistlike, eriti kollektiviseerimis-ideede sisendamine talurahvahulkadesse on palju raskem ülesanne kui sotsialismi ideede sisendamine töölisklassi. See raskus tuleneb talurahva majanduslike tingimuste iseärasustest. Töölisklassi kui tootmisvahenditeta, ekspluateeritava klassi elutingimused liidavad töölisklassi kokku ning sunnivad teda hävitama kapitalistlikku korda. Proletariaadi majanduslikule seisundile vastab sotsialistlik teadvus. Töölisklass kaldub stiihiliselt sotsialismi poole. Ta on oma objektiivselt seisundilt ette valmistatud sotsialismi ideede ja teooriate vastuvõtmiseks. Partei annab kogu oma ideoloogilise ja organiseerimistööga proletariaadi stiihilisele võitlusele teadliku iseloomu. Proletariaat võtab omaks sotsialistliku teadvuse, see saab talle harjumuseks ja ta võitleb kahekordse jõuga kapitalistliku korra vastu. Talurahvas aga on oma objektiivselt seisundilt mittesotsialistlik, taotleb eraomanduse alalhoidu ning kaldub järelikult stiihiliselt kodanliku korra ja väikekodanliku maailmavaate poole. Kuid teisest küljest on talupojad-töötajad huvitatud sellest, et vabaneda ekspluateerimisest mõisniku ja kulaku poolt, ning see lähendab talurahvast töölisklassile, teeb teda töölisklassi liitlaseks ning võimeliseks omandama sotsialismi ideesid.

Juba enne Oktoobrirevolutsiooni võitles bolševike partei palju aastaid töölisklassi ja talurahva liidu kindlustamise eest, et teha talurahvas töölisklassi ustavaks reserviks revolutsiooni ajal ning et pärast võimu võtmist ja kindlustamist tõmmata

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 164.

talurahvas töölisklassi juhtimisel sotsialistlikule ülesehitustööle proletariaadi ja kehv- ning kesktalurahva kindla liidu teostamise alusel. Seltsimees Stalin õpetab: „... tööliste ja talupoegade liit proletariaadi diktatuuri tingimustes ei ole lihtne liit. See on töölisklassi ja töötava talurahva hulkade klassiliidu erinev vorm, mis seab oma eesmärgiks: a) töölisklassi positsioonide tugevdamise, b) töölisklassi juhtiva osa kindlustamise selles liidus, c) klasside ja klassiühiskonna kaotamise.“¹

Seega, Lenini-Stalini õpetuse alusel töölisklassi liidust talurahvaga kindlustas kommunistlik partei talurahva toetuse töölisklassile, viis talurahva revolutsioonini ja valmistas teda ette sotsialismi ideede vastuvõtmiseks.

Pärast nõukogude võimu kehtestamist ja kindlustamist valmistas vähehaaval ette talurahva pööret kollektiviseerimise poole, arendades kõigepealt tööstust, mis varustas põllumajandust põllutöömashinade ja traktoritega, ning arendades samuti ka organisatsioonilist ja parteilis-poliitilist tööd talurahvahulkades. Partei juurutas talurahvahulkadesse kollektiviseerimisideed ja juhtis talupoega-omanikku järk-järgult arusaamisele, et põllumajanduse sotsialistlik arenemistee on paratamatu.

Talurahva teadvuse selle keeruka ümberkujundamisprotsessi juhtivaks ja määravaks jõuks on marksismi-leninismi teooriaga varustatud bolševike partei. Väiketalumajandi ümberkujundamise põhiideed ja talupoegade sotsialistlikku ülesehitustöösse kaasatõmbamise meetodid näitasid üldjoontes kätte juba Marx ja Engels.

Engels kirjutas: „... Kui me valdame riigivõimu, siis ei mõtle me sellele, et väiketalupoegi vägivaldselt eksproprieerida (ükskõik kas tasu maksmisega või ilma selleta), nagu me seda oleme sunnitud tegema suurmaaomanikega. Meie ülesanne väiketalupoegade suhtes seisab kõigepealt selles, et muuta nende eratootmine ja eravalduk kooperatiivseks, kuid mitte vägivaldsel teel, vaid eeskuju andmisega ja selleks otstarbeks ühiskondliku abi pakkumisega.“²

Marx ja Engels avaldasid ainult üldisi juhtimõtteid, nad ei võinud kätte näidata ei konkreetseid teid üksiktalupoegade üleviimiseks kollektiivsele tootmisele ega ka niisuguse tootmise vorme.

Neid Marxi ja Engelsi üldisi juhtimõtteid konkretiseerisid ja arendasid uutes ajaloolistes tingimustes — proletaarsete revolutsiooni ja sotsialistliku ülesehitustöö tingimustes — Marxi ja Engelsi suured järglased Vladimir Iljitš Lenin ja Jossif Vissarionovitš Stalin.

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 167.

² K. Marx ja F. Engels, Teosed, XVI kd., II osa, lk. 454—455 (vene keeles).

2. Lenini kooperatsiooniplaan ning selle konkretiseerimine ja arendamine seltsimees Stalini poolt

Leninlik-stalinlik õpetus põllumajanduse kollektiviseerimisest on üheks osaks teooriast sotsialismi võidu võimalikkusest ühel maal.

Vladimir Iljitš Lenin õpetab, et koopereerimine, s. o. talupoegade vabatahtlik organiseerumine, on kõige parem ja talupoegadele vastuvõetav tee sotsialismile.

Lenin kirjutas artiklis „Kooperatsioonist“: „... Kui juba riigivõim on töölisklassi käes, kui juba sellele riigivõimule kuuluvad kõik tootmisvahendid, meil on tõepoolest jäänud ülesandeks ainult elanikkonna koopereerimine.“¹

Väiketalumajapidamist polnud võimalik lähendada sotsialismile mingil muul teel kui ainult organiseerimise kollektiivsete vormide kaudu, s. o. tarbijate ja tootmiskooperatsiooni kaudu, mis harjutab üksiktalupoega ajama asju kollektiivselt.

Erakapitali väljatõrjumisega kaubandusest tugevdas tarbijate kooperatsioon riikliku tööstuse otsest sidet talumajapidamisega. Uhendades töölisi ja talupoegi nende lähemate majanduslike huvide kaitsmiseks ning täites linna ja maa vahel toimuva kaubaringluse arendamise ülesandeid oli kooperatsioon üheks tähtsamaks töölisklassi ja talurahva koostöö vormiks. Töölise kui tarbija otsene huvi tingis tema aktiivset osavõttu tarbijate kooperatsiooni ehitamisest ja kindlustas ühtlasi tööliste mõju koopereeritud talurahvale.

Kui tarbijate kooperatsioon organiseerib talupoega kui tarbijat, siis põllumajanduslik kooperatsioon organiseerib teda kui tootjat. Kõige massilisemaks ja kõikehõlmavaks põllumajanduslikuks kooperatsioonivormiks, mis tõmbas kaasa kõige laiemad talurahvakihid ja teenindas otseselt talumajandite mitmesuguseid tootmisvajadusi, oli krediidikooperatsioon. See aitas kaasa talupoegade koostöö kõige lihtsamate vormide levimisele.

Krediidikooperatsiooni kaudu organiseeriti riiklikku abi talurahvale (esmajärjekorras sulastele ja kehvikutele) kauba- ja rahalise krediidi kujul maakorraldus- ja maaparandustöödeks, ümberasustamiseks, põllutööriistade ja karja ühisostmiseks ja -kasutamiseks, ühise maaharimise ühistute loomiseks jne. See viis paratamatult põllumajandusliku kooperatsiooni kõrgeima vormini — kolhoosini. Seega tähendas kooperatsiooni tugevdamine ja kasvamine maal talupoegade võitlust oma vabanemise eest kulaku ja liigkasuvõtja orjusest. Peale selle oli laiade talurahvahulkade kaasatõmbamine kooperatiivsesse isetegevusse kõige lihtsamaks ja arusaadavamaks kollektiivse majandamise

¹ V. I. Lenin, Kooperatsioonist. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 3.

kooliks. Siin kontrollis talupoeg tegelikult kollektiivse majapidamise vormide paremust võrreldes individuaalmajapidamisega ning sai võimaluse veenduda uue tehnika jõus ja eelistes.

Lenini kooperatsiooniplaani ja tema idee isikliku väiketalumajandi sotsialistlikust ümberkujundamisest töötas geniaalselt läbi, konkretiseeris, rikastas ja rakendas hiilgavalt ellu Lenini töö suur jätkaja seltsimees Stalin.

Seltsimees Stalin rõhutas alati, et pärast töölisklassi võitu on üheks peamiseks ülesandeks talurahva kaasatõmbamine sotsialistlikule ülesehitustööle ning talumajapidamise lülitamine nõukogude majandusliku ülesehitustöö üldisse süsteemi.

„Peaasi seisab nüüd selles, et liituda talurahva põhimassiga, tõsta tema ainelist ja kultuurilist taset, ning koos selle põhimassiga sotsialismi poole edasi liikuda. Peaasi seisab selles, et sotsialismi tuleb ehitada koos talurahvaga, tingimata koos talurahvaga ja tingimata töölisklassi juhtimisel, sest asjaolu, et juhtiv osa kuulub töölisklassile, on peamiseks tagatiseks, et ülesehitustöö areneb teed mööda, mis viib sotsialismile.“¹

Seltsimees Stalin õpetab, et talumajapidamist on võimalik lülitada nõukogude majandusliku ülesehitustöö süsteemi ainult kooperatsiooni kaudu, — krediidi-, põllumajandusliku, tarbijate ja töönduskooperatsiooni kaudu. Küla majanduslikku aktiivsust on vaja suunata nii, et see läheks kooperatsiooni kaudu, mitte aga kooperatsioonist mööda. Seltsimees Stalin näitas, et partei ülesandeks on kannatlikult selgitada talupoegadele neile arusaamatuid küsimusi ning talupoegi veenda ühismajapidamise paremustes, säästmata selleks aega ega jõudu.

Uus, mida seltsimees Stalin Lenini kooperatsiooniplaani sisse viis, seisab selles, et ta:

„1) töötas igakülgsest läbi küsimuse sotsialistliku majapidamise kollektiivsest vormist maal;

2) näitas, et põhiliseks ja peamiseks lüliks kolhooside rajamisel käesoleval etapil on põllumajanduslik artell kui kõige õigem ja talupoegadele arusaadavam vorm, mis annab võimaluse ühendada kolhoosnike isiklikud huvid nende ühiskondlike huvidega, kohandada kolhoosnike isiklikud huvid ühiskondlikele huvidele;

3) põhjendas üleminekut kulakluse piiramise ja väljatõrjumise poliitikalt kulakluse kui klassi likvideerimise poliitikale üldise kollektiviseerimise alusel;

4) selgitas traktorijaamade kui tugipunktide tähtsuse põllumajanduse sotsialistlikul ümberkorraldamisel ning põllumajanduse ja talurahva abistamisel sotsialistliku riigi poolt.“²

¹ J. V. Stalin, Teosed, 7. kd., lk. 118.

² Jossif Vissarionovitš Stalin. Lühike elulugu. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1947, lk. 114—115.

Arendades Lenini kooperatsiooniplaani ja toetudes sotsialistliku ülesehitustöö kogemustele töötas seltsimees Stalin välja põllumajanduse kollektiviseerimise teooria ning näitas kätte sotsialistliku põllumajanduse põhivormi ja sotsialismi võiduks maal vajalikud tingimused.

Juhtides sotsialistlikku ülesehitustööd ning rakendades ja arendades järjekindlalt Lenini kooperatsiooniplaani rõhutas seltsimees Stalin, et põllumajanduses on võimalikud ainult kaks arenemisteed: kas põllumajanduse ülemineku tee kapitalistlikule suurtootmisele, mis viiks talurahvahulka laostumiseni, tööliste ja talupoegade liidu hävinguni, kulakluse tugevnemiseni ja sotsialismi lüüasaamiseni; või väiketalumajandite ühinemise tee kolhoosideks, sotsialistlikeks suurmajandeks, — tee, mis kindlustab sotsialismi võidu.

Selleks, et kindlustada enesele vaba ja õnnelikku elu, on talupoegadel ainult üks väljapääs.

„Väljapääs on killustatud väiketalumajandite üleminekus suurteks ja ühinenud majandeks ühiskondliku maaharimise alusel, üleminekus kollektiivsele maaharimisele uue, kõrgema tehnika alusel. Väljapääs on selles, et järk-järgult, kuid järjekindlalt, mitte surve avaldamise korras, vaid eeskujunäitamise ja veenmise kaudu ühendada väike- ja pisitalumajandid suurmajandeks ühiskondliku, ühingute viisi korraldatud, kollektiivse maaharimise alusel, kus rakendatakse põllutöomasinaid ja traktoreid, kus kasutatakse teaduslikke meetodeid põllutöö intensiivsuse tõstmiseks. Teist väljapääsu ei ole.“¹

Bolševike partei, olles varustatud Lenini-Stalini teooriaga, sisendas talurahvale kollektiviseerimise idee ning oskas miljonilisi talurahvahulki veenda ja neid sotsialismiteele pöörata.

Varustades põllumajandust eesrindliku tehnikaga, viis töölisklass oma organisatsioonilise ja ideelise mõjuga talurahvahulka organiseerituse, distsipliini ja teadlikkuse ning aitas tal vabaneda eraomanduslikest harjumustest.

Bolševike partei poliitikat küla suhtes määrasid V. I. Lenini ja seltsimees Stalini õpetused: osata saavutada kokkulepet kesk-talupojaga, hetkekski katkestamata võitlust kulaku vastu ja kindlalt toetudes ainult kehvtalurahvale.

ÜK(b)P XIV kongress andis bolševike partei poliitikale maal klassikalise valemi, mis oli suunatud töölisklassi liidu tugevdamisele talurahvaga ning proletariaadi ja tema partei autoriteedi tõstmisele talurahva hulgas. Sellega rajas kongress kindla aluse laialdaseks organiseerimistööks talurahva kaasatõmbamise alal sotsialistlikule ülesehitustööle.

Partei XIV kongress näitas oma otsuses, et kui kehvtalurahvas ja esmajoones sulased on proletariaadi toeks maal, siis on

¹ J. V. Stalin, Keskkomitee poliitiline aruanne ÜK(b)P XV kongressile. Stenograafiline aruanne, 1928. a., lk. 56 (vene keeles).

keskmik proletariaadi kindlaks liitlaseks, sest maal sotsialismi ülesehitamise põhiliseks teeks on talurahva põhihulga ja eelkõige keskmiku kui põllutöö keskse kuju kaasatõmbamine kooperatiivsesse organisatsiooni.

„Võitlus kulakluse vastu peab toimuma nii kehvtalurahva organiseerimise teel kulaku vastu kui ka proletariaadi ja kehvtalurahva liidu kindlustamise teel keskmikuga, keskmiku lahtikiskumiseks kulaklusest kulaku isoleerimise otstarbel.“¹

Kehvtalurahva organiseerimine ja tema liidu tugevdamine keskmikuga on ainuõige kulakluse vastu võitlemise tee, mille näitas kätte meie partei. Kesktalurahva organiseerimise alal partei poolt tehtud töö tugevdas töölisklassi mõju maal, kindlustas töölisklassi liitu talurahvaga, eriti küla keskse kuju — keskmikuga, ning viis kulaku isoleerimiseni. Seega leidsid Lenin ja Stalin talurahva massilises koopereerimises vastuvõetava ja kasuliku lahenduse talupoegade väikeomandusliku erahuvi ühendamiseks sotsialismi üldhuvidega. Selles on leninlik-stalinliku kooperatsiooniplaani — talurahva sotsialistlikule ülesehitustööle kaasatõmbamise plaani suur jõud.

3. Bolševistliku propaganda osa talurahva pöördumisel kolhoositeele

Miljoniliste talurahvahulkade kaasatõmbamine sotsialistlikule ülesehitustööle on pikaajaline talurahvahulkade teadvuse ümberkujundamise ja sotsialistlikuks suurpõlluharimiseks vajalike tingimuste ettevalmistamise protsess. Kuivõrd raskeks ja keeruliseks osutus talurahva sotsialistliku ümberkujundamise ülesanne, nähtub juba sellest, et meie bolševike partei vajas 12 aastat pingelist ettevalmistustööd, et lõpuks asuda selle ülesande lõplikule lahendamisele.

Leninlik-stalinlik põhimõte talupoegade kolhoosidesse ühendamise vabatahtlikkusest nõudis suurt ideoloogilist tööd, agitatsiooni- ja propagandatööd ning organiseerimistööd maal. Kollektiviseerimise teooria võis muutuda materiaalseks jõuks ainult miljoniliste talurahvahulkade enda poole võitmise teel.

Artellimajandi paremuste näitamine tegeliku eeskujuga, talupoja teadvuse süstemaatiline mõjutamine agitatsiooniga ja kommunistlike ideede propageerimine muutsid talupoja eromanduslikku ja individualistlikku hingeelu ning sisendasid temale usku sotsialismi. Hinnates kollektiviseerimisidee juurutamiseks talurahvahulkades tehtava poliitilise töö tähtsust ütles Vladimir Iljitš Lenin:

„... Uheksa kümnendikku kogu talurahvast järgneb meile arvatavasti, kui me oskame selgesti, lihtsalt ja arusaadavalt

¹ „ÜK(b)P kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonides ja otsustes“, II osa, 6. väljaanne, lk. 51 (vene keeles).

elavate eeskujude ning elava elu õppetundide varal selgitada meie ettepanekut..."¹

Kõigis partei kongresside, konverentside ja pleenumite ning Keskkomitee otsustes määrati alates VK(b)P VIII kongressist kindlaks bolševike partei ja Nõukogude riigi tegevusjoon kolhooside ülesehitustöös.

Partei otsused määrasid täpselt kindlaks programmi kollektiivse suurmajapidamise ülesehitamise alusel ideelis-poliitilise töö arendamiseks sulaste ja kehvikute ning keskmikute hulgas ja nende organiseerimiseks võitlusele kulakluse vastu tööliklassi ja tema eesotsas sammuva bolševike partei juhtimisel.²

Parteiorganisatsioonid tegid süstemaatilisel poliitilisel ja kultuurhariduslikku tööd maal ettekannetes ja vestlustes, miitingutel ja koosolekutel, kesk- ja kohalikus ajakirjanduses, raadios ja kinos, linna šefluse organiseerimisega küla üle, tööga kehvikute rühmade, naiste ja noortega, poliithariduslike asutuste — klubide, lugemistubade, raamatukogude ja punanurkade kasutamise.

Kogu ideelis-poliitilise ja kultuurharidusliku töö põhiliseks sisuks oli talupoegade veenmine, et ainult kolhoosid saavad parandada nende elu, lõplikult kaotada jagunemise varakateks ja varatuteks, tõsta külaelu taset sotsialistliku linna tasemeni ning luua tingimused linna ja maa vahelise vastandlikkuse likvideerimiseks.

Suurt abi maale andsid tööstustöölised. Tööstuskeskustest läksid talurahvale appi kümned tuhanded töölisbrigaadid: sepad, lukksepad, agitaatorid ja kultuuritöötajad. Need brigaadid kandisid maale bolševike partei ideesid ning sotsialistlikus suurtoot-

¹ V. I. Lenin, Teosed, XX kd., 3. väljaanne, lk. 195 (vene keeles).

² „Suhtumisest kesktalurahvasse“, „Poliitilisest propagandast ja kultuurhariduslikust tööst maal“, „Tööst noorsoo hulgas“, „Partei ja nõukogude ajakirjandusest (VK(b)P VIII kongress, 1919. a.); „Majandusliku ülesehitustöö järjekordsetest ülesannetest“, „Suhtumisest kooperasiioni“ (VK(b)P IX kongress, 1920. a.); „Poliithariduse Peavalitsusest ja partei agitatsioonilis-propagandalistest ülesannetest“, „Toiduainete andmise kohustuse asendamisest naturaalmaksuga“, „Kooperasiionist“ (VK(b)P X kongress, 1921. a.); „Tööst maal“, „Ajakirjandusest ja propagandast“, „Naistööliste ja talunaiste hulgas tehtava töö küsimusest“ (VK(b)P XI kongress, 1922. a.); „Partei ülesannetest kooperasiionis“ (VK(b)P XII ülevenemaaline konverents, 1922. a.); „Maksupoliitikast maal“, „Propaganda, ajakirjanduse ja agitatsiooni küsimustest“, „Usuvastase agitatsiooni ja propaganda korraldusest“, „VKP tööst maal“, „VKP tööst naistööliste ja talunaiste hulgas“ (VK(b)P XII kongress, 1923. a.); „Kooperasiionist“, „Tööst maal“, „Ajakirjandusest“, „Agitpropaganda tööst“, „Tööst noorsoo hulgas“, „Tööst naistööliste ja talunaiste hulgas“ (VK(b)P XIII kongress, 1924. a.); „Järjekordsetest ülesannetest töö alal maal“ (VK(b)P Keskkomitee pleenum, oktoober 1924); „Partei tööst külakehvikute hulgas“ (VK(b)P Keskkomitee pleenum, oktoober 1925); „Komsomoli tööst“ (ÜK(b)P XIV kongress, 1925. a.); „Tööst maal“ (ÜK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni ühendatud pleenum, oktoober 1927); „Tööst maal“ (ÜK(b)P XV kongress, 1927. a.) ja teised partei otsused.

mises omandatud tööharjumusi ja -kogemusi. Tarvitseb vaid öelda, et aastail 1928, 1929 ja 1930 komandeeriti põllumajanduslike kampaaniate ajaks ja alalisele tööle linnadest maale 250 000 inimest. Seltsimees Stalin hindas kõrgelt tööliste tähtsust talupoegade sotsialistlikul ümberkujundamisel. Artiklis „Suure murrangu aasta“ juhtis seltsimees Stalin tähelepanu kollektiviseerimise enda kätte võtnud eesrindlike tööliste osale kui ühele kolhooside ülesehitamise edu põhjusele.

„See enneolematu edu kolhooside ülesehitamisel on seletatav lõppeks sellega, et selle asja võtsid enda kätte meie maa eesrindlikud töölised. Ma mõtlen tööliste brigaade, kes kümnetena ja sadadena on laiali meie maa põhirajoonides. Tuleb tunnistada, et kõigist olemasolevaist ja võimalikest kollektiviseerimisliikumise propageerijaist on töölispropagandistid kõige paremad propagandistid talurahva masside hulgas.“¹

Arendades ideelis-poliitilist tööd kollektiviseerimisideede juurutamiseks talurahvahulkadesse rajasid partei ja Nõukogude valitsus seltsimees Stalini juhtimisel samaaegselt majanduslikku ja materiaaltehnilist baasi põllumajanduse sotsialistlikuks ümberkorraldamiseks; tugevdasid juba olemasolevaid kolhoose ja levisid nende kogemusi; organiseerisid sovhoose ja masina-traktorijaamu kui sotsialistliku suurpõlluharimise tugibaase; arendasid intensiivselt põllutöömashinate tootmist põllumajanduse tehniliseks ümbervarustamiseks; arendasid müügi- ja tootmiskooperatsiooni, laenutuspunkte ja ühise maaharimise ühistuid; teostasid põllumajandussaaduste massilist kontraheerimist, millega kehtestati uued lepinguvahekorrad riiklike organisatsioonide ja talupoegade vahel põllumajandussaaduste tootmise ja müügi alal; jätkasid pealetungi arendamist kulakule; liitsid kokku küla kehvik- ja keskmikkihti ning andsid neile iga-külget abi.

Kogu see partei ja Nõukogude valitsuse määratu suur ja pikaajaline töö suunas üksiktalumajanduse ühe eesmärgi poole — tema üleviimisele kollektiivse sotsialistliku arengu rööbastele.

Juba 1922. aastal oli meil 14 000 kolhoosi, kuhu kuulus 217 000 majandit. Kuid neis kolhoosides oli reeglipäraselt talurahva sulaste-kehvikute osa, põhihulk aga — keskmikud jäid üksiktalupidajaiks. Keskmik ei suutnud korrapealt vabaneda harjumusest töötada üksikult ja leivaviljaga kaubelda vabalt; ta pidas veel kangekaelselt kinni vanast tööviisist, kartis uuendusi ja tal oli sageli täiesti väär kujutlus sotsialistlikust suurmajapidamisest. Ainult partei visa ja süstemaatiline töö maal kindlustas ka kesktalupoja pöördumise kolhoositeele.

1929. aasta oli NSV Liidus sotsialismi ülesehitamise ajaloos sügava sotsialistliku revolutsiooni aastaks maal. Bolševike partei ja Nõukogude valitsuse pingeline töö ning selleks ajaks juba

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 237.

tegelikkuses omandatud kogemused kolhooside ülesehitamise alal pöörasid talurahvahulga vanalt, kapitalistlikult arenemisteelt uuele, sotsialistlikule teele. Kõige arvukam klass meie maal, talurahva klass, katkestas jäädavalt sidemed eraomandusliku majapidamisega, mis tekitab kapitalismi, ning asus kolhoosimajapidamise, sotsialistliku majapidamise teele. Maal pandi maksma ühiskondlik, kolhooslik-kooperatiivne tööriistade ja tootmisvahendite omandus ning loodi uued, sotsialistlikud, ekspuateerimisest vabade töötajate seltsimeheliku koostöö ja sotsialistliku vastastikuse abistamise suhted. Vana, sajandeid kestnud kord maal asendati uue korraga — kolhoosikorraga. Talurahvas kui kõige arvukam väikeste eraomanike klass, olles asunud kolhoositeele, muutus kvaliteedilt uueks, nõukogude talurahvaks, kes oma töö ja omandi rajas mitte enam eramajandusele, individuaalsele tööle ja mahajäänud tehnikale, vaid ühisomandusele, kollektiivsele tööle ja kaasaegsele tehnikale.

Isiklike talumajandite kollektiviseerimine on Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni üks suurimaid saavutusi. Kollektiviseerimise tulemusena muutus põllumajandus Nõukogude Liidus sotsialistlikuks ja talupojad astusid sotsialismi ülesehitajate ridadesse. Varem nad ainult toetasid sotsialismi ülesehitustööd, nüüd aga ehitavad nad ise sotsialismi.

„See oli sügavaim revolutsiooniline pööre, hüpe ühiskonna vanast kvalitatiivsest olekust uude kvalitatiivsesse olekusse, mis oma tagajärgedelt võrdub revolutsioonilise pöördega 1917. aasta oktoobris.

Selle revolutsiooni omapärased seisid selles, et ta viidi läbi ülalt, riigivõimu initsiatiivil, kuna alt teda otseselt toetasid talupoegade miljónilised hulgad, kes võitlesid kulakliku orjake vastu ja vaba kolhoosielu eest.

See revolutsioon lahendas ühel hoobil kolm sotsialistliku ülesehitustöö põhiküsimust:

a) Ta likvideeris meie maal arvukaima ekspuateerijate klassi, kulakute klassi, kapitalismi restaureerimise kantsi.

b) Ta viis meie maa kõige arvukama töörahvaklassi, talupoegade klassi, kapitalismi tekitava üksikmajapidamise teelt ühiskondliku, kolhoosliku, sotsialistliku majapidamise teele.

c) Ta andis nõukogude võimule sotsialistliku baasi rahvamajanduse kõige laialdasemal ja eluliselt tarvilikul, kuid ka kõige mahajäänud alal — põllumajanduses.

Seega hävitati sisemaal kapitalismi restauratsiooni viimased allikad ja ühtlasi loodi uued, otsustavad, tarvilikud tingimused sotsialistliku rahvamajanduse ülesehitamiseks.”¹

Laialdaste talurahvahulkade üleminek kollektiviseerimisele

¹ ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 300—301.

toimus mitte rahuliku ja sujuva arenemise korras, vaid talupoegade ulatuslikus võitluses kulaku kui klassi vastu. Maal oli enne täielikku kollektiviseerimist 25 miljonit killustatud väiketalumajandit. Kolhooside osatähtsus, nende erikaal oli väga väike. Kulaklus etendas põllumajandussaaduste tootmises silmapaistvat osa. Veel 1927. aastal tootsid kulakud üle 600 miljoni puuda vilja, millest 130 miljonit puuda oli müügivilja, kolhoosid ja sovhoosid aga andsid ainult 35 miljonit puuda müügivilja. Klassijõudude sellise vahekorra juures riigi majanduselus ei võinud partei arendada kulakute kui klassi likvideerimise poliitikat.

Kuni 1929. aastani teostas nõukogude võim kulakluse piiramise poliitikat: maksustas kulakut kõrgemini, nõudis temalt vilja müümist riigile kindlate hindadega ja piiras kulaklikku maakasutamist ning majapidamist maarentimise seadusega ja üksiktalumajapidamises palgalise tööjõu kasutamise seadusega. Niisuguse poliitika tulemuseks oli, et kulakluse kasvu takistati ja et kulakluse üksikud kihid, kes neid piiramisi ei talunud, välja tõrjuti ja laostusid. Kuid kulakluse kui klassi majanduslikke aluseid see poliitika ei hävitanud. „See oli kulakluse piiramise, mitte aga likvideerimise poliitika. See oli tarvilik kuni teatava ajani, niikaua kui kolhoosid ja sovhoosid olid alles nõrgad ega suutnud kulaklikku viljatootmist asendada oma toodanguga.“¹ Kulaklus kui klass jäi ajutiseks püsima, kusjuures kaupatootev väiketalumajand oli toitvaks pinnaseks kapitalistlikele elementidele. Kolhoosiliikumisele oli vaja anda tarvilik hoog, koristada selle teelt takistused. Selleks oli vaid üks võimalus — täielik kollektiviseerimine ja sel alusel kulakluse kui kõige arvukama ekspluaataatorliku klassi likvideerimine. Seda ainuõiget teed mööda juhtis meie maad seltsimees Stalin.

1929. aasta lõpuks tootsid kolhoosid ja sovhoosid juba vähemalt 400 miljonit puuda vilja, sellest üle 130 miljoni puuda müügivilja s. o. rohkem kui andsid kulakud 1927. aastal. Seega võimaldas kolhooside ja sovhooside kasvamine nõukogude võimule teha järsu pöörde kulakluse kui klassi piiramise ja väljatõrjumise poliitikalt tema likvideerimise poliitikale. Kulakutelt võeti maa ja palgaline tööjõud, talupoegadele lubati kulakuilt konfiskeerida kolhooside kasuks kari, masinad ja muu inventar. Kulaklus kui klass likvideeriti.

Töölisklassi poolt juhitud talurahvas, olles kogemuste põhjal veendunud kolhooside kasulikkuses, astus kollektiviseerimisteele. Üleminek kolhoosidele oli otsustavaks sammuks, mis määras NSV Liidus sotsialismi ülesehitamise tähtsaima etapi.

Tehes kokkuvõtet kolhooside ülesehitamisest, märkis UK(b)P Keskkomitee novembripleenum 1929. aastal, et kolhoosiliikumise edu tulenes partei peajoone järjekindlast teostamisest, mis kindlustas tööstuse võimsa kasvu, tugevdas töölisklassi liitumist

¹ UK(b)P ajalugu. Lühikursus, lk. 300.

talurahva põhihulkadega, levitas kooperatiivset ühisust, tugevdas rahvahulka poliitilist aktiivsust ja proletaarse riigi materiaalsete ning kultuuriliste ressursside kasvu.

Seega algas talumajandite kollektiviseerimisega uus ajalooline etapp põllumajanduse sotsialistlikus ümberkujundamises. Töölisklassi tootmisalase liidu edasiseks tugevdamiseks kehvikute ja keskmikute põhihulkadega ning maa abistamiseks kaadriga saadeti UK(b)P Keskkomitee pleenumi otsusel 25 000 tööstustöölise suurte kollektiivmajandite organisaatoritena tööle kolhoosidesse, masina-traktorijaamadesse ja kodutöönduse ühistuisse.

Kahekümneviietuhandelased rajasid ja koondasid partei ümber talurahvahulka suurearvulise aktiivi, organiseerisid ja tugevdasid kehvikute rühmi ning lõid, kasvasid ja õpetasid kolhoosnikute endi hulgast kolhooside juhtivaid kaadreid. Nad organiseerisid maal ka kultuurhariduslikku tööd, olid kolhoosides uute töömeetodite rakendamise algatajaks, arendasid sotsialistlikku võistlust ja lööktööd, tugevdasid töödistsipliini, organiseerisid tootmisnõupidamisi, kõrvaldasid puudusi kolhoosides ja juhtisid kolhoositalurahva võitlust kulakluse vastu. Peale selle andsid kahekümneviietuhandelased kolhoosnikuile edasi sotsialistlikes käitistes omandatud töökogemusi. Tööstustöölise organiseerimis- ja propagandatöö tulemusena maal tugevnesid kolhoosid tunduvalt ja parandasid oma tööd.

UK(b)P Keskkomitee võttis 5. jaanuaril 1930. aastal seltsimees Stalini ettepanekul vastu ajaloolise otsuse „Kollektiviseerimise tempost ja riigi abist kolhooside ülesehitustööle“. Selle otsuse suur teoreetiline tähtsus peitub selles, et see fikseeris partei uue poliitika maal, mis oli suunatud kolhoosikorra võidule ja kulakluse kui klassi likvideerimisele. Tunnustati, et kolhoosiliikumise peavormiks on mitte ühise maaharimise ühistu, milles ühistatud töö juures säilib tootmisvahendite eraomandus, vaid põllumajanduslik artell. Artell on selline sotsialistliku majandi vorm, milles ühistatakse põhilised tootmisvahendid ning kõrvaldatakse järjekulalt kõige väiksemgi võimalus eraomandi ja ekspluateerimise tekkimiseks. See UK(b)P Keskkomitee otsus etendas põllumajanduse kollektiviseerimisel ülitähtsat osa ning tõi selguse partei uue poliitika elluviimise küsimusse maal. Seoses selle otsusega sai täieliku kollektiviseerimise läbiviimine uut jõudu. Läks hoogu võimas kolhoosiliikumine. Kolhoosidesse astus keskmik. Talupojad astusid kolhoosidesse tervete küladena ja rajoonidena ning pühkisid teelt kulakluse.

Nõukogude talurahvas, olles omaks võtnud leninlik-stalinliku kollektiviseerimisidee ning astunud kolhoositeele, saavutas töölisklassi juhtimisel uue, sotsialistliku korra võidu maal. Põllumajanduse ümberkorraldamine kaotas külakehvikud ja igale kolhoosnikule avanes lai tee jõukale ja kultursele elule. Suur leninlik-stalinlik idee haaras miljoneid talupoegi ja pani liikuma uue küla, kolhoosiküla loendamatud loovad jõud. Selles on bol-

ševistliku ideoloogia suurim jõud, ideoloogia, mis avab sügavalt ühiskonna arenemisseaduste sisu ning kuulutab uue korra võitmatust võitluses vana korra vastu, arenevate uute eluvormide võidulepääsu ja vananenud, oma aja äraelanud vormide paratamatut hukkumist.

4. Partei poolt kodanlike ja parempoolsete-trotskistlike teooriate vastu peetud võitluse ajalooline tähtsus

Asudes uuele elule, kolhoosielule suunatud maailma-ajaloolise liikumise eesotsas maal pidas partei seltsimees Stalini juhtimisel võitlust kodanlike ning väikekodanlike ideoloogide ja paremning „vasak“ poolsete kapitalismi restaureerijate vastu, kes astusid välja leninlik-stalinliku kollektiviseerimisõpetuse vastu.

Sotsialismi vaenlased nägid, et nad seoses talurahva põhihulkade astumisega sotsialismiteele ning kulakluse kui klassi likvideerimisega kaotavad viimsed positsioonid ja kõige väiksemadki võimalused kapitalismi restaureerimiseks. Selleks, et talurahvast ära pöörata kolhoositeelt, külvata talurahva hulka umbusku kolhooside vastu ning umbusaldust partei ja nõukogude võimu vastu, hakkasid nad lagedale tooma igasuguseid kodanlike ideekesi ja teooriakesi. Nad väitsid, et väikepõlluharimine mitte üksnes ei tagane suurpõlluharimise ees, vaid et sellel on võrreldes viimasega isegi paremusi. Nende paremuste tõttu, mis seisvat selles, et väiketalupoeg on kannatlik ja vastupidav ning et ta on valmis oma maalapi säilitamiseks taluma igasuguseid puudusi, jääb väikemajand mitte üksnes suurmajandi poolt välja tõrjumata, vaid vastupidi, et väikemajand võidab juurde uusi positsioone. Seetõttu puudub põllumajanduses kapitali kontsentreerimis- ja tsentraliseerimisprotsess, puudub põllumajandusliku proletariaadi kujunemise ja talurahva vaesumise protsess ning puudub järelikult ka klassivastuolude ja klassivõitluse kasvamine.

Vladimir Iljitš Lenin ja Jossif Vissarionovitš Stalin paljastasid ja näitasid juba kaua enne proletaarse revolutsiooni võitu selle väiketalumajapidamise püsivuse ja paremuste kodanliku teooria alusetust. V. I. Lenin kirjutas 1913. aastal artiklis „Laste töö talumajandis“: „Kodanlus tahab näidata, et talupoeg on tõeline ja elujõuline „peremees“, mitte aga kapitali ori, kes on sama rõhutud kui palgatööline, kuid rohkem seotud ja rohkem takerdunud kui viimane.“¹

Juba oma teoses „Kas anarhism või sotsialism?“ ütles seltsimees Stalin, et kapitalismi tingimustes „... väikekodanlus kui klass ei kasva, vaid vastupidi, ta laguneb päevast päeva ja jaguneb kodanlasteks ja proletaarlasteks.“²

¹ V. I. Lenin, Teosed, 19. kd., 4. väljaanne, lk. 182 (vene keeles).

² J. V. Stalin, Teosed, 1. kd. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1947, lk. 288.

Lenin ja Stalin näitasid, et klassiühiskonnas, kus eksisteerib tootmisvahendite eraomandus ja ekspluateerimine, ei kannata väiketalumajand välja võitlust suurmajandi vastu ja peab paratamatult hukkuma. Tarvitseb vaid öelda, et tsaari-Venemaal oli 30 protsenti talude üldarvust hobusteta, 37 protsendil ei olnud põllutööriistu ja 15 protsendil puudusid külvid. See on ainult üks näide talurahva pikast ajaloost, mis näitab, et kodanliku korra tingimustes on miljonite talumajandite laostumine paratamatu. Keskkihtide laostumise arvel maal tekkis külakodanlus — kulakud. Kuigi kulakud moodustasid vähemuse, olid nad siiski kapitalistliku küla isandad, said paremaid maatükke ja riisusid kogukondlikku maad, ostsid kehvtalupoegadelt odava hinnaga üles hingemaid ning ekspluateerisid töötavat talurahvast jultult ja laostasid teda.

Teisest küljest, mõisnike ja kulakute poolt kesktalupoegade laostamise tagajärjel kujunes küla poolproletariaat — kehvikud, kes moodustasid poole kõigist taluperedest, ja proletariaat — sulased, kes müüsid oma tööjõudu. Kohutav maapuudus, agrotehnika madal tase, kehvad saagid, ääretu vaesus, alatised näljad, mõisamaade orjastav rent, üle jõu käivad maksud ning täielik õigusetus — see kõik iseloomustab väiketalumajandit kodanlikus ühiskonnas.

Talurahva olukord tsaari-Venemaal näitab eredalt kodanliku „püsivuse“ teooria paikapidamatust ning kinnitab Lenini ja Stalini õpetuse õigsust miljonite talumajandite paratamatust laostumisest ja hävimisest kapitalismi ajal.

„Püsivuse“ teooria dikteerisid kodanluse huvid. Kapitalismi ideoloogid, püüdes vältida eraomandi hukkumist, katsusid tõestada, et sotsialism põrkab paratamatult kokku väikepõllumajanduse huvidega ning jääb selle ette peatuma.

Bolševike partei vaenlased ning tööliste ja talupoegade vaenlased kandsid põllumajandusliku väiketootmise „püsivuse“ ideekese üle nõukogude tegelikkusesse ja esitasid selle argumendina kolhoosliku, sotsialistliku suurpõllumajanduse vastu. Kodanlikku „püsivuse“ teooriat kaitsesid kollektiviseerimise vaenlased, kulakluse kaitsjad ja kapitalismi restaureerijad — trotskistid ja buhaarinlased. Nad pidasid võitlust partei ja rahva vastu, kes ehtasid uut, sotsialistlikku ühiskonda ja likvideerisid viimast ning kõige arvukamat ekspluataatorlikku klassi — kulaklust.

Kulakluse soosijad ja kaitsjad trotskistid ja buhaarinlased, orienteerudes kulaklike majandite arendamisele, püüdsid talupoegi pöörata kapitalistlikule arenemisteele. Kuid see tee tähendas maa üleminemist keskmikutelt kulakute kätte, talurahva põhihulkade laostumist ning kapitalismi restaureerimist meie maal.

Kõigi kapitulantide ja kapitalismi restaureerijate purustamiseta, kodanliku ja kulakliku ideoloogia paljastamiseta oli võimatu kindlustada sotsialismi võitu maal. Seda teostas bolševike

partei seltsimees Stalini juhtimisel. 1929. a. detsembris esines seltsimees Stalin kõnega agraarlaste-marksistide konverentsil. Oma kõnes paljastas seltsimees Stalin selle kodanliku, antimarksistliku parempoolsete oportunistide vaenuliku teooria.

Seltsimees Stalin ütles: „Pole raske mõista, et selline „püsi-vus“ on halvem igast püsimatusest. Pole raske mõista, et sellel antimarksistlikul teorial on ainult üks eesmärk: kapitalistliku korra ülistamine ja kindlustamine.”¹

Seltsimees Stalin andis kolhooside kui sotsialistliku majandus-vormi loomuse sügava analüüsi ja näitas, et kollektiviseerimise kogemused purustavad kodanlike ideoloogide argumendi väike-talumajapidamise vastupidavusest tema võitluses suurmajapida-mise vastu. Eesrindliku tehnikaga varustatud ühismajapidamine avab kollektiivse töö puhul piiratud avarused tootmisjõudude arenemisele, võimaldab laiendada külvipinda, parandada maa-harimist, ta kergendab tööd, suurendab tööviljakust ning tõstab kolhoosnikute heaolu. Selles on kolhooside üleoleku alus võr-reldes väiketalumajapidamisega.

Unistades feodaalse ja kapitalistliku korra restaureerimisest ja nõukogude võimu kulaklikust ümberkujunemisest eitasid sotsia-lismi vaenlased plaani ja plaanimise tähtsust sotsialistlikus majanduses ning sotsialistliku tööstuse juhtivat ja suunavat osa meie maa rahvamajanduses. Nad kuivitasid rahvamajanduse põhiliseks reguleerivaks aluseks ja arenemise seaduseks „tasakaalu“ ja „isevoolu“.

„Isevoolu“ teooria väitis, et küla kasvab isevoolu teel sisse sotsialismi, et sotsialistlik tööstus kui ka põllumajanduse plaanimine ei etenda mingisugust osa. Kaupatootva väiketalu-majapidamise ümberkujundamise ülesannet sotsialistliku indust-rialiseerimise alusel eitati täiesti. Esitati teooria „kulaku sisse-kasvamisest sotsialismi“ ja väikekaubasektori põlistamisest, mis olevat „tasakaalus“ sotsialistliku sektoriga. Sellega eitati sotsialistliku linna juhtivat osa.

„Isevoolu“ teooria on lahutamatu seotud „tasakaalu“ teoo-riaga. See eitab sotsialistliku sektori juhtivat ja suunavat alust, s. o. viib oportunistlikule „isevoolu“ teorialle.

Samuti nagu „isevoolu“ teooria, nii on ka „tasakaalu“ teooria läbi ja läbi kodanlik ja antimarksistlik ning tal ei ole midagi ühist dialektikaga.

Seltsimees Stalin paljastas need kodanlikud teooriad.

„Tasakaalu“ teooria ei pea paika sellepärast, ütles seltsimees Stalin, et selle teooria autorid ei taha näha, et rahvamajanduse sektorite taga seisavad klassid.

Nende sektorite arenemine ja liikumine toimub mitte rahuliku kooselu, vaid ägeda klassivõitluse korras. Ei saa olla sektorite tasakaalu, kui nad arenevad kahel erineval alusel. Ühendatud

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 247.

sotsialistlik suurtööstus areneb laiendatud taastootmise alusel, kuna killustatud, mahajäänud kaupatootval väiketalumajapidamisel ei ole alati võimalik teostada isegi lihtsat taastootmist. Sotsialistlik ülesehitustöö ei saa rajaneda neil kahel erineval alusel, sellepärast on vajalik põllumajandust kindlustada, et teha see akumuleerimise ja laiendatud taastootmise võimaliseks. See on võimalik ainult väikemajandite ülemineku alusel eesrindliku tehnikaga varustatud ja agrobioloogiateaduse alusel arendatavaiks kollektiivseiks suurmajandeiks.

„Tasakaalu“ teooria on antimarksistlik teooria. Seltsimees Stalin ütleb: „... sel teoorial pole midagi ühist leninismiga. Pole raske mõista, et objektiivselt selle teooria eesmärgiks on kaitsta individuaalse talumajapidamise positsiooni, relvastada kulaklikke elemente „uue“ teoreetilise relvaga võitluses kolhooside vastu ja diskrediteerida kolhooside positsiooni.“¹

Samuti nagu „tasakaalu“ teooria nii on ka „isevoolu“ teooria sotsialistlikus ülesehitustöös mäda ja antileninlik teooria, mis eitab kolhoositeed ja linna juhtivat osa väiketalumajandite ümberkujundamisel.

Seltsimees Stalin rõhutas, et sotsialismi ülesehitamine maal ei saa areneda ise voolu teed, väiketalumajapidamise stiihilise ümberkujunemise korras. Väiketalupoeglik küla võib järgneda sotsialistlikule linnale ainult sovhooside ja kolhooside kui sotsialismi baasi rajamise teel maal. See on võimalik üksnes sotsialistliku linna ja sotsialistliku tööstuse juhtiva osa alusel, mis kujundab väiketalupoegliku küla ümber uueks, sotsialistlikuks külaks.

Nende kodanlike restaureerimisteedoriate paljastamine seltsimees Stalini poolt etendas tähtsat osa kolhoosikorra arenemisel ja kindlustamisel ning tõstis marksismi-leninismi teooria uuele, kõrgemale astmele.

Kolhoosiliikumine arenes tormiliselt. Nii oli meil 1. juulil 1928 kokku 33 000 kolhoosi, mis hõlmasid 416 000 peret, s. o. vähem kui 2%; üks aasta hiljem, 1929. aastal, oli meil 57 000 kolhoosi ehk umbes 3,9%; 10. märtsil 1930 aga oli meil juba 106 000 kolhoosi, mis hõlmasid umbes 15 miljonit kolhoosiperet, s. o. 58%.

Toodud andmed näitavad, et vaenulikud väljaastumised kollektiviseerimisidee vastu ei saanud peatada täieliku kollektiviseerimise võidukat arenemist. Küla otsustav pööre sotsialismile oli kindlustatud, vana külakord asendus uue korraga. Selle suure sotsialistliku ümberkorraldamistöö ajal ei katkestanud aga partei vaenlased oma võitlust; lööduina püüdsid nad veel igati nurja ajada põllumajanduse kollektiviseerimist.

Need vaenulikud katsed väljendusid nii parempoolsete kapitalantide otsestes väljaastumistes kolhoosikorra vastu kui ka partei joone „pahempoolsetes“ moonutamistes. Kasutades reas

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 243—244.

rajoonides tehtud liialdusi kolhoosiliikumises oma provokatsioonilistel eesmärkidel, püüdsid partei vaenlased laimata partei poliitikat ja annuleerida kolhooside ülesehitamisel partei poolt saavutatud edu. Nad esinesid ettepanekutega organiseerida põllumajanduslike artellide asemel kommuune, viivitamata ühistada eluhooned, väikeloomad ja kodulinnud. Nad hirmutasid veel mitte kolhoosi astunud talupoegi kulakuks tunnistamisega ja valimisõigusest ilmajätmisega, agiteerisid karja tapma jne.

Püüdes ässitada talupoegi nõukogude võimu ja partei vastu, lootsid sotsialismi vaenlased, et paljude kohapealsete juhtide poolt kollektiviseerimise läbiviimisel tehtud liialdused ja vead ajavad talurahva vihale ja tekitavad mässusid nõukogude võimu vastu.

Kuid ka seekord paljastati kõik vaenlaste sepitsused ja kõik nende katsed aeti nurja. Saades häiresignaale, et mõnes rajoonis esineb kollektiviseerimisel partei joone moonutamisi, astus Keskkomitee samme tehtud vigade kiireimaks parandamiseks.

UK(b)P Keskkomitee otsusel avaldati 2. märtsil 1930 seltsimees Stalini artikkel „Peapööritus edusammudest“, mis andis vastuolooigi kolhoosiliikumist nurja ajada ähvardavaile „pahempoolseile“ liialdustele.

Selles artiklis näitas seltsimees Stalin, et kolhoosiliikumise põhilülits on põllumajanduslik artell, milles ühistatakse ainult põhilised tootmisvahendid: töö, maakasutamine, masinad ja põllumajanduslik inventar, tööloomad ning majanduslikud ehitised ega ühista aiamaid, eluhooneid, osa piimakarja, väikeloomi, kodulinde jne., mis jäävad kolhoosniku isiklikuks kasutamiseks. Seltsimees Stalin rõhutas, et talupoega-kolhoosnikut ei tohi ärritada eluhoonete, kogu piimakarja, kogu väikekarja ja kodulindude „ühistamisega“, — selline poliitika on meeltmööda ja kasulik ainult kolhoosikorra vaenlastele.

Oma artiklis rõhutas seltsimees Stalin kogu jõuga kolhoosiliikumise vabatahtlikkuse põhimõtet. Seltsimees Stalin näitas, et kolhooside organiseerimise tempo ja meetodite määramisel peab hoolikalt arvestama tingimuste mitmekesisust NSV Liidu eri rajoonides. Vastasel korral võib kolhooside organiseerimise eeskujude mehaaniline ülekandmine ühtedest, arenenud rajoonidest teistesse, arenemata rajoonidesse ühe hoobiga diskrediteerida kollektiviseerimisidee.

Seltsimees Stalin ründas kogu kirglikkusega moonutajaid, kes kolhooside organiseerimise ettevalmistustöö ning kehvikutele ja keskmikutele partei poliitika kannatliku selgitamise asendasid bürokraatliku ja tšinovnikliku dekreetimisega viivitamatuks kolhooside organiseerimiseks.

„See artikkel aitas parteiorganisatsioonidel oma vigu parandada ning andis kõige tugevama hoobi nõukogude võimu vaenlastele, kes lootsid, et neil õnnestub moonutuste pinnal talurahvast ässitada nõukogude võimu vastu. Talurahva laialdased

hulgald veendusi, et bolševike partei joonel pole midagi ühist kohtadel toimunud tõlplaslike „pahempoolsete“ moonutustega. Artikkel rahustas talurahvahulki.“¹

15. märtsil 1930 avaldas UK(b)P Keskkomitee otsuse „Võitlusest partei joone moonutamiste vastu kolhoosiliikumises“. Selles otsuses nõudis UK(b)P Keskkomitee parteiorganisatsioonidelt aset leidnud moonutamiste viivitamatut likvideerimist ja töö tõhustamist talupoegade kaasatõmbamiseks kolhoosidesse vabatahtlikkuse alusel.

Seltsimees Stalini artikkel „Peapööritus edusammudest“ ja partei Keskkomitee otsus „Võitlusest partei joone moonutamiste vastu kolhoosiliikumises“ jõudsid kiiresti maale. Kõigis külates uurisid talupojad-kolhoosnikud ja üksiktalupojad neid tähtsaid poliitilisi dokumente tähelepanelikult ja arutasid need põhjalikult läbi. Paljud talupojad, kes olid sisse andnud avaldised kolhoosist lahkumiseks, võtsid pärast seltsimees Stalini artikli arutamist oma avaldised tagasi, kolhoosist lahkunud aga tulid kolhoosi tagasi. Partei Keskkomiteele ja isiklikult seltsimees Stalinile hakkas kolhoosnikult suurel arvul saabuma küsimusi kolhooside organiseerimise ja partei poliitika kohta põllumajanduse kollektiviseerimisel. 3. aprillil 1930 avaldati UK(b)P Keskkomitee otsusel seltsimees Stalini artikkel „Vastus seltsimeestele kolhoosnikutele“. Selles artiklis näitas seltsimees Stalin, et kolhoosiliikumises tehtavate vigade juur peitub vääras suhtumises keskmikku, vägivalla lubamises majanduslike suhete alal keskmikuga ja leninliku vabatahtlikkuse põhimõtte rikkumises kolhooside rajamisel. Seltsimees Stalin kirjutas: „Leninism õpetab, et iga katse kollektiivmajapidamist jõuga peale sundida, iga katse rajada kolhoose sunniviisil, võib anda ainult negatiivseid tulemusi, võib talupoegi kollektiviseerimisliikumisest ainult eemale tõugata.“² Seltsimees Stalin näitas edasi, et lähtudes kolhooside rajamisel leninlikust põhimõttest tunnistasid partei ja tema Keskkomitee kolhoosiliikumise peavormiks käesoleval hetkel põllumajandusliku artelli, tunnistasid töölisklassi ja kehvataluraha tootmisalase liidu kindlustamise keskmikuga kolhoosiliikumise alusena ning tunnistasid kulakluse kui klassi likvideerimise loosungi täieliku kollektiviseerimise ajajärgul maal tehtava praktilise töö pealoosungina.

Seltsimees Stalini artikkel „Vastus seltsimeestele kolhoosnikutele“ ja UK(b)P Keskkomitee otsus 3. aprillist 1930 „Soodustest kolhoosnikutele“ leidsid elavat vastukaja talurahvahulkades, aitasid talurahvale selgitada leninlik-stalinlikku kollektiviseerimisideed ja bolševike partei poliitikat kolhooside ülesehitustöös ning olid uueks tõukeks kehvikute, sulaste ja keskmikute astumisele kolhoosidesse. Üsikutesse kolhoosidesse

¹ UK(b)P ajalugu. Lühikursus, lk. 304.

² J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 269—270.

hakkas üksiktalupoegadelt iga päev tulema 250, 300, 500 avaldist palvega neid kolhoosi vastu võtta. Oli palju juhtumeid, kus üksiktalupojad solidaarsuse avaldamiseks kolhoosnikutega põllule läksid, koos viimastega kolhoosipõldudel töötama hakkasid ning pärast tööpäeva lõppu üldkoosolekul kolhoosi vastu võeti.

Borissopoli rajooni talupojad kirjutasid: „Mõni aeg tagasi astusime kollektiivist välja, kavatsedes teostada majapidamist individuaalselt. Olles tutvunud seltsimees Stalini artikliga ja UK(b)P Keskkomitee otsusega veendusime, et asetleidnud moonutamistel pole midagi ühist partei ja Nõukogude valitsuse tegeliku peajoonega. Nüüd me tuleme kolhoosi tagasi, sest veendusime, et töötav talurahvas jõuab ainult kollektiivi abil paremale järjele ja võidab kulakud — töötava talurahva vaenlased...“

Tänu antimarksistlike kodanlike, buhaarinlike ja trotskistlike väiketalumajandite „püsivuse“, „tasakaalu“ ja „isevoolu“ teooriate paljastamisele seltsimees Stalini poolt ning moonutamiste parandamise tulemusena kindlustati kolhoosiliikumise edusammud ja loodi kindel alus selle uueks võimsaks kasvuks. Kolhoosid saavutasid lõplikult võidu. Kolhoositalurahvas sai nõukogude võimu kindlaks toeks maal.

Individuaalse talumajapidamise sotsialistlik ümberkujundamine oli proletaarsele diktatuurile kõige raskemaks ja kõige keerulisemaks probleemiks tema võitluses uue, sotsialistliku ühiskonna eest. Kõige laialdasemate talurahvahulkade kaasatõmbamine sotsialismi ülesehitustöösse on bolševistliku ideoloogia ja organiseerimistöö suurimaks võiduks. Bolševistliku ideoloogia organiseeriv, mobiliseeriv ja ümberkujundav osa kinnitab seda marksistlikku teesi, et hulki vallutanud ideed muutuvad materiaalseks jõuks. Nõukogudemaal said ideoloogilised tegurid esmakordselt inimkonna maailma-ajaloos ühiskonna arenemise aktiivseks liikumapanevaks jõuks.

Sotsialismi tingimustes võitis sotsialistlik teadlikkus esmakordselt stiihilisuse. Siin kujunesid ja kujunevad esmakordselt kõik ühiskondlikud suhted — tootmis-, poliitilised ja õiguslikud suhted inimeste teadliku tegevuse alusel ning ehitatakse kogu ühiskonda teadlikult.

Selles peitub marksismi-leninismi suure õpetuse alusel ülesehitatud uue, sotsialistliku ühiskonna paremus.

KOLHOOSITALURAHVA KASVATAMINE KOLLEKTIIVSUSE VAIMUS

1. Kolhoos talurahva individualistliku hingeelu ümber- kujundamise materiaalse alusena

Kollektiviseerimisega leidis bolševike partei talupoja spetsiifiliste huvide riigi üldiste huvidega ühendamise ja neile allutamise niisuguse astme, mis osutus talupoegadele vastuvõetavaks ja kasulikuks. Sellega kindlustati töölisklassile talurahva põhihulga kaasatõmbamise võimalus sotsialismi ülesehitustööle. Kuid kolhoosi organiseerimisega ei ole talupoegadele sotsialismi ülesehitustöö õpetamine ja kolhoositalurahva sotsialistliku teadvuse kasvatamine sugugi veel lõpule viidud, vaid see alles algab. Kolhoos ise kui majapidamise sotsialistlik vorm on talurahva teadvuse sotsialistliku ümberkujundamise materiaalseks aluseks. Kuid selle protsessi kiirendamisel, kolhoositalurahva kasvatamisel kollektiivsuse vaimus, kolhoosnikute muutmisel teadlikeks sotsialismi ülesehitajaiks etendab tähtsat osa bolševistlik ideoloogia ning partei poliitika ja organiseerimistöö.

Ajaloolise materialismi teooria õpetab, et ühiskonna materiaalse elu tingimused kui ühiskonna arenemise otsustav jõud määravad inimeste maailmavaate, teadvuse, ideed ja poliitilised vaated. Ühiskondlik olemine määrab ühiskondliku teadvuse. Teadvus on sekundaarne, ühiskondlikust olemisest tulenev, inimeste vaimne elu peegeldab nende ühiskondlikku olemist.

Seltsimees Stalin ütleb oma teoses „Dialektilisest ja ajaloolisest materialismist“: „Milline on ühiskonna olemine, millised on ühiskonna materiaalse elu tingimused, — niisugused on ta ideed, teooriad, poliitilised vaated ja poliitilised asutused.“¹

Tunnistades ühiskondliku olemise primaarseks, inimeste teadvuse, nende maailmavaate aga sekundaarseks, ühiskonna materiaalse elu tingimustest tulenevaks, ei pea ajalooline materialism teadvust passiivseks teguriks, millel ei ole tähtsust inimeste ühiskondliku elu arengus. Ajalooline materialism õpetab, et ühiskondlikud ideed ja teooriad on aktiivseks teguriks, nad etendavad olulist osa, neil on suur tähtsus ühiskondlikus elus,

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 482.

nad avaldavad tagasitulevat mõju ühiskondlikule olemisele ning muudavad seda teatavais piires.

Ideed ja teooriad, mis peegeldavad ühiskonna eesrindlike jõude huve, progressiivsete klasside huve ja ühiskonna materiaalse elu arenemise vajadusi, kergendavad nende uute ülesannete lahendamist, mida püstitab ühiskonna materiaalse elu arenemine, ning soodustavad ühiskonna edasiliikumist. Kõige eesrindlikumaks, progressiivsemaks ja tõeliselt teaduslikuks teooriaks, mis väljendab rahvaste kõige lähemaid ja elulisi huve ning näitab töörahvale õiget teed võitluseks vabaduse ja õnneliku elu eest, on marksism-leninism, mis moodustab nõukogude ideoloogia teoreetilise aluse.

Arendades ja konkretiseerides Marxi ja Engelsi õpetust sidusid Lenin ja Stalin revolutsioonilise teooria veel enam linna ja maa töörahvahulkade põhihuvidega. Nad asusid sotsialistlike ideede elluviimise eest tööliklassi, talurahva ja kogu töörahva poolt peetava võitluse juhtimise etteotsa. Sotsialistliku industrialiseerimise võit, väiketalupoegliku individuaalse eramajapidamise sotsialistlik ümberkujundamine kolhooslikuks suurmajapidamiseks ning sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine meie maal tõestavad selgesti ja kujukalt Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini õpetuse ning bolševike partei ideoloogia ja poliitika kõikevõitvat jõudu ja elulisust.

Lenini-Stalini kollektiviseerimisidee elluviimise dikteerisid sotsialismi ülesehitamise ülesanded ning see vastas talurahvalaialdaste hulkade elulistele huvidele.

Individaalsete väiketalumajapidamiste siirdumiseta suurele ühismajapidamisele ei saa kaotada erinevust tööliste ja talupoja vahel, ei saa kaotada klasside-erinevust ega klasse, ei saa järelikult ehitada kommunistlikku ühiskonda. Talupoeg muutis täiesti kogu oma elu, ta loobus jäädavalt tööriistade ja tootmisvahendite eraomandusest ning majanduslikust iseseisvusest. Sotsialism varjas eneses talupoegadele palju tundmatut ja kui talupojad astusid sotsialismiteele — sellele neile tol ajal tundmatule alale, ning otsustasid proovida uusi tootmisvorme, siis ainult sellepärast, et nad tahtsid leida väljapääsu paremale elule ning vabaneda kulaklikust orjusest.

Niisiis, ühest küljest talurahva materiaalse elu tingimused ise ning teisest küljest partei aktiivne ideelis-poliitiline ja organiseerimistöö maal löid sotsialistliku tööstuse hiiglasliku arengu alusel ja mõjul selle suure, inimkonna ajaloos enneolematu liikumise, mida nimetatakse kollektiviseerimiseks. Sellega ongi seletatav see hoog ja vaimustus, millega laialdased talurahvahulgad pöördusid kolhoositeele. „Kes — keda“ küsimus maal otsustati lõplikult ja jäädavalt sotsialismi kasuks. Sotsialistlik suurtööstus ühendati kolhoosliku suurmajapidamisega. Nii loodi sotsialismi ühtne alus ning põllumajandus lülitati Nõukogudemaa plaanilise rahvamajanduse üldisse süsteemi.

Individuaalsete talumajandite koostööks oli talupoja individualistliku hingeelu ümberkujundamise aluseks. Seltsimees Stalin õpetab, et kui tootmine omandab ühiskondliku iseloomu ja kui omand muutub ühisomandiks, siis täitub inimeste teadvus järk-järgult sotsialismiga.

Kolhoosis saab talurahvas üle oma väikekodanlikust loomusest ja kasvab sotsialismi vaimus. Ta siirdub individuaalselt kollektiivsele, eraomanduslikult sotsialistlikule, stiihiliselt plaanilisele tootmisviisile, väiketootmiselt suurtootmisele.

Talurahva kasvatamisel kollektiivsuse vaimus etendavad tähtsat osa partei ja valitsuse poolt loodud masina-traktorijaamad.

Masina-traktorijaamad kui rangelt sotsialistlikku tüüpi riiklikud ettevõtted soodustavad uute ühiskondlike suhete loomist maal. Nad muudavad talupoja killustatud individuaalse pisitöö kollektiivseks, ühiskondlikuks tööks.

Masina-traktorijaamad on need tugipunktid, millede abil kolhoosikülale õpetatakse tööliklassi otsesel juhtimisel kõrgelt viljaka masinatöö kultuuri. Masinatöö aga muudab teatavasti inimest, distsiplineerib teda, teeb teda liikuvamaks ja energilisemaks ning tõstab tema kultuuri.

Põllutöömasinate kasutamine kolhoosis muudab põhjalikult väikeomaniku hingeelu, lammutab väljakujunenud majandamisviise, harjumusi ja tavaid ning loob kollektiivse töö alusel uut mõttelaadi ja uusi suhteid inimeste vahel. Masina-traktorijaamad muudavad küla ilmet, toovad külla uut, enneolematut, soodustavad põllutöö muutumist tööstusliku töö eriliigiks ning vastandlikkuse kaotamist linna ja maa vahel. Määratu suur kasvatuslik tähtsus on masina-traktorijaamade ja kolhooside vahel sõlmitaval lepingul. Lepingu 23. punkt näitab selgesti masina-traktorijaamade mõju kolhoosnikele nende kasvatamisel sotsialistlikus vaimus ning riiklikku ja kolhoosivarasse hoolika suhtumise vaimus:

„Masina-traktorijaam ja kolhoos kohustuvad käsitsema traktoreid, kombaine, elavveojõudu, põllumajanduslikku inventari, põletusaineid, seemneid ja muud masina-traktorijaama ja kolhoosi vara hoolikalt ja heaperemehelikult, võttes masina-traktorijaama töötajaid ja kolhoosi liikmeid, kes on süüdi masina-traktorijaama või kolhoosi varale kahju tekitamises lohaka hoidmisega ja käsitlemisega, rangele vastutusele kuni masina-traktorijaama töölt vallandamiseni või kolhoosist väljaheitmiseni kahjude sissenõudmisega.“

See lepingu punkt annab tunnistust masina-traktorijaama kui riikliku ettevõtte juhtivast osast ühiskondliku, kolhoosimajapidamise kindlustamisel ning kolhoosnike kasvatamisel ühiskondliku, kolhoosliku ja riikliku omandi kaitsmise vaimus.

Ning lõpuks, tööviljakuse tõstmine ja põllumajandusliku tootmise mehhaniseerimine viivad teaduse kõige uuematel saavutustel rajanevate agronoomiliste korraldusvõtete laialdasemale

juurutamisele. See põhjustab inimeste kultuuri kasvu ja maa-
harimise paranemist ning selle tagajärjena viljasaakide suure-
nemist ja külvipindade laienemist. Viljasaakide ja külvide
suurenemine soodustab müügitoodangu kasvu, see aga tähendab
seda, et kolhoosimajapidamine areneb laiendatud sotsialistliku
taastootmise alusel, mis viib sotsialistliku tööstuse vajaduste
rahuldamisele ning kolhooside ja kolhoosnike sissetulekute
suurenemisele.

Niisiis põhjustavad masina-traktorijaamad kui põllumajanduse
uus organisatsiooniline vorm kogu maaelu — nii majandus- kui
ka vaimuelu — struktuuri ümberkorraldamise.

Kolhoosis ei ole jagunemist klassideks. Piirjooned endiste
sulaste, kehvikute ja keskmikute vahel on lõplikult kadunud,
nende asemel on nüüd ühtne kolhoositalurahvas — nõukogude
võimu kindel tugi. Kolhoosis ei saa keegi hakata ekspluataa-
toriks ega saa keegi vaesuda. Eranditult kõik kolhoosnikud
sammuvad vääramatult jõuka ja kultuurse elu poole, kui nad
ausalt töötavad.

Kolhoosikorra vaenlased parem- ja pahempoolsest leerist
väitsid, et kolhoosidel kui majanduslikel organisatsioonidel ei
ole midagi ühist majanduse sotsialistliku vormiga. Paljastades
neid vaenlaste väiteid ütles seltsimees Stalin agraarlaste-
marksistide konverentsil, et niisugune kolhooside iseloomustus
on täiesti väär ja antileninlik, millel pole midagi ühist
leninismiga.

Seltsimees Stalin ütles: „Kolhoosid kui majapidamise tüüp
on üks sotsialistliku majanduse vorme.“¹

Sotsialistliku omanduse kahe vormi — üldrahvaliku (riikliku)
ja kooperatiivse-kolhoosliku vormi vahel ei ole põhilisi, print-
sipiaalseid erinevusi. Kuid see ei tähenda sugugi, et nende
vahel ei ole üldse mingisuguseid erinevusi. Erinevused nende
vahel on olemas: kolhoos kui majanduse sotsialistlik vorm
nende poolest riiklikust ettevõttest, näiteks masina-traktori-
jaamast kui majanduse rangelt sotsialistlikust vormist, just eri-
nebki. Samad erinevused on esialgu veel olemas ka talupoja-
kolhoosniku ja töölise vahel.

Riiklik omand on kogu rahva, üldrahvalik omand. Riiklikes
ettevõtetes on nii tootmisvahendite kui ka kogu toodetud too-
dangu ainsaks peremeheks riik. Kolhooslik omand aga on antud
kolhoosi kolhoosnike omand. Kolhoosi liikmed on ühistatud
tootmisvahendite ja toodetud toodangu kollektiivseks pere-
meheks. Olles täitnud seadusega kindlaksmääratud kohustused
riigi vastu käsutab kolhoos ise vabalt oma toodangut põllu-
majandusliku artelli põhikirjas ettenähtud piires.

Teine erinevus on tulude jaotamise süsteemis. Riiklikus ette-
võttes saab tööline töötasu, mille garanteerib riik. Kolhooside

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 252.

tulud, nii rahalised kui ka natuuras makstavad, jaotatakse kolhoosi liikmete vahel normipäevade järgi. Niisugune tulude jaotamise süsteem on sotsialistlik süsteem. See lähtub sotsialismi peaprintsiibist: kes rohkem ja paremini töötab, see saab ka rohkem, kes ei tööta, see ei saa midagi. Suurema saagi kasvatanud brigaadide ja lülide kolhoosnikud saavad oma töö eest ka vastavalt kõrgema tasu. Väiksema saagi, kogunud brigaadide ja lülide kolhoosnikud saavad oma töö eest madalama tasu. Niisugust tulude jaotamise korda soovitas NSV Liidu Ministrite Nõukogu oma määruses 19. aprillist 1948 „Kolhoosides töö organiseerimise, tööviljakuse tõstmise ja töötasu korraldamise parandamise abinõudest“. See lubab kolhoosnikute vahel tulude jaotamisel arvestada mitte üksnes tehtud normipäevi, vaid ka töö lõpptulemusi, s. o. mitte üksnes kulutatud töö hulka vaid ka selle kvaliteeti.

Järgmine erinevus on juhtimise süsteemis. Riiklikku ettevõtet juhib direktor ainujuhina, kelle on ametisse nimetanud vastav riiklik organ — ministeerium.

Kolhoosi aga juhivad kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt valitud kolhoosi juhatus ja esimees. Kõik kolhoosi liikmed on kolhoosi kollektiivseiks peremeesteks. Kolhoosi juhtimise süsteemis ilmneb kujukalt põllumajandusliku artelli kooperatiivne iseloom.

Lõpuks on kolhoosi ja riikliku ettevõtte vaheliseks erinevuseks kolhoosnikute isikliku abimajandi olemasolu. Tootmisvahendite kooperatiivset-kolhooslikku omandust täiendab teataval määral isiklik omandus. See talupoegade-kolhoosnikute isiklik omandus ei võimalda võõra tööjõu ekspluateerimist ja on abielemendiks sotsialistliku kolhoosliku omanduse juurde. See on põllumajandusliku artelli põhikirjaga lubatud piirides vajalik kolhooside ülesehitustöö käesoleval etapil.

Niisugused on põhilised erinevused kolhoosi kui majandi sotsialistliku tüübi ja riikliku ettevõtte kui majandi rangelt sotsialistliku tüübi vahel. Töölisklass jõudis sotsialistliku tootmiseni vahetult kapitalistlike suurettevõtete eksproprieerimise kaudu ja rangelt sotsialistlikku tüüpi riiklike ettevõtete organiseerimise teel. Uksiktalurahvas aga jõudis sotsialismi riigi abiga ja töölisklassi juhtimisel kooperatsiooni kaudu, s. o. eramandiks olnud tootmisvahendite vabatahtliku ühistamise kaudu. Selles on talurahva poolt sotsialismini ära käidud tee omapära.

Need ei ole põhilised ega printsiipiaalsed erinevused. Nad väljendavad sotsialistliku omanduse kaht vormi sotsialismi arengu käesoleval etapil, ning sel määral, kuidas me edasi liigume, kuidas areneb järkjärguline üleminek sotsialismilt kommunismile, kaovad üha rohkem piirjooned töölisklassi ja talurahva vahel, linna ja maa vahel.

2. Kolhoosniku eraomandusliku hingeelu igandid on talurahva endise majandusliku ja ühiskondliku seisundi peegelduseks

Kahjuks on meil veel olemas mahajäänud kolhoosnikuid, kes hoiduvad kõrvale ühiskondlikust tööst kolhoosis ja rikuvad sotsialistlikku distsipliini, varjates end artelli kuulumise taha, ning elavad ausate kolhoosnikute kulul ega tööta isegi miinimumi normipäevi. Seades oma isiklikud huvid kolhoosi huvide vastu püüab see mahajäänud osa kolhoosnikuist oma abimajandit suureks paisutada ja seda muuta peamiseks rikastumise allikaks. Sääraste kolhoosnikute käitumine on kapitalismi igandiks nende teadvuses, sest kapitalism kultiveeris põlastavat suhtumist töösse ja parasiitset suhtumist ühiskonda. Need eraomanduslikud kalduvused on kolhoosikorrale kui sotsialistlikule korrale võõrad. Nende olemasolek annab tunnistust sellest, et teatav osa kolhoositalurahvast säilitab eneses veel väikekodanlikku eraomanduslikku hingeelu. Sellest nähtub, et ei ole veel täiesti kadunud omaniku „teise hinge“ omadused, mis teda tõukavad eravaranduse kogumisele, oma isiklike huvide eraldamisele ning nende vastuseadmisele kollektiivi huvidele, sotsialismi huvidele.

Ei ole talupoeg-väikeperemees, olles astunud kolhoosi, ei muutu kohe sotsialistiks.

Seltsimees Stalin ütleb: „On ekslik arvata, et kui on olemas kolhoosid, siis on olemas kõik vajalik sotsialismi ülesehitamiseks. Veel ekslikum oleks arvata, et kolhooside liikmed on juba muutunud sotsialistideks. Ei, tuleb veel palju töötada selleks, et ümber kujundada talupoega-kolhoosnikut, korrigeerida tema individualistlikku hingeelu ja teha temast sotsialistliku ühiskonna tõeline töötaja.“¹

Talupoja-kolhoosniku individualistlik, eraomanduslik hingeelu peegeldab talupoja endist majanduslikku ja ühiskondlikku seisundit klassiühiskonnas.

Kodanliku ühiskonna kõigis ühiskondliku elu valdkondades — töös, isiku suhtumises ühiskonda, elulaadis ja perekondlikes suhetes, arusaamises sõprusest ja vaenust, suhetes mitmesuguste rahvuste vahel jne. — peegelduvad teatavasti kõikjal kapitalistliku korra iseärasused. Kapitalistlikus ühiskonnas, mis põhineb töö kiskjalikul ekspluateerimisel ja mida lõhestab kapitalistlik konkurents, on inimeste üksteisesse vaenulik suhtumine reeglits.

Inimene on inimesele hunt; hävita teisi või hukku ise; tee raha ja suurenda varandust igasuguste vahenditega; kummarda pead rikaste ja vägevate ees; suhtu ükskõikselt ja despootlikult sinust sõltuvasse inimestesse, — need on inimese

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 254—255.

käitumise põhimõtted kodanlikus ühiskonnas. Vladimir Iljitš Lenin kirjutab, et kapitalismi põhimõtteks on: „...kas sina röövid teist või teine röövib sind, kas sina töötad teisele või tema sinule, kas sa oled orjapidaja või oled ori.“¹

Talurahvast kasvatati paljude inimpõlvede jooksul nende kodanlike põhimõtete järgi. Tõsi küll, talupoeg kui töötaja, kes pidevalt sai tunda kulaku ja mõisniku rõhumist ja laostumise ohtu, vihkas rikkaid, kuid oma majandiga seotud väikese eraomanikuna mõtles ta alati ainult enesele ja püüdis igati suurendada oma vara. Kiindumus eraomandisse isikliku rikastumise otstarbel ja individualism ei ole teataval määral veel kadunud, on säilinud ühel osal talupoegadest-kolhoosnikuist, kuigi nende majanduslik seisund on põhjalikult muutunud. Need igandid, vana kodanliku korra „sünnimärgid“ on sotsialismi ülesehitamise ajajärgul paratamatud, sest, nagu ütles Lenin, sotsialistlikku ühiskonda ehitatakse inimmaterjalist, keda on üles kasvatanud kodanlik olukord ja kes seetõttu on paratamatult läbi immutatud kodanliku hingeeluga.

Laialdastel talurahvahulkadel ei olnud kerge omaks võtta uusi, sotsialistlikke ideesid, eriti kollektiviseerimisideed. Talupoeg ei saanud korrapealt loobuda neist harjumustest, kommetest ja tavadest, mida temale oli sajandeid külge pookinud mõisnike ja kodanluse peremehetsemine. Kolhoosi astunud talupoeg, eriti keskmik oli kaua arvamisel, et tema ühistatud varandus (hobune, inventar jm.) on parem kui teiste oma, et ta annab kolhoosile rohkem kui tema naaber, et ta töötab paremini kui teised. Talupoeg-kolhoosnik pööras sageli rohkem tähelepanu ja hoolt „oma“ ühistatud karjale ja inventarile, suhtudes ükskõikselt üldisele kolhoosivarale. Kapitalismi igandite olemasolu talupoja-kolhoosniku teadvuses näitab selgesti M. Šolohhov oma romaanis „Ülesküntud uudismaa“. Üks romaani kangelasi, kolhoosnik Maidannikov, endine keskmik, suhtub kolhoosi teadlikult, kuid ka temas toimub võitlus eraomandusliku minevikuga. Ta arutleb: „Möödun hobuselatreist, seisavad võõrad hobused, — pole minu asi; kui jõuan aga omani, vaatan tema selga musta jutiga kuni sabajuureni, märgitud vasemat kõrva, — hakkab rinnus pakitsema... Ja ikka püüad temale visata maitsamat heina, orasrohulist, peenemat.“

See kõik kinnitab eredalt ajaloolise materialismi teesi, et inimeste teadvus jääb oma arenemises maha nende ühiskondlikust olemisest.

Oma aruandes „Esimese viisaastaku tulemused“ UK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni ühendatud pleenumil 1933. a. jaanuaris ütles seltsimees Stalin: „...inimeste teadvus jääb oma arenemises maha inimeste tegelikust olukorrast. Kol-

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed, II kd. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 549.

hoosnikud pole oma seisundi poolest enam üksiktalunikud, vaid kollektivistid, kuid nende teadvus on esialgu veel endine, eraomanduslik.“¹ Talupoja-kolhoosniku vana, eraomanduslik teadvus pidurdas kolhoosikorra kindlustamist, õõnestas ühiskondlikku omandit kui sotsialistliku korra materiaalsel alust, nõukogude korra alust ning takistas sotsialismi ülesehitamist.

Purustatud, kuid mitte hävitatud venulikud Nõukogude-vastased elemendid kasutasid, toetasid ja arendasid igati ühe osa kolhoosnikute eraomanduslikke kalduvusi.

Vihates nõukogude võimu ning majanduse, elulaadi ja kultuuri uusi vorme, ei saanud inimesed endistest ekspluataatorlikest klassidest küll avalikult nõukogude võimu vastu välja astuda, kuid nad ei lõpetanud siiski võitlust. Nad ainult muutisid oma taktikat, hakkasid pugema käitistesse ja kolhoosidesse ning mustama ja kahjustama töölisi, kolhoosnikuid, nõukogude võimu ja parteid. Rünates salaja, vargsi, pidasid nad julma võitlust kollektiviseerimise vastu, püüdsid igasugusel viisil laostada kolhoositalurahvast, õõnestada kolhoose seestpoolt. Maru-vihastena võitnud kolhoosikorrale, kasutasid nad kõige metsikumaid kahjustamisviise: põletasid kolhoosiaitu, viljarõukusid ja põldusid, lõhkusid põllutööriistu ja inventari, rikkusid traktoreid ja kombaine, lasksid ära mädaneda kolhooside vilja ja söötasid, nakatasid kolhoosikarja mitmesuguste haigustega ning organiseerisid nõukogude võimu korralduste saboteerimist.

Oma romaanis „Ülesküntud uudismaa“ näitas M. Šolohhov väga selgesti, kuidas purustatud ekspluataatorlike klasside jäänused — kasakate jessaul Polovtsev ja kulak Ostrovnov tasehilju tegutsedes kahjustasid kolhoosi Gremjatši Logi talus. Polovtsevi nõuandel astus Ostrovnov kolhoosi, näitas end „aktiivse“ kolhoosnikuna ja hea peremehena, võitis kolhoosnikute usalduse ja sai majandusjuhiks. Selleks, et hävitada kolhoosi tööloomad — härjad, laskis Ostrovnov kulturse majandamise ettekäändel talvel pakase ajal puhastada härjalautade muldpõrandad sõnnikust ja katta need liivaga. „Ent homikul ei saanud kakskümmend kolm härga maast üles tõusta. Oösel külmunud liiv ei lasknud härja uriini läbi, härg heitis märjale ja külmas kinni... Mõned tõusid, jättes kivistunud liivale nahatükke, neljal härjal rebenesid küljest ära kinnikülmunud sabad, ülejäänud külmetusid ja haigestusid.“ See juhtum näitab veenvalt nõukogude võimu vaenlaste uut taktikat, nende viha kolhoosikorra ja kolhoosnikute vastu. Peale selle laimasid vaenlased eesrindlikke ja aktiivseid kolhoosnikuid, organiseerisid massilist vargust ja ühiskondliku vara röövimist ning tapsid nurga tagant kolhoosiaktiviste. Ühe sõnaga, — polnud ühtki vahendit, mida nad ei oleks kasutanud võitluses kolhooside vastu. Oma kõnes „Tööst maal“ UK(b)P Keskkomitee ja

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 347.

Keskkontrollkomisjoni ühendatud pleenumil 1933. aastal paljastas seltsimees Stalin klassivaenlase uut taktikat:

„Praegused kulakud ja nende sabarakud, praegused nõukogudevastased elemendid maal, need on enamikus „vaiksed“, „mahedad“, peaaegu „pühad“ inimesed. Neid ei maksa otsida kaugel kolhoosist, nad istuvad kolhoosis endas ja peavad seal laohoidjate, majandusjuhtide, arvepidajate, sekretäride jne. ameteid. Nad ei ütle kunagi „maha kolhoosid“. Nad on kolhooside „poolt“. Kuid nad teevad kolhoosides sellist saboteerimist ja kahjustamistööd, mis on kolhoosidele hädaohtlik.“¹

Hiljem, seoses parempoolsete-trotskistlike reeturite paljastamisega selgitati, et kahjustamistöö kolhoosides oli rahvaenlaste — fašistlike, imperialistlike palgaliste agentide suure plaani tulemuseks. Selle plaani eesmärgiks oli nurja ajada kolhooside ülesehitustööd, organiseerida kahjustamistööga kolhoosides nälga riigis ja provotseerida talupoegade rahulolematust Nõukogude valitsusega.

Uhel osal kolhoositalurahvast säilinud eraomanduslikke kalduvusi ja harjumusi kasutasid ära ja tugevdasid igati nii purustatud vaenulike klasside riismed meie maal kui ka rahvusvaheline reaktsioon, kes saatis Nõukogude territooriumile salakuulajaid ja diversante.

Sotsialismi huvid nõudsid tungivalt kolhooside tugevdamist ja nende puhastamist likvideeritud ekspluataatorlike klasside riismetest, kolhoosnikute lahtikiskumist kulakluse klassimõjust, eraomandusliku hingeelu likvideerimist ning kolhoositalurahva kasvatamist armastuse ja ustavuse vaimus kolhoosikorrale. Selle ülitähtsa ülesande täitmisele oli suunatud kogu järgnev bolševike partei ja Nõukogude riigi ideelis-poliitiline ja organiseerimistöö.

3. Partei ja riigi ideoloogilise ja organiseerimistöö tähtsus kolhoositalurahva sotsialistlikul kasvatamisel

Määrav tähtsus pöörde kiirendamiseks inimeste teadvuses ja mõistuses on sotsialismi ehitavates hulkades partei poolt tehtaval organiseerimis-, mobiliseerimis-, ettevalmistamis- ja kommunistlikul kasvatustööl. Juhtides tähelepanu teadvuse mahajäämisele ühiskondlikust olemisest ja teadvusele omasele harjumuse jõule, rõhutasid marksismi-leninismi klassikud alati rahvahulkades tehtava kasvatustöö tõsidust ja kestvust.

Vladimir Iljitš Lenin rõhutas korduvalt, kui suure ja kestva töö peab ära tegema töölisklass, et vabastada väikekodanlikest eelarvamustest ja ümber kasvatada miljoneid talupoegi — piseremehi.

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 359.

Väikekodanlike eelarvamuste ning eraomanduslike kalduvuste ja harjumuste likvideerimine toimub mitte korrapealt ega iseenesest, stiihiliselt, vaid proletaarse riigi juhtimisel, tööliklassi partei juhtimisel kogu proletariaadi diktatuuri ajajärgu kestel.

Seltsimees Stalin õpetab, et „võit ei tule ialgi ise, — tavaliselt tuuakse see kohale“. Seda võidu „kohaletoomist“ kindlustatakse ja teostataksegi eelkõige inimeste kasvatamise teel bolševike partei ideede ja loosungite alusel.

Kümnete tuhandete kommunistide saatmine maale kollektiviseerimisideede ja partei poliitika selgitamiseks ning partei-, nõukogude ja majandusorganisatsioonide töö parandamine kindlustasid laialdaste talurahvahulkade pöördumise sotsialistlikule arenemisteele. Kuidas kollektiviseerimisidee talurahvahulki haaras ja kuivõrd järsk oli talupoegade pöördumine kolhoosisteele nähtub sellest, et aastail 1929—1933 organiseeriti 191 000 kolhoosi, umbes 7000 sovhoosi ja sadu masina-traktorijaamu. See tähendab seda, et iga päev asutati keskmiselt 120 kolhoosi, 2 masina-traktorijaama ja 4 sovhoosi; oli päevi, millal organiseeriti 500 kolhoosi ja rohkem.

Seltsimees Stalin ütles partei XVII kongressil: „... meie partei- ja nõukogude, majandus- ja igasuguste muude organisatsioonide ning nende juhtide mõju ja autoriteet on tõusnud enneolematu astmeni. Ja just sellepärast, et nende mõju ja autoriteet on tõusnud enneolematu astmeni, — oleneb nende tööst nüüd kõik või peaaegu kõik.“¹

Bolševike partei juhtiv ja suunav jõud kasvas veelgi kolhooside kindlustamise ajajärgul. Tänu partei suurele ideoloogilisele ja organiseerimistööle maal sai talurahva põhihulk mitte üksnes aru oma individuaalmajandite ühendamise vajadusest, vaid ta tunnistas ka kolhoosi kõige vastuvõetavamaks majapidamisvormiks. Kuni 1933. aastani arenes kolhooside ülesehitamine mitte niivõrd kolhooside töö kvaliteedi parandamise suunas kui kolhooside arvu suurendamise ja kolhoosidega üha uute individuaal-talumajandite hõlmamise teed. Kolhoosi aktiivi ja kolhoosi kaadri kasvamine jäi maha kolhooside eneste arvulisest kasvamisest. Uutes kolhoosides tehti kolhoosnikute sotsialistliku teadvuse kasvatamise tööd halvasti, kolhoosi kaadrit oli äärmiselt vähe, ning seepärast jäid kolhoosid esialgu nõrgaks ja jõuetuks. Kolhoosnikutel ei olnud veel kogemusi suure kolhoosimajandi juhtimise alal, eraomanduslikud harjumused olid alles tugevad. Töö oli kolhoosides halvasti organiseeritud, töödistsipliin oli nõrk, paljudes kolhoosides jaotati tulused mitte normipäevade, vaid toidulolijate järgi. Selle tulemuseks oli sageli, et hooletud kolhoosnikud ja loodrid said rohkem vilja kui ausad ja püüdlikud artelli liikmed. Kolhoositalurahva hul-

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 422.

gas tehtava ideoloogilise töö tugevdamiseta, tema kasvatamiseta kollektiivsuse vaimus polnud võimalik neid puudusi likvideerida.

UK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni ühendatud pleenumil 7. jaanuaril 1933 ütles seltsimees Stalin: „Me saavutasime selle, et talurahva määratu suure enamiku teadvuses on kolhoosid muutunud kõige vastuvõetavamaks majapidamisvormiks...

Praegu ei seisa küsimus enam kollektiviseerimise kiirendatud tempos ja veel vähem seisab see selles, kas kolhoosidel olla või mitte olla, — see küsimus on juba otsustatud jaatavalt. Kolhoosid on muutunud kindlaks ja tee vana, individuaalmajapidamise juurde on lõplikult suletud. Nüüd seisab ülesanne selles, et kindlustada kolhoose organisatsiooniliselt, rookida sealt välja kahjurlikud elemendid, valida kolhooside jaoks õiged, läbiproovitud bolševistlikud kaadrid ja muuta kolhoosid tõeliselt bolševistlikeks.“¹

Seltsimees Stalin tõstis kogu teravusega üles küsimuse kommunistide juhtiva osa tugevdamisest kolhooside kindlustamisel, kolhoositalurahvale bolševistliku mõju tugevdamisest. Partei ei võinud piirduda üksikute vahelesegamise aktidega kolhooside ülesehitustöösse, vaid ta pidi enda kätte võtma kogu kolhooside juhtimise, enda peale võtma vastutuse kogu töö eest ning aitama kolhoosnikuid majapidamist edasi viia teaduse ja tehnika saavutuste alusel. Paljude parteijuhtide viga kolhooside juhtimisel oli selles, et nad rahuldusid saavutatud eduga kolhooside arvulise kasvamise alal ning hindasid üle kolhooside eneste jõudu ja võimalusi. Nad ei mõistnud seda, et ülesanne on selles, et kolhoosidesse kui majanduse sotsialistlikku vormi tuleb valada sotsialistlik sisu, et kolhoosid tuleb muuta bolševistlikeks. Seltsimees Stalin näitas, et sel määral, kuidas on saavutatud edu individuaal-talumajandite kollektiviseerimise alal, on paljude arvates samal määral „... sellega juba kõik käes ja me võime lasta asjal minna loomulikku käiku, jätta asja isevoolu hoolde, arvates, et kollektiviseerimine teeb ise oma töö, tõstab ise põllumajandust. Kuid see on raske eksitus... Tegelikult üleminek kollektiivmajapidamisele kui valitsevale majapidamisvormile ei vähenda, vaid suurendab meie hoolt põllumajanduse eest, ei vähenda, vaid suurendab kommunistide juhtivat osa põllumajanduse tõstmisel. Isevool on praegu rohkem kui kunagi ohtlik põllumajanduse arenemisele. Isevool võib praegu kogu asja nurja ajada.“²

Kolhoose oli tarvis kiiresti ja tõsiselt abistada inimestega, nõuannetega ja juhtimisega. Niisugust abi kolhoosidele andis bolševike partei. Seltsimees Stalini ettepanekul võttis UK(b)P

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 340.

² Sealsamas, lk. 355.

Keskkomitee 1933. a. jaanuaris vastu otsuse poliitiliste osakondade asutamisest kolhoose teenindavate masina-traktorijaamade juurde. Maale kolhoosidele appi saadeti poliitosakondadesse tööle 17 000 parteitöötajat. UK(b)P Keskkomitee näitas ära, et maale elama asunud Nõukogude-vastased elemendid püüavad igati laostada kolhoose ning nurja ajada partei ja valitsuse üritusi põllumajanduse alal, kasutades selleks ühe osa kolhoosnikute ebateadlikkust. Seepärast tehti maal asuvatele kommunistidele ja kommunistlikele noortele ülesandeks organiseerida kolhoosides tõeline partei ja nõukogude aktiiv, võita kolhoosides enamus ning välja kihutada sinna pugenud Nõukogude-vastased elemendid.

Masina-traktorijaamade ja sovhooside poliitilised osakonnad kindlustasid kontrolli kõigis töö ja elu valdkondades, niihästi masina-traktorijaamades ja sovhoosides enestes kui ka masina-traktorijaamade poolt teenindatavais kolhoosides. Nad organiseerisid kolhoosnikute laialdasi hulki võitluseks kolhooside majandusliku tugevdamise, kolhooside ühisvara säilimise ja puutumatusena ning töödistsipliini tugevdamise eest ja kasvatasid kolhoositalurahva hulgas arusaamist ühiskondlikest ning üldriiklikest ülesandeist.

UK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni ühendatud pleenum rõhutas: „Masina-traktorijaamade poliitiliste osakondade esmajärjekordseks ülesandeks on kindlustada kolhooside ja kolhoosnikute riiklike kohustuste tingimatu ja õigeaegne täitmine, samuti peavad nad otsustavalt võitlema kolhoosivara kuritahtliku kõrvaldamise ning partei ja valitsuse korralduste saboteerimise nähtuste vastu viljavarumisel ja liharumisel kolhoosides.“

Masina-traktorijaamade ja sovhooside poliitilised osakonnad täitsid neile pandud ülesandeid organisatsioonilise parteitöö ja poliitilise kasvatustöö hoogsa arendamise teel maal asuvate kommunistide ja kommunistlike noorte hulgas, ulatusliku poliitilise töö organiseerimise teel kolhoosnikute hulgas, partei ja kommunistliku noorsooühingu jõudude ning kolhoosiüritusele ustava parteitu aktiivi õige valiku ja kohalepaigutamise teel, kolhoosikaadri pideva tundmaõppimise ning kõige eesrindlikumate ja aktiivsemate kolhoosnikute edutamise teel vastutavaile ja otsustavaile tööaladele.

Poliitosakonnad olid bolševike partei poliitika läbiviijaiks maal, nad kasvatasid miljoneid kolhoosnikuid Lenini-Stalini ideede alusel, kolhoosikorraale ustavuse vaimus.

Masina-traktorijaamade ja sovhooside poliitiliste osakondade kogu töö eesmärgiks oli lõplikult paralüüsida klassivaenlase mõju maal, kaotada kolhoosniku väikekodanlikud igandid ja eramanduslikud kalduvused ning muuta kolhoosnik aktiivseks sotsialismi ülesehitajaks.

„Poliitilised osakonnad täitsid aega oma ülesande: nad tugev-

dasid kolhoosid organisatsiooniliselt ja majanduslikult, kasvatasi üles uued kolhoosikaadrid, korrastasid kolhooside majandusliku juhtimise ja tõstsid kolhoosnike hulkade poliitilist taset.”¹ Erakordne tähtsus kolhoositalurahva aktiivsuse tõstmiseks selles võitluses, mida peeti kolhooside tugevdamise eest ja kolhoosnike kasvatamise eest kollektiivsuse vaimus, oli 1933. a. veebruaris toimunud esimesel üleliidulisel kolhoosnike-lööktöölise kongressil.

Kolhoosiküla saatis kongressile talupoegi, kes olid omandanud kõige rohkem kogemusi kolhoosikorra eest peetavas võitluses ja kes olid läbi teinud kulakluse vastu peetud võitluse suure kooli. Kolhoosnike-lööktöölise kongressist võttis osa 1513 saadikut. Üle poole kongressi saadikuist — 890 inimest ehk 58,8% — olid lihtkolhoosnikud, rohkem kui veerand kõigist saadikuist — 433 inimest ehk 28,6% — olid brigadiirid ja 190 saadikut ehk 12,6% olid kolhooside juhatuste esimehed; 224 saadikut ehk 14,8% saadikute üldarvust olid naised. Üle poole kõigist kongressi saadikuist — 818 inimest ehk 54,1% — olid parteitud, 605 saadikut ehk 40% olid UK(b)P liikmed ja liikmekandidaadid ning 90 saadikut ehk 5,9% olid kommunistlikud noored. Kongressil oli esindatud 45 rahvust, sealhulgas kolhooside esindajad neist rahvustest (oiroodid, dezgid, kumõkid jt.), keda alles Oktoobrirevolutsioon ja kolhoosid olid äratanud teadlikule elule.

Kolhooside tugevdamisel ja kolhoosnike sotsialistliku teadvuse tõstmisel etendas määratu suurt osa seltsimees Stalini sõnavõtt kongressil. Seltsimees Stalin näitas oma ajaloolises kõnes, et ainult kolhoosikord võimaldas parandada talurahva materiaalsset ja kultuurilist olukorda, võimaldas kehvikutel tõusta keskmikute tasemeni ja talupoegadel saada kindlustatud elujärgjega inimesteks. Kuid see on alles esimene samm, esimene saavutus kolhooside ülesehitamise teel. Seltsimees Stalin ütles:

„Oleks ekslik arvata, et me peaksime selle esimese sammu juurde, selle esimese saavutuse juurde peatuma jääma... Et edasi liikuda ja lõplikult kindlustada kolhoosid, selleks peame astuma teise sammu, peame taotlema uut saavutust. Milles seisab see teine samm? See seisab selles, et tõsta kolhoosnikuid — nii endisi kehvtalupoegi kui ka endisi kesktalupoegi — veel kõrgemale. See seisab selles, et teha kõik kolhoosnikud jõukaks... Et kolhoosnikud saaksid jõukaks, selleks on praegu tarvis ainult üht: kolhoosis ausalt töötada, traktoreid ja masinaid õieti ära kasutada, õieti ära kasutada tööloomi, õieti maad harida ja hoida kolhoosi omandit.”²

Suur tähtsus kolhooside kindlustamisel ja kolhoositalurahva laialdaste hulkade kaasatõmbamisel sotsialistlikule ülesehitustööle oli sellel, mida seltsimees Stalin kõneles naise tähtsast

¹ UK(b)P ajalugu. Lühikursus, lk. 312.

² J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 368 ja 369.

osast ühiskonna majanduslikus ja poliitilises elus, naiskolhoosnikute olukorrast ja naiste tööst kolhoosis.

Seltsimees Stalin ütles: „...naisküsimus kolhoosides, see on — tähtis küsimus... Asi ei seisa siin mitte ainult selles, et naised moodustavad poole elanikkonnast. Asi seisab eeskätt selles, et kollektiviseerimisliikumine on juhtivatele kohtadele edutanud terve rea suurepäraseid ja andekaid naisi. Heitke pilk kongressile, selle koosseisule — ja te näete, et naised on juba ammu mahajäänute hulgast esirinda tõusnud. Naised on kolhoosides suur jõud. Kuritegu on seda jõudu vaka all hoida. Meie kohus on naisi kolhoosides esile tõsta ja see jõud tegevusse rakendada.

Mis puutub naiskolhoosnikuisse endisse, siis peavad nad meeles pidama kolhooside võimu ja tähtsust naiste jaoks, nad peavad meeles pidama, et ainult kolhoosis on neil võimalus mees-
tega üheväärseks saada. Ilma kolhoosideta — ebavõrdsus, kolhoosides — võrdõiguslus. Seltsimehed naiskolhoosnikud pidagu seda meeles ja hoidku kolhoosikorda nagu silmatraha.”¹

Seltsimees Stalin juhtis tähelepanu vajadusele suurendada kolhooside mõju üksiktalupoegadele, keda ei saa arvest välja jätta, ei tohi unustada. On tarvis tõhustada tööd üksiktalupoegadega, vabastada nad kõhklemisest ja kahtlusest, kas kolhoositee on õige, ning näidata neile eeskuju varal kolhoosimajapidamise paremusi. Üksiktalupojad on homsed kolhoosnikud, neid on vaja aidata astuda kolhoosielu teele.

„Seltsimees Stalini kõne jättis miljonite kolhoosnikute teadvusse väga sügava mulje ja sai kolhooside praktiliseks võitlusprogrammiks,”² partei edasise praktilise töö aluseks kolhooside ülesehitamisel. Esimene üleliiduline kolhoosnikute-lööktööliste kongress võttis vastu läkituse kõigile NSV Liidu talupoegadele-kolhoosnikutele, kutsus üles mobiliseerima kõiki kolhoosijõude eelseisvale tööle kolhooside tugevdamise alal ning kõiki töotajaid — mitte üksnes kolhoosnikuid, vaid ka üksiktalupoegi — koonduma Nõukogude valitsuse, bolševike partei, tema Keskkomitee ja seltsimees Stalini ümber. Kogu talurahva nimel kirjutasid kongressi saadikud:

„Seltsimehed kolhoosnikud! Kas on kuskil või oli kunagi varem olemas teine niisugune partei kui bolševike partei, teine niisugune võim kui nõukogude võim, kes oleks nii hoolitsenud töötavate talupoegade eest? Vaadake, mis toimub, kuidas elavad kehvik ja kesktalupoeg meie Nõukogudemaa piiride taga...

Viisteist aastat me rajame elu kommunistliku partei juhtimisel. Ning täna võime julgesti kogu talurahva nimel öelda: me oleme tegelikkuses läbi proovinud nii Nõukogude valitsuse kui ka bolševike partei. See on meie võim. See on meie partei.

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 371.

² UK(b)P ajalugu. Lühikursus, lk. 313.

See kõik on meie, lähedane ja omane, mille eest me oleme valmis võitlema ükskõik kellega ja ükskõik millal kuni täieliku võiduni...

Kas on maailmas veel teine niisugune partei kui meie leninlik, kommunistlik partei, kes oleks ennast tervikuna rakendanud tööliste ja talupoegade teenistusse? Ei ole olnud ega ole teist niisugust parteid, seltsimehed kolhoosnikud! Sellepärast ta ongi meile nii kallis ja lähedane.

Selle partei juhtimisel eesotsas seltsimees Staliniiga me tungisime juba esimesel viisaastakul välja laiale tee, rajasime kolhoosid ja muutsime Nõukogude Liidu kõige suurema põllumajandusega maaks maailmas...

Koondagem oma read tihedamini nõukogude võimu ümber, partei ja tema Keskkomitee ümber!"

Üleliidulise kolhoosnikute-lööktööliste kongressi töö ja tema poolt vastuvõetud läkitus näitavad eredalt uue, nõukogude talurahva sündimist, tema kõrget ideelisust, sotsialistlikku teadlikkust ja patriotismi. Kolhoositalurahvas pidas bolševike partei ideoloogiat ja poliitikat omaenese ideoloogiaks ja poliitikaks, mis väljendab kogu kolhoositalurahva lootusi, ning koondus partei ja nõukogude võimu ümber, seltsimees Stalini ümber. Sellise edu kindlustas pidev stalinlik tähelepanu ja hoolitsus kolhooside tugevdamise ja kolhoosikorra õitsengu eest. Oma aruandes UK(b)P Keskkomitee tööst partei XVII kongressile 1934. a. jaanuaris, tehes kokkuvõtet kolhooside ülesehitustööst, demonstreeris seltsimees Stalin kolhooside lõplikku ja jäädavat võitu ning rõhutas, et kolhoosid ja üksiktalumajandid on täielikult vahetanud oma osad: kolhoosid on muutunud põllumajanduses valitsevaks jõuks, üksiktalupojad aga teisejärguliseks jõuks, mis peab alistuma ja kohanema kolhoosikorrale.

1934. aasta lõpuks oli kolhoositalurahvas muutunud nõukogude võimu kindlaks toeks maal.

Seltsimees Stalini ettepanekul tuli 1935. aastal kokku teine üleliiduline kolhoosnikute-lööktööliste kongress. Seltsimees Stalini otsesel juhtimisel ja isiklikul osavõtul töötas teine üleliiduline kolhoosnikute-lööktööliste kongress välja põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja, mis sisaldab tegelikult kogu bolševike partei poliitika, ideoloogia ja praktika sotsialistliku suupõllumajanduse organiseerimise valdkonnas.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja vastuvõtmine viis lõpule ajaloojärgu bolševike partei poolt talurahva sotsialistliku ümberkasvatamise eest peetud võitluses. Selges, miljonilistele talurahvahulkadele arusaadavas stalinlikus keeles õpetab põhikiri, kuidas peab kolhoosis elama ja töötama, kuidas paremini korraldada kolhoositootmist ja kolhoosielu. Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja esimeses punktis on kirjutatud: „Kolhooside tee, sotsialismitee on töötavate talupoegade jaoks ainus õige tee. Artelli liikmed kohustuvad tugevdama oma artelli,

ausalt töötama, kolhoosi tulusid töö järgi jaotama, kaitsma ühiskondlikku omandit, hoidma kolhoosi vara, hoidma traktoreid ja masinaid, hästi hoolitsema hobuste eest, täitma oma tööliste-talupoegade riigi poolt antud ülesandeid — ning muutma seega oma kolhoosi bolševistlikuks ja kõik kolhoosnikud jõukaks.”

Teisel üleliidulisel kolhoosnikute-lööktööliste kongressil oli määratu suur kasvatuslik tähtsus mitte üksnes neile kolhoosnikutele, kes saadikuina kongressist osa võtsid, vaid ka kogu kolhoosi- ja üksiktalurahvale.

Peab tähendama, et kolhoosikorra ja leninlik-stalinliku kollektiviseerimisidee parimaiks agiteerijaiks ja propageerijaiks olid kolhoosnikud — kongressi saadikud ise. Nad jutustasid eesrindlike kolhooside töökogemustest, tõid konkreetseid näiteid, kuidas kolhoositalurahva jõukas ja kultuurne elu oleneb kolhoosnikutest enestest ning seltsimees Stalini ja põllumajandusliku artelli põhikirja juhendite täpsest täitmisest iga kolhoosniku poolt.

Kolhoosnikute hulgad võtsid põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja vastu ülisuure vaimustusega, leides selles täieliku seletuse oma kahtlustele.

Põllumajandusliku artelli stalinliku põhikirja arutamisel Mordva ANSV Zubovo-Poljanõ rajooni Anajevo küla põllumajandusliku artelli „Jakstere-Tešte” üldkoosolekul ütles üks vana kolhoosnik: „Hästi hoolitseb meie, kolhoosnikute, eest partei, palju mõtleb meile ja aitab meid meie armastatud, kallis Stalin. Tema tee on ka meie tee. Sellelt teelt me kõrvale ei astu... Alles nüüd avanes meil võimalus nagu kord ja kohus elada ja töötada. Varem polnud võimalustki arenemiseks: kogu elu nokitsesime kurnatud maalapil, ilma masinateta, viletsa setukaga. Nüüd me oleme aga jõud, niisugune jõud, millega ei saa võrreldagi endist mõisnikku.”

Kurski oblasti Valuiski rajooni Jablonovi külanõukogu artelli „Krasnõi Pahhar” kolhoosnikute üldkoosolek võttis vastu otsuse: „Tüüp-põhikiri heaks kiita, tervitada parteid ja valitsust, eriti aga meie armastatud seltsimees Stalinit, kes nii hästi hoolitseb kolhoosnikute eest.”

Need näited annavad tunnistust kolhoositalurahva suurest poliitilisest vaimustusest, tänutundest ja piiritust ustavusest bolševike parteile ja uue, õnneliku kolhoosielu loojale seltsimees Stalinile. Need näited kõnelevad selle kolhoositalurahva sotsialistliku teadvuse kasvust, kes kolhooside ülesehitustööd ja kolhooside tugevdamist hakkas pidama oma eluliseks, isiklikuks asjaks.

Tuleb märkida, et pärast kongressi tugevnes kolhoosnikute mõju üksiktalupoegadele. Kolhoosnikud-aktivistid esitasid üksiktalupoegadele konkreetseid ja veenvaid näiteid ja fakte, kuidas paljud endised kehvikud ja keskmikud, olles kolhoosides lühikest aega ausalt ja siiralt töötanud, hakkasid elama uut moodi, kuidas need hiljutises minevikus puuduses viirelenud ja kirja-

oskamatud inimesed nüüd kolhoosis muutusid nimekaiks inimesteks, pälvisid austust ja lugupidamist, pääsesid puudusest ning tõstsid oma kultuurilist taset. Kolhoosnikutel oli väga mitmekesine side üksiktalupoegadega. Kolhoosnikud kutsusid üksiktalupoegi kolhooside koosolekutele, organiseerisid ühiseid peoõhtuid, kirjutasid tuttavaile kirju, kutsusid naabreid üksiktalupoegi enda juurde külla. Esitame järgnevalt ühe niisuguse kutse, mille üks Poltaava oblasti Zenkovi rajooni artelli „Novaja Žizn“ kolhoosnik saatis oma naabrile üksiktalupojale:

„Lugupeetud seltsimees Vassili Ivanovitš Garbuz!

Mina, sinu naaber Pavel Grigorjevitš Rõži, valmistusin hästi Oktoobrirevolutsiooni XVII aastapäeva tähistamiseks. Mul on ... mille üle niisugusel rõõmuküllasel pidupäeval vestelda oma lähedaste sõpradega, millest jutustada sulle, Vassili Ivanovitš, meie võitudest ja meie rõõmuküllasest elust kolhoosis. Tule, Vassili Ivanovitš, koos oma naisega meile, lapsed aga vii laste sõime, seal on meil kõik ette valmistatud.

Austusega, sinu naaber Pavel Rõži, 6. novembril 1934.“

Igal kohtumisel jutustasid kolhoosnikud üksiktalupoegadele oma rõõmuküllasest kolhoosielust, näitasid külalistele kolhoosi majapidamist ja oma muretsetud isiklike tarbeasju jne. Niisugust tööd tehti kõikjal: Ukrainas, Taga-Kaukaasias, endises Põhja krais, Siberis ja kõigis teistes meie maa piirkondades. See töö kandis vilja. Üksiktalupojad veendusid oma silmaga kollektiivmajapidamise paremustes ja astusid kolhoosidesse. Arhangerski oblasti Priozjornõi rajooni Kanevi külanõukogu Treti Rešajuštši kolhoosi koosolekul ütles talunaine Kuznetsova:

„Tänase päevani olin ma üksiktalupidaja ja jälgisin kogu aeg kolhoosielu. Nüüd veendusin ma lõplikult ja mõistsin, et meie, üksiktalupidajate väljapääs on ainult kolhoosis. Loobun elust üksiktalupidajana ja palun mu perekond vastu võtta kolhoosi.“

Sajad tuhanded kolhoosikorra agitaatorid kolhoosnikute-aktivistide eneste hulgast andsid tunnistust kolhoositalurahva poliitilise teadlikkuse kasvust, nõukogude inimese uuest kvaliteedist. Bolševike partei kasvas palju agitaatoreid ja propagandiste kolhoositalurahva enese hulgast. Kolhoosnikud astusid juba välja riiklike huvide eest, riiklikus maastaabis, nad olid, nagu ütles propagandistide ja agitaatorite kohta Vladimir Iljitš Lenin, riiklikud inimesed, riigivõimu täievolilised esindajad, ühiskonnategelased. Kolhoosnikute-propagandistide ja -agitaatorite armee kiirendas kollektiviseerimist, tugevdas juba olemasolevaid kolhoose ning kasvas kolhoosnikuid kolhoosikorra, bolševike partei ja nõukogude võimu armastamise vaimus.

Samal, 1935. aastal kutsuti seltsimees Stalini algatusel Moskvas kokku üleliidulised eesrindlike kolhoosnikute ning kolhooside ja masina-traktoriijaamade juhtivate töötajate nõupidamised partei ja valitsuse juhtidega. Need nõupidamised etendasid väga tähtsat osa kolhoositalurahva kommunistlikul kasvatamisel.

1935. a. novembris viidi läbi üleliiduline suhkrupeedipõldude naiskolhoosnikute-lööktöölise nõupidamine, 1. detsembril — eesrindlike mees- ja naiskombainerite nõupidamine, 4. detsembril — Tadžikistani ja Turkmenistani eesrindlike mees- ja naiskolhoosnikute nõupidamine. Need nõupidamised demonstreerisid neid määratu suuri edusamme, mida kolhoosid olid saavutanud võitluses kõrge tööviljakuse, masinate täieliku kasutamise ja suurte saakide eest. Nõupidamised näitasid, et kasvanud oli mitte üksnes kolhooside ja masina-traktoriijaamade materiaalne ja tehniline baas, vaid ka uus kaader — sotsialistlike põldude stahaanovlased, kes olid õppinud käsitsema tehnikat ja kes olid võimelised andma oma masinail suurt toodangut ja kolhoosipõldudel suuri saake. Need olid täiesti uued kolhoosiküla inimesed, keda oli sünnitanud vaba kolhoositöö.

Oma kõnes mees- ja naiskombainerite nõupidamisel ütles seltsimees Stalin: „... Kui me võrdlemisi lühikese ajaga saavutasime selle, et me eilsetest talurahva poegadest ja tütardest arendasime eeskujulikke, kapitalistlike riikide norme ületavaid mees- ja naiskombainereid, siis see tähendab seda, et meil tehnilise kaadri ettevalmistamine edendab seitsmemiililiste sammudega. Jah, seltsimehed, teie edusammud on märkimisväärsed ja tõsised, ning teie väärte seda täiesti, et teid partei ja valitsuse juhid tervitavad.“¹

Kolhoosiküla eesrindlike inimeste üleliidulised nõupidamised olid veel üheks eredaks näiteks partei ja rahvahulkade vahelisest suurest ja purustamatust ühtsusest, partei ja tema juhtide võimsast ja katkestamatust sidemest rahvaga ning töötava talurahva piiritust ustavusest ja armastusest oma kodumaale, kolhoosikorrale ja rahvaste suurele juhile seltsimees Stalinile.

Väljendades paljumiljonilise kolhoositalurahva kõrgeid patriootilisi meeleolusid ja mõtteid, tervitasid meie maa eesrindlikud inimesed seltsimees Stalinit ning tänasid teda, bolševike parteid ja Nõukogude valitsust uue, helge, jõuka ja rõõmuküllase kolhoosielu eest.

„Sulle, meie maa suurele ümberkujundajale, kelle juhtimisel väike- ja pisitalumajandite maa, puuatrade ja viletsate talusutukate maa muutus kõige suurema põllumajanduse maaks, traktorite ja kombainide maaks, saadame meie, mees- ja naiskombainerid, oma palava tervituse.

¹ J. V. Stalin, Kõne eesrindlike mees- ja naiskombainerite nõupidamisel ÜK(b)P Keskkomitee ja valitsuse liikmetega. Gospolitizdat, 1947. a., lk. 3 (vene keeles).

Me oleme talurahva pojad ja tütreid, ilma nõukogude võimuta ja Lenini-Stalini parteita oleks meie saatuseks olnud orjateenistus kulakule või lootusetu puudus oma väikemajandi kõntsas.

Olles muutunud suurepäraste masinate juhtideks, avaldame tänu oma suurele juhile ja sõbrale, oma ustavust, oma armastust sinule, meie parteile, meie kolhoosidele ja sovhoosidele, meie kodumaale."

Nii kirjutasid kogu kolhoositalurahva nimel eesrindlikud mees- ja naiskombainerid oma tervituses seltsimees Stalinile.

Ilma stalinliku kollektiviseerimisideeta, ilma bolševike partei poolt visalt arendatud kollektiviseerimispoliitikata poleks meie maa suutnud likvideerida põllumajanduse põlist mahajäämust, poleks suutnud luua sotsialismi ühtset majanduslikku alust ega talurahvast kaasa tõmmata uue, sotsialistliku ühiskonna aktiivsele ülesehitustööle ja muuta tema teadvust. Olles varustatud Marxi ja Engelsi, Lenini ja Stalini suure õpetusega sooritas meie bolševike partei suure, oma tähtsuselt ajaloolise katse ühendada teineteisega teaduslikud vaated ühiskonna elule ja laialdaste töörahvahulkade praktiline tegevus. Elu on näidanud, et kui bolševike partei ei oleks ära märkinud konkreetseid teid, vorme ja ajaloolisi tähtaegu sotsialismi ülesehitamiseks meie maal, siis ei oleks olnud võimalikud ka need suured sotsialismi võidud ja saavutused, mida praegu kasutab meie maa töörahas.

Meie partei suured ideed on töotajaid alati ergutanud edasi minema, nad sisaldasid julget üleskutset võidu saavutamiseks, koondasid ja ühendasid miljonilisi rahvahulki võitluseks uue ühiskondliku korra võidu eest vana korra üle.

Kollektiviseerimisidee vastas täielikult meie maa majanduslikule arengule, sotsialismi huvidele ja töötava talurahva huvidele ning osutas seetõttu ülisuure teene töölisklassile, talurahvale ja kogu töörahvale.

Sotsialistlik majandussüsteem muutus ainsaks ja jagamatult valitsevaks majandussüsteemiks nii linnas kui ka maal. Bolševike partei ideede alusel kasvatatud kolhoositalurahvas muutus uut elu, kolhoosielu rajavaks uueks, nõukogude talurahvaks.

4. Kolhoositalurahva kasvatamine kollektiivsuse vaimus

Kolhoositalurahva kasvatamine kollektiivsuse vaimus oli seotud määratu suurte raskustega, mida tekitasid klassivaenlaste vastupanu teravnemine riigis ja kapitalistlik ümbrus. Sotsialismi vaenlased tegid kolhoosides mitte üksnes majanduslikku kahjustus- ja diversioonitööd, vaid ka sotsialismivastast propagandat. Nad püüdsid igati ära kasutada kolhoosniku väikeomanduslikke harjumusi, traditsioone ja eelarvamusi, sisendasid temale usupuudust kolhoosielu ning jutlustasid väikekodanlikku

võrdsustamist. Vastukaaluks marksistlikule sotsialismile tõid nad lagedale ja levitasid igasuguseid sotsialismi laimavaid kodanlikke väljamõeldisi, kujutasid sotsialismi halli ja igava tsaariaegse kasarmuna, kus valitseb üldine võrdsus vaesuses, kus kõigisse suhtutakse võrdselt, kus kõik inimesed söövad ühisest kausist üht ja sedasama toitu ning võrdsel hulgal, kus kõik magavad ühise teki all, kannavad ühesugust pesu ning ühe ja sellesama löikega riideid. Sotsialismi vaenlased jutlustasid tulude jaotamist toidulolijate arvu järgi, mis on kasulik ainult loodritele, väites, et kolhoosis kaotab isiksus igasuguse iseseisvuse jms. See kodanlik labasus ja marksistliku sotsialismi laimamine, mille ära kasutasid kulakud, trotskistid ja buhaarinlased, tekitas kollektiviseerimise esimesel perioodil suurt kahju neile kolhoosidele, kus kolhoosnikud läksid kulakute provokatsiooni mõrda ja panid kehtima tulude jaotamise toidulolijate arvu järgi.

Uks osa vanade harjumuste koormat kandvast kolhoositalurahvast sattus vaenuliku agitatsiooni mõju alla ja ei saanud hulk aega aru, et marksistlikul sotsialismil pole midagi ühist võrdsustamisega, ega mõistnud, et ainult teaduslik sotsialism ühendab harmooniliselt igauhe individuaalsed huvid kogu kollektiivi, kogu ühiskonna ühiste huvidega ning on ühtlasi iga üksikisiku huvide kaitse ainsaks kindlaks garantiiks.

Teatava osa juba kolhoosi astunud talurahva väär suhtumine kolhoosi väljendus väga mitmesugusel kujul. Ühed kahtlesid: „Kuidas saab kogu küla töötada organiseeritult, siis ei ole ju enam mingisugust korda.“ Teised ütlesid: „Kolhoos on minu ja ei ole minu — ta on ühine.“ Sellepärast ei ilmutanud nad aktiivsust kolhoosi majapidamise tugevdamisel ning jätsid kogu vastutuse kolhoosi teistele liikmetele. Kolmandad püüdsid kolhooside ühiskondlikku korda kohandada isiklikule rikastumisele ja spekulatsioonile. Suurendades oma abimajandit (aiamaad ja koduloomi), tundsid nad rohkem huvi oma koduste asjade vastu ning, kasutades kolhoosniku õigusi, teenisid raha kõrvaltöoga. See kõik uuristas kolhoosikorra aluseid ja tekitas kahju kolhoosi majapidamisele.

Oli võimatu teha kolhoosid bolševistlikeks ja kolhoosnikud jõukaks ilma võrdsustamis-sotsialismi kodanlike jutlustajate ja nende kaitsjate — trotskistide ja buhaarinlaste paljastamiseta. Seda tegid bolševike partei ja seltsimees Stalin.

Paljastades kodanlikke laimajaid juhtis seltsimees Stalin tähelepanu võrdsustamis-sotsialismi autorite nürimeelsusele ja võhiklusele, kes mitte millegi poolest ei erine mõnest ürgaegsest askeetide usulahust. Seltsimees Stalin õpetab, et võrdsustamine vajaduste ja isikliku heaolu alal on reaktsiooniline väikekodanlik absurdsus, see on vulgaarsus ja marksismi õpetuse laimamine sotsialismist ning sotsialistlikust ühiskonnast. Nõudmisel, et kõigil inimestel oleksid ühesugused vajadused ja

ühesugune maitse, et kõik inimesed oma isiklikus elus elaksid ühe mustri järgi, pole midagi ühist marksismi-leninismiga.

Marksism-leninism eitab sotsialistliku ühiskonna liikmete vajaduste nivelleerimist ning maitse ja isikliku elulaadi võrdsustamist. Sotsialismi aluseks on mitte väikekodanlik võrdsustamine, vaid igauhele tasu maksmine töö järgi. Sotsialism loob piiramatud võimalused kõigi isiklike võimete õitsenguks ja iga töötaja isiklike vajaduste rahuldamiseks sel määral, kuidas ta osa võtab ühiskondlikust tööst.

Seltsimees Stalin ütleb: „Võrdsuse all ei mõista marksism mitte võrdsustamist isiklike vajaduste ja heaolu alal, vaid klasse kaotamist, s. o. a) kõigi töötajate võrdset vabastamist ekspluateerimisest, kui kapitalistid on kukutatud ja eksproprieeritud, b) kõigi suhtes võrdset eraomanduse kaotamist tootmisvahenditele pärast seda, kui need on üle antud kogu ühiskonna valdusse, c) kõigi jaoks võrdset kohustust töötada oma võimete kohaselt ja kõigi töötajate jaoks võrdset õigust saada selle eest oma töö järgi (sotsialistlik ühiskond), d) kõigi võrdset kohustust töötada oma võimete kohaselt ja kõigi töötajate võrdset õigust saada selle eest oma vajaduste järgi (kommunistlik ühiskond). Seejuures lähtub marksism sellest, et inimeste maitse ja vajadused ei ole ega saa olla ühesugused ning võrdsed kvaliteedilt või kvantiteedilt ei sotsialismi ajajärgul ega kommunismi ajajärgul.

See on marksistlik arusaamine võrdsusest.

Mitte mingisugust muud võrdsust ei ole marksism tunnustanud ega tunnusta.“¹

Arendades marksistlik-leninlikku õpetust sotsialismist, andis seltsimees Stalin purustava löögi kõigile kodanlikele võrdsustamis-sotsialismi jutlustajaile ning paljastas igat mesti oportuniste partei vaenlastena, sotsialismi ja kolhoosikorra vaenlastena.

Talurahva suhtes oli ülesanne selles, et teda õpetada tegelikult ehitama sotsialismi. Kolhooside muutmine bolševistlikeks ja kolhoosnikute muutmine jõukaks eeldab mitte üksnes talurahvahulkade arusaamist kolhoosidesse astumise vajadusest, vaid peamiselt ka arusaamist kolhooside tugevdamise ja ühismajapidamise arendamise vajalikkusest. Bolševistlik on see kolhoos, kes korralikult, ausalt ja siiralt täidab oma kohustusi riigi vastu, igati ja igakülgselt arendab kolhooside ühismajapidamist ning õigesti ühendab kolhoosnikute isiklike huve ühiskondlike ja riiklike huvidega.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja väljatöötamise komisjoni istungil teisel üleliidulisel kolhoosnikute-lööktöölise kongressil ütles seltsimees Stalin, et peab „...lähtuma sellest, et on olemas ühiskondlike vajaduste rahuldamiseks vajalik ühis-

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 416.

kondlik, suur, tähtis ja otsustav artellimajand ning on selle kõrval olemas kolhoosniku isiklike vajaduste rahuldamiseks vajalik väike isiklik majand. Kui on olemas perekond, lapsed, isiklikud vajadused ja isiklik maitse, siis ei saa seda arvestamata jätta... Ilma selleta on võimatu tugevdada kolhoose. Kolhoosnikute isiklike huvide ühendamine kolhooside ühiskondlike huvidega — selles on kolhooside tugevdamise võti.”¹

Kolhoosnikute isiklike huvide kolhoosi ühiskondlike huvidega õige ühendamise stalinlikule põhimõttele rajaneb põllumajandusliku artelli põhikiri. Sellepärast ongi põllumajanduslik artell kolhoosiliikumise põhivormiks käesoleval ajajärgul. Ta kohandab õnnestunult isikliku heaolu huvid ühiskondlikele huvidele ning kindlustab sellega kolhoosi tootmisjõudude igakülgset arenemist ja kolhoosnikute teadvuse ümberkujundamist kollektiivsuse vaimus. Olles astunud kolhoosi ei saa talupoeg otsekohe, mehaaniliselt vabaneda oma põlise eraomandusliku mineviku kõigist individualistlikest igandeist, mida temas kasvatati sajan-deid ja mis olid n. ö. tunginud tema lihasse ja verre.

Nagu iga nähtus looduses ja ühiskonnas, nii tugevneb ja areneb ka kolhoosikord mitte sujuvalt ja libedalt, vaid temale omaste vastuolude alusel, võitluse alusel ja vastuolude võitmise alusel kasvava, areneva ja võitva uue ning oma aja äraelanud ja sureva vana vahel.

Antud juhul väljenduvad vastuolud ja nende võitmine võitluses uute, võitvate sotsialistlike reeglite ja vaadete ning surevate vanade, väikekodanlike eraomanduslike harjumuste ja kujutluste vahel. Võitluses vanade, väikekodanlike igandite vastu kolhoositalurahva hulgas etendab ülitähtsat osa laialdane kolhoosidemokraatia, esinevate puuduste kriitika ja enesekriitika ning kõigi kolhoosnikute mobiliseerimine nende kõrvaldamiseks.

Kolhoosiküla eesrindlikud inimesed, kolhoosnikud-lööktöölised töötavad kolhoosis ausalt ja ennastsalgavalt, suurendades kolhoosi ühiskondlikku rikkust — kõigi kolhoosnikute heaolu alust. Kuid mõned mahajäänud kolhoosnikud, vastupidi, püüavad oma hooletu suhtumisega kolhoosimajapidamisse ära kasutada kolhoosi paremusi. Kasutades kõiki kolhoosnikuile tehtavaid soodustusi, tegelevad nad spekulatsiooni ja isikliku rikastumisega. Võitlus teadliku, sotsialistliku suhtumise eest kolhoosi, sotsialistliku töödistsipliini eest, väikekodanliku lohakuse ja organiseerimatuse igandite vastu, ahnitsemise ning eraomanduslike kalduvuste ja harjumuste vastu on kolhoosikorra arenemise põhiliseks seaduspärasuseks ja kolhoosikorra edasise tugevdamise peatingimuseks. Uue, sotsialistliku korra võit vana, eraomandusliku korra üle saabub mitte iseenesest või isevoolu

¹ Teine üleliiduline kolhoosnikute-lööktööliste kongress. Stenograafiline aruanne, Ogiz-Selhozgiz, 1935, lk. 1 (vene keeles).

teel, vaid bolševike partei juhtimise alusel ja kolhoosnikute isiklike huvide kolhooside ühiskondlike huvidega õige ühendamise alusel.

Põllumajandusliku artelli tähtsus selles ongi, et ta selle vastuolu likvideerib kolhoosnikute isiklike huvide õige ühendamise teel ühiskondlike huvidega, ta vastab sotsialistliku ülesehitustöö üldistele ülesannetele ja kolhoositalurahva elulistele huvidele, võimaldab talupoega-kolhoosnikut kasvatada kommunismi vaimus ning tema teadvusest välja juurida kapitalistlikud igandid.

Sotsialistlik ühiskond rajaneb ühiskondlikul omandusel, mis on tema elu, arenemise ja kommunismile edasiliikumise allikaks.

Põllumajanduses täidetakse sotsialistliku ülesehitustöö ülesannet kolhooside abil. Kolhoosikorra aluseks on sotsialistlik kolhooslik-kooperatiivne omand, mis tekkis kolhoosidesse ühinenud töötava talurahva tootmisvahendite ja tööriistade vabatahtliku ühistamise alusel.¹ Kolhoos võimaldas oma majandit eraomanduse alusel pidanud kümnete miljonite väiketalupoegade elu ja töö üle viia ühiskondliku sotsialistliku omandi ainsale kindlale alusele ja likvideeris tänu sellele viletsuse ja vaesuse maal ning kindlustas kolhoositalurahva heaolu tõusu. Kolhoos kui majanduse sotsialistlik vorm pakub kõiki võimalusi sotsialistliku omandi kindlustamiseks ja igakülgseks suurendamiseks, mis ongi kolhoosi peaülesandeks. Kuid see ei keela kolhooside arenemise käesoleval etapil lubamast kolhoosnikuile isiklikku abimajandit põllumajandusliku artelli põhikirjaga kindlaksmääratud normide piires. See ei ole vastuolus kolhoosiga kui majanduse sotsialistliku vormiga ja vastab kolhoosnikute huvidele. Esialgu, käesoleval arenguastmel, ei suuda kolhoos täiesti rahuldada kolhoosnikute kõiki isiklike vajadusi artellimajandi arvel. Kolhoosis ei ole veel saaduste küllust ning ta ei saa üksikuile kolhoosnikutele ja nende perekondadele anda kõike seda, mida nad vajavad. Arvestades talurahva ajaloolise sotsiaalse arengu iseärasusi, märkis UK(b)P XVI kongress oma otsuses „Kolhoosiliikumisest ja põllumajanduse tõstmisest“ selgesti: „Nõuda, et talupojad artelli astudes otsekohe loobuksid igasugustest individuaalseist harjumustest ja huvidest, võimalusest pidada lisaks ühismajandile veel isiklikku majandit (lehm, lambad, kodulinnud, aiamaa), võimalusest kasutada enese huvides kõrvalteenistust jms., — see tähendab unustada marksismi-leninismi aabitsat.“¹

Kolhoosnikute isiklikud, elutarbelised huvid neis piires, mis on ette nähtud põllumajandusliku artelli põhikirjaga, ei ole vastuolus kolhooside ülesehitustööga. Kolhoosnikute isiklike, elutarbeliste huvide tähtsuse eitamine või isegi ainult vähenda-

¹ „UK(b)P kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonides ja otsustes“, II osa, 6. väljaanne, lk. 422 (vene keeles).

mine tähendab tegelikult artelli kui käesoleva etapi kolhoosi-liikumise põhivormi eitamist.

Teisest küljest, suureks veaks, mis õõnestab kolhoosikorra aluseid, on püüe suurendada isiklikku majandit kolhoosimajandi kahjuks. See viga tuleneb kolhoosi kui majanduse sotsialistliku põhivormi olemuse mittemõistmisest ja kolhoosnikute isiklike huvide kolhoosi ühiskondlike huvidega ühendamise vääriti mõistmisest.

Nagu eespool juba öeldud, on kolhoosides ausate töötajate rõhuva enamuse kõrval veel olemas teatav osa kolhoosnikuid, kes kasutavad iga võimalust selleks, et kolhoosnikutena, kasutades kõikidega võrdselt kolhoosimaad, tööloomi, karjamaad, söötasid jne., kõrvale hoiduda tööst kolhoosis, ära põlata ühiskondlikku tööd ja tegeleda isikliku majandi suurekspaisutamisega. See väljendub eriti põllumajandusliku artelli põhikirja teise punkti rikkumises aiamaa normide kohta, selle laiendamiseks kolhoosi ühismaa arvel, mitmesugusteks põhikirjas ettenähtud normidest suuremateks ebaseaduslikeks aiamaade juurdelõigeteks.

Mõnedes kolhoosides kujunes selline praktika, et kolhoosniku aiamaa muutus tegelikult eraomandiks ja kolhoosnik andis selle rendile või kasutas seda ise, kuigi ta kolhoosis ei töötanud. Nii oli näiteks 1939. aastal Moskva oblastis 4560 kolhoosimajandit, kellel oli aiamaid üle põllumajandusliku artelli põhikirjaga kindlaksmääratud normi. Sverdlovski oblastis oli 2339 sellist kolhoosiperet. Dnepropetrovski oblastis oli kolhoosnikute isiklikus valduses üle 4600 hektaari kolhooside ühismaad üle põhikirja normi. Kuibõševi oblastis leidis üle 18 000 perekonna, kes kasutasid 10 000 hektaari ulatuses kolhoosidest eraldatud aiamaid. Kasutades kolhooside ühismaad, ei töötanud need „kolhoosnikud“ mitte üksnes kolhoosis, vaid nad isegi ei elanud oma külades.

* Aiamaade suurendamist esines ka teistes rajoonides ja oblastites. Selle tagajärjeks oli, et aiamaapidamine kaotas abimajapidamise iseloomu ning muutus kolhoosniku põhiliseks sissetulekuallikaks. Sellise kolhoosi- ja riigivastase tegevuse tagajärjel ohverdati kolhoosi huvid saagiahnetele elementidele, kes kasutasid kolhoosi ära spekulatsiooniks ja isiklikuks rikastumiseks. Need partei poliitika moonutamised õõnestasid kolhoosikorra aluseid, pidurdasid tööviljakuse kasvu, laostasid töödistsipliini ning takistasid kolhooside tulukuse ja kolhoosnikute jõukuse kasvu.

Oma määrusega „Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade jagamise vastu“ 27. maist 1939 mõistsid UK(b)P Keskkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu sellise partei- ja riigivastase praktika hukka ning nõudsid partei- ja nõukogude juhtidelt tehtud vigade viivitamatut parandamist ja kolhooside bolševistliku juhtimise tugevdamist. „Põllumajandusliku artelli põhikirja...

jämedad moonutamised võisid laialdaselt levida ainult seetõttu, et partei- ja nõukogude juhid selle asemel, et kasvatada kolhoose ja kolhoosnikuid kolhoosi põhikirjast pidevalt range kinnipidamise vaimus, soodustavad ise oma oportunistliku tegevusega põhikirja rikkumist ja suhtuvad kuritegeliku muretusena kolhoosikorra vaenulike eraomanduslike ja kodanlike tendentside tekkimisse kolhoosides, mille kandjaiks on purustatud kulakluse jäänused.

UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu, pidades sellist praktikat bolševismile võõraks ja põhiliselt oportunistlikuks praktikaks, nõuavad kõigilt kohalikelt partei- ja nõukogude organisatsioonidelt kolhooside ühismaade jagamise ja omastamise viivitamatut likvideerimist, aiamaade suuruse viimist põhikirjas ettenähtud normidesse, rangeima kontrolli sisseseadmist kolhoosi ühismaade puutumatus üle ning kolhoosides leiduvate saagiahnete ja spekulantlike elementide otsustavat ohjeldamist."

Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu parandasid õigeaegselt kohalike partei- ja nõukogude organisatsioonide poolt tehtud ohtlikud vead, likvideerisid kolhoosimaade jagamise ja näitasid, missuguses suunas tuleb arendada kolhoositalurahva kasvatamist.

Lubades kolhoosnikute isiklikku omandit ei luba põllumajandusliku artelli põhikiri samal ajal neile kuuluvate kariloomade arvu piiramatut suurendamist ega nende aiamaade laiendamist üle kindlaksmääratud normi. Kolhoositalurahva heaolu peamiseks allikaks ei ole isiklik majand, vaid kolhoosnikud saavad peamise sissetuleku kolhoosilt, ühismajandilt. See nähtub kõige paremini arvudest. Moskva oblasti Ramenskoje rajooni kolhoosides näiteks moodustasid kolhoosnikute tulud (ühtsetes hindades) juba pärast Suurt Isamaasõda, 1945. aastal, 22% isiklikust abimajandist ja 78% kolhooside ühismajandist.

Neist andmeist nähtub, et kolhoosnikute tulud võivad kasvada ainult kolhoosi ühiskondliku rikkuse suurendamise alusel. Õigesti ühendada kolhoosnikute isiklikke huvisid kolhoosi ühiskondlike huvidega — see tähendab igati tugevdada ja arendada kolhoosi, püüda selle poole, et ühiskondlik, kolhoosimajand kasvaks kiire tempoga, kolhoosnikute isiklik majand aga omandaks üha rohkem kitsa, abistava ja tarbimist rahuldava majandi iseloomu. Sel määral, kuidas kolhoosid tugevnevad ja kasvavad, rahuldatakse kolhoosnikute isiklikke vajadusi kahtlemata üha rohkem ühiskondliku, kolhoosimajandi arvel.

Seltsimees A. A. Andrejev ütles UK(b)P XVIII kongressil: „Oli ajajärk, millal meie kolhoosid olid veel nõrgad ega suutnud enda peale võtta kolhoosnikute vajaduste täielikku rahuldamist ühismajandi arvel. Siis oli õigesti asetatud küsimus kolhoosnikule isikliku majandi lubamisest kariloomade ja aia-

maa näol. Nüüd, kus see ülesanne on täidetud ning kõik kolhoosnikud on varustatud lehmadega ja aiamaaga, kus kolhoosid on juba tugevad, tuleb asetada rõhk ühiskondliku kolhoosimajandi tugevdamisele ja laiendamisele ning tema tähtsuse tõstmisele kolhoosnikute vajaduste ja tulude rahuldamisel. Isiklike ja ühiskondlike huvide õige ühendamine kolhoosides jääb kolhoosikorra aluseks, kuid kolhoosiperede isiklik majand peab üha rohkem kandma kitsalt abistavat iseloomu, kolhooside ühismajand aga kui põhimajand peab kasvama.”¹

Kolhoositalurahva materiaalse heaolu ja kultuurilise taseme pidev kasvamine toimub ühiskondliku, sotsialistliku omandi alusel, kolhoositootmise üldise tõusu alusel. Nagu iga sotsialistlik omand NSV Liidus, nii on ka kolhooside ühiskondlik, sotsialistlik omand püha ja puutumatu. Ta moodustab sotsialismi majandusliku aluse, sotsialistliku riigi võimsuse ja kolhoosikorra jõu aluse. Igasugused katsed kasutada kolhoosi ühismandit — olgu see maa, ühiskari, kolhoosi toodang või muu artelli vara — ühismajandi kahjuks ja isikliku rikastumise kasuks tähendavad kallaletungimist kolhoosikorra majanduslikule alusele. Ühiskondliku, sotsialistliku omandi kui meie sotsialistliku kodumaa rikkuse ja võimsuse allika, kogu töörahva jõuka ja kultuurse elu allika hoidmine ja tugevdamine on iga NSV Liidu kodaniku, iga kolhoosniku kohuseks.

Seltsimees Stalin õpetab: „Sallida ühiskondliku omandi varastamist ja näppamist — olgu küsimuses riigi omand või kooperaatiivide ja kolhooside omand — ja tähele panemata jätta sääraseid kontrevolutsioonilised nurjatused, — tähendab kaasa aidata nõukogude korra õõnestamisele, mis tugineb ühiskondlikule omandile kui oma alusele.”²

Juhtides kolhooside ülesehitustööd on bolševike partei ja Nõukogude valitsus alati esile tõstnud ja tõstavad esile hoolitsuse ühiskondliku, kolhoosimajandi ja ühiskondliku omandi eest, nende kaitsmise ja tugevdamise eest, pidades seda sotsialistliku ülesehitustöö peaülesandeks maal. Oma aruandes 1933. aasta rahvamajandusplaani kohta NSV Liidu Kesktäitevkomitee kolmandal istungjärgul 23. jaanuaril 1933 ütles seltsimees Molotov:

„... „Nõukogude korra aluseks“ oleva riikliku ja kooperaatiivse-kolhoosliku omandi kaitsmine ja tugevdamine peavad meil asuma esikohal. Seda sotsialistliku (ühiskondliku) omandi „kaitsmist“ pluss „tugevdamist“ nimetamegi teiste sõnadega sotsialismi ülesehitamiseks. Meie ülesanne seisab selles, et kõik töörahvahulgald oleksid teadlikud ühiskondliku omandi kaitsmise ja tugevdamise tähtsusest ning kõik meie organi-

¹ Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei XVIII kongress. Stenograafiline aruanne, Gospolitizdat, 1939, lk. 119 (vene keeles).

² J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 348.

satsioonid ja üksikud töotajad õpiksid tegelikult võitlema selle ürituse eest.”¹

Sotsialismi ülesehitustöö bolševistlikuks programmiks maal ja kolhoosikorra tugevdamise tööriistaks on põllumajandusliku artelli põhikiri, milles on öeldud:

„Kõik artelli liikmed kohustuvad hoolega hoidma oma kolhoosi omandit ja kolhoosipõldudel töötavaid riigi masinaid, töötama ausalt, alluma põhikirja nõudmistele ja üldkoosoleku ning juhatuse otsustele, täitma sisekorra eeskirju, korralikult teostama juhatuse ja brigadiiri poolt neile määratud tööd, korralikult täitma neile antud ühiskondlikke kohustusi ja valjult kinni pidama töödistsipliinist...

Igasugust kolhoosi ja riigi ühiskondliku omandi varastamist ja kahjurlikku suhtumist artelli varasse ja karja ning masinatraktori jaama masinatesse loeb artell kolhoosi ühise ettevõtte reetmiseks ja rahvavaenlaste abistamiseks.”

Neis põllumajandusliku artelli põhikirja nõudeis väljenduvad Lenini ja Stalini suured ideed, bolševike partei ideed sotsialismi ülesehitamise teedest meie maal ja nad on võimsaks vahendiks kolhoositalurahva kasvatamisel kollektiivsuse vaimus. Ühiskondliku, sotsialistliku, kolhooslik-kooperatiivse omandi igakülgsele tugevdamisele ja arendamisele on suunatud kolhoosikorra kindlustamise ajajärgul vastu võetud tähtsaimad partei otsused ja valitsuse määrused.

UK(b)P XVIII kongressi resolutsioon seltsimees Molotovi aruande põhjal NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kolmandast viie aasta plaanist määratles kolmanda viie aasta plaani põhiülesanded põllumajanduse alal järgmiselt:

„Kolhooside ülesehitustöö alal seisavad ülesanded põllumajandusliku artelli edasises igakülgses organisatsioonilis-majanduslikus tugevdamises, kolhoosi ühiskondliku omandi arendamises ja tugevdamises, kolhooside loomakasvatuse farmide, ühiskondlike ehitiste, ühiskondlike kindlustusfondide ja kolhoosiomandi teiste liikide arendamises, mis on põllumajanduse ja kolhoositalurahva ainelise ja kultuurilise elutaseme edasise tõusu aluseks.”²

Partei XVIII kongress nõudis võitluse tugevdamist põllumajandusliku artelli põhikirja rikkujate vastu: „...mitte lubada üksikuid kolhoosnikuid seadusevastaselt laiendada aiamaapidamist, aiamaad ja karja, mis viib kolhoosi huvide rikkumiseni ja takistab kolhoosi distsipliini tugevdamist.”³

Täites partei XVIII kongressi otsuseid andsid UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu rea ülitähtsaid määrusi, mis kindlustavad kolhooside organisatsioonilist ja

¹ V. M. Molotov, Võitluses sotsialismi eest. Artiklid ja kõned. Partizdat, 1935, lk. 401 (vene keeles).

² „UK(b)P kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonides ja otsustes“, II osa, lk. 744 (vene keeles).

³ Sealsamas.

majanduslikku tugevdamist ning ühiskondliku, kolhoosiomandi kindlustamist ja laiendamist.

UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrused „Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade jagamise vastu“ (mai 1939), „Kolhoosnikute aiamaade ning samuti ka üksiktalupoegade ja teiste mitte-kolhoosiliikmete maade übermõõtmise organiseerimisest“ (juuni 1939) ning „Tööliste ja teenistujate, külaõpetajate, agronomide ja teiste maal elavate mitte-kolhoosiliikmete aiamaadest“ (juuli 1939) olid suure poliitilise ja majandusliku tähtsusega. Nad arendasid edasi UK(b)P XVIII kongressi otsuseid partei võitlusest kolhoosikorra tugevdamise eest ning on kolhooside ülesehitamise konkreetse bolševistliku juhtimise eeskujuks ja näiteks bolševistlikust ettenägelikkusest.

UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu avastasid tõsiseid partei poliitika moonutamisi kolhooside maakasutamise alal ja tähistasid teid avastatud moonutuste kõige kiiremaks kõrvaldamiseks.

Partei ja valitsus nõudsid kõigilt partei- ja nõukogude organisatsioonidelt kõige valjema kontrolli sisseseadmist kolhooside ühismaade puutumatus üle, millede mõõteid ei tohi mingil tingimisel vähendada, neid võib ainult suurendada. Partei ja valitsuse otsused kolhooside maakasutamisest etendasid tähtsat osa kolhooside edasisel tugevdamisel ja arendamisel. Tähtsat osa etendasid ka NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrused „Abinõudest ühisloomakasvatuse arendamiseks kolhoosides“ (8. juuli 1939) ja „NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määruse „Abinõudest ühisloomakasvatuse arendamiseks kolhoosides“ täitmise käigust“ (september 1939).

Kuni 1939. aastani arenes ühisloomakasvatus kolhoosides nõrgalt, paljudel kolhoosidel ei olnud üldse loomakasvatusfarme, kolhoosides aga, kellel neid oli, piirdus loomade arv ühe farmi kohta sageli 1—4 lehmaga. Ühisloomakasvatuse alahindamine viis selleni, et see ei moodustanud kolhooside ühiskondliku rikkuse üht põhielementi. Selge pildi ühisloomakasvatuse ebarahuldavast seisundist andis seltsimees Hruštšov oma kõnes UK(b)P XVIII kongressil. Ukrainas ei olnud 17 protsendil kolhoosidest seafarme ja 55 protsendil kolhoosidest ei olnud lambafarme. Seltsimees Hruštšovi poolt esitatud andmeist nähtub, et 47 protsendil loomakasvatusfarmidest oli ühe farmi kohta vähem kui 10 lehma. Samasugune olukord kolhooside ühisloomakasvatuse alal valitses Kirgiisi, Usbeki ja Tadžiki NSV-s ning teistes vabariikides, kraides ja oblastites. Samal ajal oli aga üksikute kolhoosnikute isiklikul kasutamisel mõnikord rohkem loomi kui kolhoosi loomakasvatusfarmil. Sverdlovski oblastis Arti rajoonis näiteks oli 408 kolhoosniku majandis isiklikul kasutamisel rohkem karja kui on ette nähtud põhikirjaga. Kasahhi NSV-s

oli kolhoosnikute isiklikul kasutamisel 25—150 lammast ühe kolhoosipere kohta, kuna samal ajal Kasahhi NSV-s Gurjevi oblastis ainult 30 protsendil kolhoosidest oli üle 100 lamba ja kitse ühe kolhoosifarmi kohta.

Selline olukord loomakasvatuse alal kolhoosides pidurdas arusaadavalt ühiskondliku, kolhoosimajandi arenemist. Rahvakomisaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrus „Abinõudest ühisloomakasvatuse arendamiseks kolhoosides“ aitas kolhoositalurahval likvideerida puudused, mis takistasid loomakasvatuse arendamist kolhoosides, ning võimaldas laiendada ja tugevdada kolhooside ühiskarja.

Selles määruuses oli öeldud: „Pidades soovitavaks ja otstarbekohaseks omada igas kolhoosis kolme loomakasvatusfarmi — veisefarmi, lambafarmi ja seafarmi, määrata, et igal kolhoosil peab olema vähemalt kaks loomakasvatusfarmi, millest üks on veisefarm ja teine kas lamba- või seafarm.“

Partei ja valitsuse määrusi nii kolhooside ühismaa kaitsmise küsimustes jagamise vastu kui ka ühisloomakasvatuse arendamise küsimustes võttis kolhoositalurahvas vastu stalinliku hoolitsuse uue väljendusena kolhooside edasise õitsengu eest. Need otsused mobiliseerisid kõiki partei- ja nõukogude organisatioone ning kõiki kolhoosnikuid kolhooside ühismajandi kindlustamisele ja nende ühiskondliku omandi suurendamisele. Täites partei ja valitsuse määrusi saavutas kolhoositalurahvas uut edu kolhooside tõstmisel kõrgemale arenguastmele. Viie sõjaeelse aasta jooksul (aastail 1936—1941) suurenes kolhooside külvipind 13 miljoni hektaari võrra ja loomade arv kolhoosides 39 miljoni looma võrra. Kolhooside põhifondid kasvasid kaks ja pool korda, rahalised sissetulekud kasvasid 10 miljardilt rublalt 21 miljardi rublani. Kui kolhooside organiseerimise esimestel aastatel ühiskondliku omandi moodustasid tootmisvahendid ja tööloomad, mis olid varem kuulunud kolhoosidesse astunud talupoegadele, siis nüüd on kolhooside ühiskondlik omand valdavas osas kolhoosnikute kollektiivse töö tulemuseks. See on see kvaliteedilt uus, mis tekkis kolhooside ülesehitustöös partei poliitika ja kolhooside bolševistliku juhtimise mõjul ning kolhoositalurahva sotsialistliku teadlikkuse kasvamise tagajärjel.

5. Kolhooside organisatsiooniline ja majanduslik tugevdamine ning kolhoositalurahva kasvatamine kollektiivsesse töösse teadliku, sotsialistliku suhtumise vaimus

Kolhooside organisatsiooniline ja majanduslik tugevdamine ning ühiskondliku, kolhoosimajandi suurendamine ja tugevdamine on võimalik ainult kolhoosnikute töö õige organiseerimise alusel.

Aus töö sotsialistlikus majandis on meie maa ühiskondliku

rikkuse piiramatu kasvu ning Nõukogudemaa töötajate materiaalse ja vaimse taseme tõusu allikaks. Talurahva kasvatamine ühiskondlikku kolhoositöösse teadliku suhtumise vaimus on määratu suure tähtsusega kolhooside tugevdamisel.

Esimesel üleliidulisel kolhoosnikute-lööktöölise kongressil, kutsudes ausalt töötama kolhoosis, ütles seltsimees Stalin:

„Mõnikord öeldakse: kui on olemas sotsialism — milleks siis veel tööd teha? Varem tegime tööd, praegu teeme tööd — kas pole aeg töötegemist lõpetada? ... niisugused jutud on põhjani väärad. See on logelejate, mitte ausate tööinimeste filosoofia. Sotsialism ei eita sugugi töötamist. Vastupidi, sotsialism on rajatud tööle. Sotsialism ja töö on teineteisest lahutamatud. Meie suur õpetaja Lenin ütles: „Kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma“. Mida see tähendab, kelle vastu on sihitud Lenini sõnad? Eksploateerijate vastu, nende vastu, kes ei tee ise tööd, vaid sunnivad teisi töötama ja rikastuvad teiste kulul. Aga veel kelle vastu? Nende vastu, kes ise logelevad ja tahavad teiste kulul elada. Sotsialism ei nõua mitte logelemist, vaid seda, et kõik inimesed töotaksid ausalt, töotaksid mitte teiste kasuks, mitte rikaste ning eksploateerijate kasuks, vaid iseenda kasuks, ühiskonna kasuks.“¹

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon teostas maailma-ajaloolise ülemineku sunniviisiliselt töölt eksploateerijate kasuks tööle iseenda kasuks. Töö meie maal — see ei ole enam nälja poolt töölisele pealesunnitud töö kapitalisti kasuks ning talupoja töö mõisniku ja kulaku kasuks, vaid see on töö sotsialistliku ühiskonna, s. o. iseenese kasuks. Sotsialismi ajal muutus töö inimese orjastamise vahendist tema vabastamise vahendiks, inimese isiksuse arenemise ja õitselepuhkemise vahendiks.

Esmakordselt ajaloos muutus töö ühiskonna kõigi liikmete südameasjaks. Isiklikust, eraasjast muutus töö au ja kõrge ühiskondliku kohustuse asjaks, vapruste, kuulsuse ja kangelaslikkuse asjaks. Töö muutus uue, kommunistliku moraali aluseks. Sotsialismi ajal töötab igaüks mitte üksnes iseenese kasuks, vaid ka kogu ühiskonna kasuks, kogu rahva heaks, ning kogu ühiskond hoolitseb igaühe eest. See töö iseloomu kvalitatiivne muutumine sotsialismi ajal on märgatav eriti põllumajanduslikus tootmises. Kolhoosikorra võit tähendas põllumajandusliku tootmise ja põllumajandusliku töö sotsiaalse olemuse ja ühiskondliku organisatsiooni sügavaimat muutumist. Kui üksiktalupoja töö kandis varem lihtsa, isoleeritud käsitöö iseloomu, siis alates kolhoosikorra võidust on talupoja-kolhoosniku töö otseselt ühiskondlik, kollektiivne, ning sealjuures ka kõrge kvalifikatsiooniga töö. Masina-traktori ja amade arendamise alusel muutub põllumajanduslik töö üha rohkem tööstusliku töö eriliigiks, mis kasutab kõige uuemat tehnikat ja agronoomiateadust.

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 369—370.

Ühiskondliku, kollektiivse tegutsemise paremused kolhoosis tingivad teadliku, sotsialistliku töödistsipliini ja põllumajandusliku töö viljakuse pidevat kasvu. Töödistsipliini kasvatamine kolhoositalurahva hulgas on üheks tähtsamaks ülesandeks kolhooside organisatsioonilisel ja majanduslikul tugevdamisel ning kolhoositalurahva teadvuse sotsialistlikul ümberkujundamisel. Seejuures peab tähendama, et kõigile sotsialistliku ühiskonna liikmeile, eriti kolhoositalurahvale teadliku töödistsipliini õpetamine on raske ja aeganõudev ülesanne, mis nõuab partei- ja nõukogude organisatsioonidelt suurt ideoloogilist ja organiseerimistööd talurahvahulkades.

Lenini-Stalini õpetus töö iseloomust ja osast sotsialismi ajal ning kapitalismi igandite likvideerimisest inimeste teadvuses töö suhtes oli partei ja riigi nende abinõude aluseks, mis olid suunatud kolhoositalurahva kasvatamisele teadliku, sotsialistliku töödistsipliini vaimus ja põllumajandusliku töö viljakuse igakülgse tõstmise vaimus. Partei poolt tarvituselevõetud abinõud selle probleemi lahendamiseks arenevad kolmes suunas: kolhoositalurahva materiaalse olukorra süstemaatiline parandamine kolhooside organisatsioonilise ja majandusliku tugevdamise alusel, seltsimeheliku töödistsipliini juurutamine kolhoosides ning lõpuks sotsialistliku võistluse ja lööktöö organiseerimine kolhoositalurahva hulgas. Kõiki neid abinõusid viiakse läbi parandatud tehnika, eesrindliku mitšuurinliku agrobioloogiateaduse ja töö ratsionaalse organiseerimise alusel. Põllumajandusliku artelli põhikiri, suur Stalinlik Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Konstitutsioon ning UK(b)P Keskkomitee ja Nõukogude valitsuse viimased otsused põllumajanduse edasise tõstmise küsimuse alal on võimsaks teguriks kolhoositalurahva kasvatamisel ühiskondlikku töösse teadliku suhtumise vaimus.

Põllumajandusliku artelli põhikiri kohustab iga kolhoosnikut töötama ausalt ühismajandis, tõstma töövilkakust, teostama kõik tööd kolhoosis isikliku tööga ning jaotama kolhoosi tulud töö järgi. Kõik artelli liikmed on kohustatud valjult pidama töödistsipliini. Artelli tulude jaotamine artelli liikmete vahel toimub eranditult artelli iga liikme poolt tehtud normipäevade arvu järgi.

NSV Liidu Konstitutsioon, mis kindlustas kõigile sotsialistliku ühiskonna kodanikele inimkonna ühe suurema hüve — õiguse tööle, määras ühtlasi kindlaks, et töö on meie maal ühiskondlikuks kohustuseks, iga töövõimelise kodaniku pühaks kohuseks.

Neis ajaloolistes dokumentides on mitte üksnes juriidiliselt formuleeritud õigused ja kohustused töö suhtes. Need dokumendid kõnelevad otseselt töö ülevusest, neis on kehtestatud Lenini-Stalini suured ideed, mis on meie maal muutunud tegelikkuseks. Meie maal, võitnud sotsialismi maal, ei saa keegi elada võõra töö arvel. Tänapäevani aga ei täida mitte kõik kolhoosnikud oma kodanikukohuseid ja põllumajandusliku artelli põhikirja nõudeid ausalt ja korralikult. Ausate töötajate rõhuva enamuse

kõrval on veel kolhoosnikuid, kes ikka veel suhtuvad ühiskondlikku töösse hooletult või üldse ei tööta kolhoosides või töötavad ainult näiliselt, pühendades suurema osa ajast oma isiklikule majapidamisele.

Selline olukord pidurdab paratamatult tööviljakuse kasvu, õhnestab töödistsipliini, desorganiseerib ausaid kolhoosnikuid ja põhjustab kolhoosides kunstlikult tööjõu puuduse tekkimist.

Nende jämedate põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks määrasid NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee 1942. aastast alates igale töövõimelisele mees- ja naiskolhoosnikule uue kohustusliku normipäevade miinimumi — 100, 120 ja 150 normipäeva aastas, arvestades põllumajanduslike piirkondade iseärasusi. Kolhoosi normipäev on iga kolhoosniku poolt kulutatud töö hulga ja kvaliteedi mõõt ning tarbimise mõõt. Normipäevas väljendub sotsialismi põhimõte, mis näeb ette, et igaüks on kohustatud töötama ning selle eest saama tema poolt kulutatud töö hulga ja kvaliteedi järgi.

Põllumajandusliku artelli põhikiri ning partei ja valitsuse otsused ühiskondliku töö organiseerimise ja tugevdamise küsimuste alal said kolhoositalurahva hulgas tehtava kogu ideoloogilise, agitatsiooni- ja propaganda- ning massilise töö aluseks. Oma ettekannetes, ühislugemistel ja vestlustes, oblasti-, rajooni- ja seinalehtede ning raadio kaudu kutsusid ja kutsuvad propagandistid ja agitaatorid kõiki artelli liikmeid ausale ja kõrgelt viljakale tööle ning veelgi aktiivsemale võitlusele suurte saakide ja jõuka kolhoosielu eest. Kolhoositalurahva kommunistliku kasvatusel paljude hoobade hulgast kuulub tähtis ja austav koht kultuurhariduslikele asutustele. Tuhanded kolhoosiklubid ja kultuurihooned, kümned tuhanded lugemistoad ja punanurgad, kümned tuhanded kultuurhariduslikul alal töötajad ning suurearvuline õpetajate, arstide, agronoomide ja kolhoosnikute-aktivistide aktiiv teevad kolhoosnikute hulgas poliitilist kasvatus-tööd ja kultuurhariduslikku tööd, organiseerivad agrotehnilist propagandat ning populariseerivad laialdaselt eesrindlike kolhoosnikute stahaanovliku töö kogemusi. Kolhoosnikute tööviljakuse tõstmise ülesandele on allutatud ka selline partei ja nõukogude võimu tähtis korraldus nagu lisatöötasu kehtestamine põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaanide ületamise eest. Kolhoosiküla paremate inimeste ergutamiseks antakse kolhoosnikutele-stahaanovlastele preemiaid natuuras ja rahas. Oblastites ja rajoonides on sisse seatud autahvlid, auraamatud ja sotsialistliku võistluse võitjaile üleantavad rändpunalipud.

Ülisuure poliitilise ja kasvatusliku tähtsusega on NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused kolhoosnikutele Sotsialistliku Töö Kangelase nimetuse andmise ja nende autasustamise kohta NSV Liidu ordenite ja medalitega nisu-, rukki-, maisi-

suhkrupeedi-, puuvilla-, kartuli- ning lina ja kanepi seemnete suurte saakide saavutamise eest, samuti ka kõrgete näitajate saavutamise eest loomakasvatuses. Nende seadluste ja teiste korralduste organiseeriv ja mobiliseeriv jõud peitub selles, et nad on võimsaks stiimuliks saakide suurendamise eest peetavas võitluses ning võimaldavad sotsialistlikule võistlusele anda tõeliselt massilise, üldrahvaliku iseloomu. Nad äratavad kõigi põllumajanduse alal töötajate huvi riiklike ülesannete täitmise ja ületamise vastu mitte üksnes lülide ja brigaadide poolt, vaid ka iga kolhoosi poolt tervikuna.

Põllumajanduse alal töötajate määratu suurele armeele Sotsialistliku Töö Kangelase nimetuse andmine ning autasustamine ordenite ja medalitega näitab, et bolševike partei on kasvatanud ja ideeliselt õpetanud miljoneid kolhoosnikuid, kes on teadlikud oma töö üldrahvalikust tähtsusest. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlustes põllumajanduse eesrindlastele Sotsialistliku Töö Kangelase nimetuse andmisest ning nende autasustamisest ordenite ja medalitega väljendub ilmekalt stalinlik hoolitsus kolhooside ja kolhoosnikute heaolu kasvu eest. Need seadlused innustavad kolhoosnikuid ja kõiki põllumajanduse alal töötajaid uutele töökangelastegudele.

Talupoja tööd on põlisest ajast peetud kõige häbistavamaks ja alandavamaks tööks. Temale ei ole keegi ega kunagi avaldanud au ning ainult Nõukogudemaal omandas talupoja-kolhoosniku töö ühiskondliku tähtsuse ning muutus au ja kuulsuse, vapruse ja kangelaslikkuse asjaks.

Kui inimene sotsialistlikus ühiskonnas töötab siiralt, ausalt ja hästi, siis tugevdab ta oma tööga sotsialismi ja puhastab teed kommunismile.

ÜK(b)P XVIII kongressi resolutsioonis öeldakse: „Meilt kõigilt, juhtidelt ja lihttöolistelt, teenistujailt ja kolhoosnikutelt nõutakse kõigepealt teadlikku suhtumist oma kohustesse, ausat tööd ja abi mahajääjaile selleks, ... et Nõukogude Liit teeks uue hiiglasammu kommunismi täielikule võidule viival teel.“¹

Võitlus kommunistliku suhtumise eest töösse, teadliku töödistsipliini eest ja kõrge tööviljakuse eest — see on kogu tegeliku töö alus kolhooside organisatsioonilisel ja majanduslikul tugevdamisel ning kolhoositalurahva sotsialistlikul kasvatamisel. Eraomanduslike ja saagiahnete elementide suhtes aga, kes kasutavad kolhoosi ära spekulatsiooni ja isikliku rikastumise eesmärgil, on veenmise meetodite kõrval vajalik rakendada ka sundimise meetodeid. NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määruses „Kolhoosnikute normipäevade kohustusliku miinimumi kõrgendamisest“ (1942. a.) on kirjutatud, et „töövõimelised kolhoosnikud, kes kaaluvate põhjusteta ei ole tööta-

¹ Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei XVIII kongressi Steno-graafiline aruanne. Gospolitizdat, 1939, lk. 666 (vene keeles).

nud põllumajanduslike tööde perioodide kohustusliku miinimumi normipäevi, antakse kohtu alla ja karistatakse rahvakohtu otsusel paranduslike töödega kolhoosides kuni 6 kuud koos kuni 25% kinnipidamisega normipäevade tasust kolhoosi kasuks..., et töövõimelisi mees- ja naiskolhoosnikuid, kes ei ole aasta jooksul töötanud kohustusliku miinimumi normipäevi, tuleb pidada kolhoosist lahkunuks ja kolhoosniku õigused kaotatuks ning neilt tuleb ära võtta aiamaa”.

Sundabinõude rakendamine töödistsipliini tugevdamise alal on suunatud üksikute kolhoosnikute mahajäänud meeleolude vastu, kes takistavad töödistsipliini tõstmist ja desorganiseerivad kollektiivset tööd kolhoosis. Uhest küljest parimaid sotsialistliku töö esindajaid ergutades ja autasustades ning teisest küljest sotsialistliku tootmise desorganiseerijaid karistades näitavad bolševike partei ja nõukogude võim, missuguses suunas peab toimuma kogu tööraha ning eriti kolhoositalurahva kommunistlik kasvatamine. Kollektiivsete harjumuste juurutamise ja tugevdamise edukusest tootmises, ühiskondlikus elus ja elulaadis oleneb suurel määral ka kommunistliku ühiskonna ülesehitamise edu.

Venemaa Kommunistliku Noorsooühingu III Ulevenemaalisel kongressil 1920. aastal, määrates kindlaks uue ühiskondliku teadliku töödistsipliini kasvatamise ülesanded, ütles Vladimir Iljitš Lenin:

„Meie peame iga töö ... korraldama nii, et iga tööline ja talupoeg vaataks endale nõnda: olen osa vaba töö suurest armeest ja oskan ise korraldada oma elu ilma mõisnike ja kapitalistideta, oskan sisse seada kommunistliku korra.”¹ Seda talurahva ümberkujundamise keerulist protsessi teostatakse bolševike partei ja riigi juhtimisel ning abiga. Kolhoositalurahva kasvatamine kollektiivsuse vaimus toimub ka põllumajandusliku artelli asjaajamise laialdase demokraatia alusel.

Sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine on võimalik ainult altpoolt tuleva laialdase demokraatia alusel, nii linna kui ka maa töötajate tegeliku osavõtu alusel uue elu ehitamisest, et laialdased töörahvahulgad jõuaksid arusaamisele, nagu ütles Lenin, „... et nemad ise omaenese käega ehitavad sotsialismi...”²

Seltsimees Stalin õpetab pidevalt, et sotsialismi elluviimiseks on vajalik klassiteadvus ning töötajate ühinemine ja nende enese ürituse juhtimise oskus.

Neil Lenini ja Stalini ülitähtsail juhenditel rajaneb põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri, milles artelli juhtimise küsimused on käsitletud nii, et kolhoosi kõigi asjade otsustamisest võtavad osa kolhoosnikute hulgad ise. Põhikirja järgi on kolhoosi liikmete üldkoosolek „kõige kõrgem artelli juhtimise organ”. Üldkoosolekul valivad artelli liikmed ise juhatause, võtavad kolhoosi

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXX kd., 3. väljaanne, lk. 417 (vene keeles).

² V. I. Lenin, Teosed, XXIII kd., 3. väljaanne, lk. 252 (vene keeles).

vastu uusi liikmeid ja heidavad liikmeid kolhoosist välja, kinnitavad aasta tööplaani, tulude ja kulude eelarve, kolhoosi ehitustööde plaani, töönormid ja tööde hinde normipäevades. Üldkoosolek kinnitab masina-traktorijaamaga sõlmitava lepingu masina-traktorijaama poolt kolhoosis teostatavateks töödeks, juhatause aastaaruande ja juhatause aruanded tähtsamatest põllumajanduslikest kampaaniatest, kinnitab mitmesuguste fondide suuruse ja ühe normipäeva kohta väljaandmisele kuuluva saaduste hulga ja rahasumma ning artelli sisekorra eeskirjad.

Laialdane kolhoosidemokraatia altpoolt kolhoosielu stalinliku seaduse — põllumajandusliku artelli põhikirja alusel loob kolhoosnikute huvi ühiskondlike asjade vastu. Kui kolhoosnik tunneb ennast artellis peremehena, kui temal on tekkinud huvi ühismajandamise vastu, siis töötab ta loomulikult ka peremehelelikult ning annab kolhoosile kõik oma kogemused ja teadmised. Kolhoosnikute kaasatõmbamine ühismajapidamise juhtimisele toimub mitte ainult kolhoosnikute üldkoosoleku kaudu, vaid ka paljude teiste organiseerimistöö vormide abil, nagu näiteks kolhoosiasjade arutamine kolhoosi juhatause koosolekuil, millest kutsutakse osa võtma põllutöö- ja loomakasvatusebrigaadide brigadiire ning kolhoosnikuid-aktiviste, tootmisnõupidamiste läbiviimine kolhoositöö konkreetsete küsimuste alal, koosolekud põllutöö- ja loomakasvatusebrigaadides ning lülides ja naiskolhoosnikute, vanameeste-katsetajate, noorte ja üksikuil tööaladel töötavate kolhoosnikute — kündjate, äestajate, külvajate, valvurite, lamburite jne. koosolekud ja nõupidamised.

Organiseeritud töö õige korralduse puhul on iga põllumajandusliku artelli liige kaasa tõmmatud ühiskondlike, kolhoosiasjade otsesele juhtimisele. See suurendab iga kolhoosniku vastutust mitte üksnes oma töösektori eest, vaid ka kogu majandi seisukorra eest tervikuna, ning tõstab kolhoosnikute hulkade aktiivsust ja poliitilist teadlikkust.

Kolhoos eeldab plaanilist majapidamist. Kolhoosidemokraatia paneb kõiki kolhoosnikuid osa võtma tootmisplaani koostamisest. Kolhoosi hästikoostatud tootmisplaanita ning tootmisülesanneteta brigaadidele, lülidele ja farmidele on võimatu tööd õigesti organiseerida. Hoolikalt läbimõeldud ja üksikasjaliselt läbitöötatud ülesanded, mis on igale brigaadile, lülile ja kolhoosnikule õigeaegselt antud niisuguse arvestusega, et iga kolhoosnik teaks alati oma töökohta ja -aega, oma kohustusi, töönorme ja hindlust normipäevades, on tõsiseks stiimuliks tööviljakuse tõstmisele.

Kolhoosimajapidamise plaanimine ja laialdane kolhoosidemokraatia nõuavad kirjaoskajaid inimesi, kes oskavad ühiskondlikest ja riiklikest ülesandeist õigesti aru saada.

Sellepärast viis kolhoosikorra arenemine ja tugevnemine uue intelligentsi, kolhoosi-intelligentsi kaadri loomiseni ja kasvatamiseni.

6. Kolhooside tugevnemine ja kolhoosikaadri kasvamine on kolhoositalurahva poliitilise aktiivsuse kasvu näitajaks

Käesoleval ajal on kolhoos varustatud kõrgeltarenenud põllumajanduse kõigi nüüdisaegsete tööriistadega ja eesrindliku agroomiateadusega. Sellepärast nõuab ta kõigi kolhoosnike agrotehnilist ja kultuurilist ettevalmistust ja nende spetsialiseerumist konkreetseil aladel — põllunduses, loomakasvatuses, puuvilja-aianduses, mesinduses, köögivilja-aianduses, tööks mitmesugustel põllutöömashinail jne. Varem oli iga üksiktalupoeg „ise agronoom“ ja otsustas kõik oma majapidamise küsimused vanaisa vananenud kogemuste põhjal. Kolhoosile aga, kus sageli on sadu ja tuhandeid hektaare külve ning sadu ja tuhandeid loomi ühiskarja, on vanaisade kogemustest vähe — seal peab oskama juhtida suurmajapidamist. Peale tegelike kogemuste on seal vajalik teatav miinimum tehnilisi, agronoomilisi ja loodusteaduslikke teadmisi üldiselt ning mõne konkreetse põllumajandusliku tootmisharu alal eriti. Kõige tähtsam aga on see, et kolhoosnikud, eeskätt juhtkond ja aktiiv, mõistaksid õigesti neid ülesandeid, mida bolševike partei ja Nõukogude valitsus annavad kolhoosidele ja kogu kolhoositalurahvale.

„... Et õiget poliitilist joont ellu viia, on vaja kaadreid, on vaja inimesi, kes partei poliitilisest joonest aru saavad, kes võtavad seda nagu omaenese joont, kes on valmis seda ellu viima, kes oskavad seda praktiliselt teostada ja on võimelised selle eest vastutama, seda kaitsma, selle eest võitlema.“¹

Kolhooside ülesehitamise ajajärgul kerkis ühe tähtsama küsimusena parteitöö alal maal päevakorda kolhoosikaadri loomise küsimus, kes mõistab partei poliitikat ja oskab juhtida suurt ühismajapidamist.

ÜK(b)P Keskkomitee 1929. a. novembripleenum rõhutas: „Kolhoosiliikumine on võtnud niisuguse ulatuse, mis nõuab kolhooside ülesehitustöös vajalike organisaatorite, agronoomide, inseneride, maakorraldajate, tehnikute, arve-finantstöötajate jne. kogu ettevalmistuse süsteemi, programmi ja meetodite otsustavat, revolutsioonilist ümberkorraldamist.“²

Erilist tähelepanu kolhoosikaadri ettevalmistamise küsimusele pööras partei XVI kongress, kes näitas, et „kolhoosikaadri loomise töö tuleb rajada uue kaadri edutamisele kolhoosnike eneste hulkadest.“³

Partei- ja nõukogude organite, põllumajandusliku ja tarbijate koöperatsiooni ning kogu nõukogude ühiskonna poolt maal läbi viidud abinõud etendasid määravat osa kultuurilise taseme tõstmisel, uue kolhoosikaadri loomisel ja kasvatamisel ning kol-

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 523.

² „ÜK(b)P kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonides ja otsustes“, II osa, lk. 377 (vene keeles).

³ Sealsamas, lk. 426.

hoosnikute eneste hulgast täiesti uue põllumajandusliku intelligentsi loomisel.

1939. aastal oli põllumajanduses rohkem kui 1 500 000 traktoristi, kombainerit, autojuhti ja teisi tööstusliku kutsealaga inimesi; rohkem kui 1 300 000 kolhooside, masina-traktorijaamade, sovhooside, farmide ja brigaadide juhti ja organisaatorit; rohkem kui 300 000 agronoomi, maamõõtjat, zootehnikut, veterinaararsti, velskrit ja teisi põllumajanduse eriteadlasi.

Tambovi oblasti Kirssanovi rajooni Lenini-nimeline kolhoos on üks vanemaid kolhoose. 1947. aastal pühitses ta oma 25. aastapäeva.

Koos suurte majanduslike edusammudega võis kolhoos oma juubelipäeval ära märkida väga suuri saavutusi kultuuri alal. Kolhoosi igas tootmissektoris töötavad kvalifitseeritud inimesed, kes on mitte üksnes läbi teinud praktilise kooli, vaid kes on ka saanud ühe või teise erialase keskhariduse ning isegi kõrgema hariduse. Kolhoosi esimees P. Fokin on kõrgema haridusega zootehnik, tema asetäitja D. Zinovjev on agronoom, mehaanikatöökogas töötab insener-mehaanik V. Polossuhhin, ehitustöid juhatab ehitusinsener P. Skorubski. Kohalike kolhoosnikute lapsed A. Žukova, J. Šiškova, F. Krjutškova, T. Provotorova ja M. Želudkova, olles saanud kõrgema pedagoogilise hariduse, tulid tagasi kolhoosi ja õpetavad kohalikus koolis.

Niisuguseid kolhoose on meie maal palju.

Eriti positiivse asjaoluna tuleb ära märkida naiskolhoosnikute aktiivsuse kasvu ühiskondliku ja organiseerimistöö alal. Juba 1934. aastal töötas umbes 6000 naiskolhoosnikut kolhooside esimeestena, rohkem kui 60 000 kolhooside juhatuste liikmena, 28 000 brigadiiridena, 100 000 lülijuhtidena-organisaatoritena, 9000 kolhooside tootmisfarmide juhatajana ja 7000 traktoristidena. Naiskolhoosnikute edutamine juhtivale tööle tõestab veenvalt, et ainult nõukogude võim ja kolhoosikord tegid naise vabaks, kultuurseks ja aktiivseks uue, sotsialistliku ühiskonna ehitajaks.

Vladimir Iljitš Lenin kirjutas juba 1921. aastal artiklis „Oktoobrirevolutsiooni neljandaks aastapäevaks“: „Meil Vene-maal pole säärast nurjatust, nürusust ega alatust, nagu naise õigusetus või mittetäieõiguslus, seda pärisorjuse ja keskaegse korra otse talumatut igandit, mida omakasupüüdlik kodanlus ja nürimeelne ning hirmunud väikekodanlus ühegi erandita kõigis maakera maades uuesti sisse seab.“¹ Olgu tähendatud, et see Vladimir Iljitš Lenini ütetus on määratu suure põhimõttelise tähtsusega ka käesoleval ajal. Kapitalistliku maailma ühelgi maal ei ole naine vaba ega kasuta võrdseid õigusi mehega. Ainult meie maal, võitnud sotsialismi maal, on naine täiesti üheõiguseline. Nõukogudemaal kaitseb naise üheõiguslust suur

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed, II kd., lk. 613.

Stalinlik Konstitutsioon — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu põhiseadus.

Industrialiseerimise ja kollektiviseerimise hoogsa arendamise esimesel perioodil, kui oli vajalik mobiliseerida rahva kõik jõud suurte ülesannete lahendamiseks, aetas seltsimees Stalin täies suuruses küsimuse naiste olukorrast, naiste tööst ning naise ülitähtsast osast ühiskonna majanduslikus ja ühiskondlik-poliitilises elus. Hinnates naiskolhoosnike ühiskondliku aktiivsuse kasvu ütles seltsimees Stalin:

„Need on täiesti uued inimesed. Ainult vaba töö, ainult kolhoositöö võis luua niisuguseid töökangelasi maal... Ainult kolhoosielu võis teha töö auasjaks, ainult see võis luua tõelisi naiskangelasi maal. Ainult kolhoosielu võis kaotada mittevõrdsuse ja asetada naise jalule.“¹

Bolševike partei poolt kasvatatud uus põllumajanduslik intelligents — need on inimesed keskmikute, sulaste ja kehvikute perekondadest. Need lihtsad ja tagasihoidlikud inimesed uurivad praktiliselt taimede ja loomade loomust, omandavad kõrget kultuuri, tehnikat ja agronoomiateadust ning arendavad edasi teadust. Need on kõrge sotsialistliku teadlikkusega, uue, nõukogude ideoloogiaga inimesed. Nad saavad aru ühiskondlikest ja riiklikest huvidest ning seavad need kõrgemale isiklikest huvidest, nad on täpsuse ja korralikkuse eeskujuks tööl, oskavad hinnata ajategurit ja teenivad oma ennastsalgava tööga ausalt rahvast ning rohkendavad kolhooside ja riigi rikkust.

Kolhoosikülas tekkinud ja bolševike partei poolt kolhoositalurahva enese hulgast kasvatatud uus kaader teostab bolševike partei poliitikat maal. Ta näitab kõrge organiseerituse, distsiplineerituse ja kolhoosikorrale ustavuse eeskujuna. Oma eeskujuga sisendab ta kõigile kolhoosnikele armastust oma kolhoosi ja ühiskondliku töö vastu, tõstab kolhoosnike hulkade aktiivsust ja sotsialistlikku teadlikkust ning suurendab lööktööliste ja stahaanovlaste — aktiivsete kolhoosielu ehitajate ridu. Kolhoosikorra võit ja kindlustamine ning kolhoositalurahva hulgast uue, sotsialistliku teadvusega ja uue hingeeluga uue põllumajandusliku intelligentsi loomine tekitasid põllumajanduses massilise stahaanovliku liikumise kui sotsialistliku võistluse kõrgema vormi.

Ilmekaks tunnistuseks sotsialismi võidust maal ning kolhoosnike sotsialistliku teadlikkuse ja tööaktiivsuse ning kolhooside kasvust ja kindlustamisest oli 1939. aastal toimunud üleliiduline põllumajanduslik näitus. Näitusest võttis osa 15 059 kolhoosi, 11 004 kolhoosifarmi, 268 masina-traktorijaama, 795 sovhoosi ja 155 821 põllumajanduse eesrindlast ja teenelist isikut. Kogu oma mitmekesisusega demonstreeris üleliiduline põllumajanduslik

¹ V. I. Lenin ja J. V. Stalin sotsialistlikust võistlusest, Gospolitizdat, 1941, lk. 201 (vene keeles).

näitus Nõukogude Liidu vabariikide, kraide ja oblastite põllumajanduse võimsust ja rikkust. Ta näitas põllumajanduslike kultuuride ja mitmet liiki loomakasvatuse tõusu, masinatraktorijaamade ja kolhooside edu ning sovhoosi- ja kolhoosipõldude eesrindlike inimeste — kolhoosiküla väljapaistvate inimeste edusamme.

Pole vajadust esitada suuremal hulgal fakte, mis kinnitaksid kolhoosikorra määratu suuri edusamme. Tarvitseb vaid öelda, et enne revolutsiooni peeti põlluharimiseks kõlbmatuks kauge põhja maid nende karmi kliima ja igavese külmaga. Nüüd aga, kolhoosikorra võidu tulemusena, on seal hakanud kasvama ja suuri saake andma nisu. Krasnojarski krai Turuhanski rajooni Severnõi Pahhari kolhoos, mis asub igavese külma piirkonnas, kogus 1938. aastal igalt hektaarilt 20 tsentnerit ja rohkem talinisu ning 19,5 tsentnerit otri, Krasnojarski krai Ust-Abakani rajooni Kalinini-nimelise kolhoosi piimatootmisfarmis saadi ühelt siberi lehmalt 6000 liitrit piima aastas.

Need kahe Siberi kolhoosi edusammud, samuti nagu paljude tuhandete teiste meie maa kolhooside edusammud on saavutatud oma ülesandeid, oma tööd ja oma kolhoosi armastavate kolhoosnike ennastsalgava tööga. Need annavad selget tunnistust kolhooside jõust, mis rakendab tegelikus töös eesrindlikku mitsuurinlikku agrobioloogiateadust kui võimsat hooba looduse ümberkujundamisel ning põllumajanduslike kultuuride suurte saakide ja loomakasvatuse produktiivsuse eest peetavas võitluses.

Ainult Nõukogude sotsialistlikus riigis teenib kolhoosniku töö üldrahvalikke ülesandeid ning on leidnud ühiskonna ja riigi kõrge hinnangu. Kolhoositalurahva tööind näitab tema kõrget patriotismi, armastust kolhoosikorra ja oma Nõukogude kodumaa vastu ning sotsialistliku teadlikkuse kasvu. Seltsimees Stalini sõnade järgi „...on nõukogude talurahvas täiesti uus talurahvas, kelle sarnast inimkonna ajalugu veel ei ole tundnud“¹.

Kolhoosikorra võit ja uue põllumajandusliku, kolhoosi-intelligentsi ning uue, nõukogude kolhoositalurahva esilekerkimine tekitasid põhjalikke poliitilisi, kultuurilisi ja sotsiaalseid muudatusi maal. Kadus jäljetult minevikku see, mida K. Marx nimetas „külaelu idiotismiks“. Nõukogude külas kujunes uus kord, uus inimene ning uueks muutus ka küla. Seltsimees Stalin ütles partei XVII kongressil:

„Endine küla kirikuga kõige silmapaistvamal kohal, urjadniku, papi ja kulaku paremate majadega esiplaanil, talupoegade poollagunenud taredega tagaplaanil — hakkab kaduma. Selle asemele astub uus küla oma ühiskondlik-majanduslike ehitustega, klubidega, raadioga, kinoga, koolidega, raamatukogudega ja

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 452.

lastesõimedega, traktoritega, kombainidega, rehepeksumasinatega ja autodega. On kadunud endised kulaku-ekspluateerija, liigkasuvõtja-vereimeja, kaupmehe-spekulandi, isakese-urjadniku silmapaistvad kujud. Nüüd on silmapaistvateks isikuteks kolhooside ja sovhooside, koolide ja klubide tegelased, vanemad traktoristid ning kombainerid, põllunduse ja karjanduse brigadiirid, kolhoosipõldude parimad mees- ja naislööktöölised.”¹

Hakkab kaduma vastandlikkus linna ja maa vahel ning muutuvad tugevamaks majanduslikud ja kultuurilised sidemed nende vahel. Küla saab linnalt traktoreid, põllutöomasinaid, autosid ja eriteadlasi. Külas eneses on omakorda tekkinud oma tööstus masina-traktorijaamade, remonttöökodade ja igasuguste kolhoosi-tööstusettevõtete — veskite, või- ja juustutehaste, väikeste elektriijaamade jne. näol. Kolhoosidesse ilmus tööstuslike kutsealade kaader. Põllumajanduslik töö muutub tööstusliku töö eriliigiks. Kaob kultuuriline kuristik linna ja maa vahel. Niisugune oli näiteks 1934. aastal Tšuvaši ANSV-s asuv Koltsovka küla, mille talupojad olid astunud Stalini-nimelisse kolhoosi. Kolhoos ühendas 192 peret 917 inimesega; kolhoosil on 900 hektaari külvipinda. Põhifondid moodustasid üle ühe miljoni rubla. 1937. aastal oli kolhoosi saak umbes 160 puuda teravilja hektaarilt ja kolhoos andis kolhoosnikutele normipäeva kohta 13 kg leivavilja, kusjuures iga kolhoosipere sai keskmiselt 370 puuda. Parimad kolhoosnikud said üle tuhande puuda teravilja. Kolhoosil oli 187 hobusega hobusefarm, 105 sarvloomaga piimatootmisfarm, seafarm, lambafarm ja mesila. Kolhoosi oli rajatud 10-klassiline keskkool, lasteaed, klubi, 500 kohaga teater, elektrijaam, 220 abonendiga raadiosõlm, helikino, trükikoda, postijaoskond, telefon ja sünnitusosakonnaga arstiabipunkt. Kolhoosil on suurepärased majandushooned, eeskujulik viljaait, ruumikad karjalaudad, hobusetallid, sealaudad, masinatekuur jne. Kolhoosnikud ehitasid endale 80 uut elamut; kõik majad on elektrifitseeritud.

Šušenskoje külas Krasnojarski kraisis viibis möödunud sajandi 90-ndail aastail väljasaadetuna Vladimir Iljitš Lenin. Enne Oktoobrirevolutsiooni oli Šušenskojes 10 kõrtsi ja üks algkool. Praegu on Šušenskoje külas kaks suurt kolhoosi, keskkool, V. I. Lenini maja-muuseum, põllumajandustehnikum, lasteaed, kaks lastesõime, kaks mängumuru, haigla, ambulatoorium, post, telefoni keskjaam ja raadiosõlm. Kogu Šušenskoje rajoon on telefoniseeritud ja raadiofitseeritud, seal on olemas hea klubi, helikino, raamatukogu, hoiukassa, restoran, elektrijaam ja nõukogude maja.

Tambovi oblasti Kirssanovi rajooni Lenini-nimelises kolhoosis, millest oli juttu juba eespool, on 700 kolhoosnikut, neist 120 kommunisti. Seal on praegu avatud klubi, raamatukogu, kool

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 405.

ja haigla. Kõik kolhoosnikute majad on raadiofitseeritud. Klubis töötavad UK(b)P ajaloo lühikursuse ja seltsimees Stalini eluloo õpperingid ning seal peetakse süstemaatiliselt loenguid. Peaaegu pooled kõigist kolhoosnikutest tellivad ajalehti. Raamatukogu saab värskeid ajakirju. Kehakultuuriringis on üle 50 noormehe ja neiu. 1947. aastal kulutas see kolhoos kultuurivajadusteks 147 000 rubla, 1948. aastal aga 270 000 rubla.

Partei ja Nõukogude valitsus kannavad erilist hoolt kolhoositalurahva kultuurilise kasvamise ja kolhoosnikute sotsialistliku teadvuse edasise tõstmise eest. Talupoegadele avaneb ligipääs kõigile kultuurivaradele. Praegu töötab kolhoosides umbes 100 000 klubi ja lugemistuba, üle 4000 kulturihoone, umbes 20 000 kinoseadeldist ja umbes 50 000 raamatukogu. Meie suure sotsialistliku maa kõige kaugemaisse nurkadesse ilmusid ajalehed, ajakirjad, raamatud, raadio ja kino.

Klubides on loodud kunstilise isetegevuse ringid, kes lavastavad näitemänge; korraldatakse kontserte ja organiseeritakse laulukoore. Läti, Eesti ja teised vabariigid korraldavad vabariiklikke laulupidusid. Teostatakse järjekindlalt kunstilise isetegevuse üleliidulisi ülevaatusi maal.

Kultuuritöö tase maal tõuseb pidevalt. Majanduslike edusamudega käib kaasas kultuuri tormiline kasv. Kümned tuhanded lektorid-ühiskonnategelased — õpetajad, arstid ja agronomid — kannavad kolhoosnikute hulkadesse poliitilisi ja teadusalaseid teadmisi ning mitšuurinlaste-selekttsionääride ja suurte saakide meistrite kogemusi.

1948. aastal peeti ainuüksi Vene föderatsiooni kolhoosides rohkem kui 700 000 loengut. Selle tulemusena on nõukogude talupoja kultuuriline tase võrratult kasvanud ja kõikjal avaldub määratu suur tung teadmistele.

Täiesti uue ilme on kolhoosikülas võtnud külade eletkrifitseerimise areng. Suure Isamaasõja algul oli Nõukogude Liidus elektrifitseeritud 10 000 kolhoosi ja 2500 masina-traktori jaama. Pärast Suure Isamaasõja lõppu võttis külade elektrifitseerimine uue laialdase ulatuse. Maa-elektrijõujaamade 1945. aastal eksploatatsiooni antud võimsus oli 5 korda suurem sõjaeelsel 1940. aastal eksploatatsiooni antud võimsusest. Kolhoose elektrifitseeriti 3,5 korda ja masina-traktori jaamu üle 10 korra rohkem kui 1940. aastal. Taastati 1068 ja organiseeriti uuel 938 elektriviljapeksu-punkti.

Elektrit kasutatakse valgustuseks, töötamiseks masina-traktori jaamade töökodades, sepikodades, veskites, rehepeksmiseks, viljapuhastamiseks, söötade sileerimiseks ja köögiviljaedade kastmiseks; ühisloomakasvatuses aga lehmade lüpsmisel, lamaste pügamisel, abietteviõtetes jms. Sverdlovski oblasti kolhoosides oli 1946. aastal 695 elektrijaama. Elektrienergiat said 130 000 kolhoosnikute maja, 750 lugemistuba ja klubi, 2 000 kooli, kõik masina-traktori jaamad ja 9 000 kolhoosifarmi. Kolhoosid

elektrifitseerisid 900 rehepeksukohta; oblasti 45 rajoonist on 32 rajooni täielikult elektrifitseeritud.

Moskva oblastis elektrifitseeriti 1948. aastal 3 200 kolhoosi, 112 sovhoosi ja kõik masina-traktorijaamad. Iljitši lambike süttis 140 500-s kolhoosniku majas. Oblastis organiseeriti ja töötas ligi 2 000 elektriviljapeksu-punkti. Moskva oblasti edukas elektrifitseerimine võimaldas laialt arendada kolhooside radiofitseerimist ja kinofitseerimist. Saades aru külade elektrifitseerimise määratu suurest tähtsusest, kasutavad kolhoosnikud väikeste jõgede energiat, ehitades sinna väikseid veejõujaamu.

Rjasani oblastis Rõbnoje rajoonis ehitasid 46 põllumajandusliku artelli kolhoosnikud Okaa jõe 1000-kilovatise kolhooside ühise veejõujaama. Uus veejõujaam tekitas suuri muudatusi kogu rajooni majanduselusel, elulaadis ja kultuuris.

Kolhoosnikud teostavad elektri abil viljapeksmist, viljapuhastamist, loomadele söötade ettevalmistamist ja köögiviljaadade kastmist. Elektrienergiat kasutab 27 kolhoosi-rehepeksukohta; seda kasutavad veskid, kruubiveskid, villavatkujad ja teised kolhooside abiettevõtted.

Rõbnoje masina-traktorijaam hakkas 1949. aastal põlde harima elektritraktoritega, mis kahtlemata kergendab tööd, tõstab põldude viljakust ja annab vedelküteteine kokkuhoidu.

Tõuseb ka loomakasvatuse produktiivsus, sest kolhoosifarmid said elektrilüpsiaparaate, automaatjooginõusid ja teisi seadmeid. Hakati kasutama elektriga lammaste pügamist.

26 kooli, 9 klubi, lugemistoad ja kolhoosnike majad said elektrivalgustuse. Kolhoosnikud hakkasid kasutama elektripliite, elektriteekanne ja elektritriikraudu. Seati sisse 3 raadiosõlme.

See kõik avab laiad perspektiivid põlluharimise kultuuri ja kolhoosnike elujärje tõstmiseks.

Rajoonides, kus ei ole jõgesid, ehitatakse kohaliku kütteeniga töötavate auru- ja gaasigeneraator-masinatega soojuslektrijaamu; paljudes kolhoosides ehitatakse tuulemootoreid. Väikeste kolhoosi-elektrijaamade ehitamine kindlustab kõigi kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside elektrifitseerimise. Väikeste elektrijaamade ehitamisel annab kolhoosidele suurt abi meie tööstus, tootes väikseid mootoreid, elektrimasinaid ja seadmeid.

Elektrifitseerimise laialdane läbiviimine põlluharimises ja loomakasvatuses põhjustab kolhoosnike tööviljakuse veelgi suuremat tõusu, ühismajapidamise tugevnemist ja kolhooside tulude suurenemist.

Kolhooside elektrifitseerimise tulemusena tekkis uusi elukutseid. Nüüd on kolhoosikülas traktoristide ja kombainerite kõrval lugupeetavaks inimesteks ka elektrimontöörid ja masinistid-elektrikud.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus tegid ära määratu suure kultuurilise ülesehitustöö maal. Kolhoosikorra võit, mis

muutis põhjalikult töötava talurahva elulaadi, kiirendas suuresti kultuurirevolutsiooni maal. 1939. aastal oli kolhoosikülas üle 153 000 kooli, üle 95 000 klubiasutuse, 265 kolhoosi- ja sovhoositeatrit ning 18 800 kinoseadeldist, sealhulgas 7 200 helikino.

Kultuuri arenemistempo seisukohalt ei tunta ajaloos meie maaga võrdselt maad. Artiklis „Küsimuse kohta rahvaharidusministeeriumi poliitika üle“ kirjutas Lenin 1913. aastal: „Nii-sugust metsikut maad, kus rahvahulgas oleksid sedavõrd paljaks riisunud hariduse, valguse ja teadmiste mõttes, — niisugust maad pole Euroopas jäänud ühtegi peale Venemaa.“¹

Sotsialismi vaenlased menševikud tundsid kahjurõõmu selle üle, et bolševikud hakkasid levitama sotsialismi ebakultuursel maal, kuid see kahjurõõm oli asjata.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni poolt teostatud poliitiline ja majanduslik pööre lõi võimsad eeltingimused ka kultuurilisele pöördele, tõelisele kultuurirevolutsioonile. Nõukogude võim tegi lõpu harimatusele ja vaimupimedusele. Kultuurirevolutsiooni kõige märkimisväärsimaks saavutuseks on see, et sotsialistliku ülesehitustöö aastail vähenes järsult lõhe linna- ja maaelanike kirjaoskuse vahel. Meie maa muutus täielikult kirjaoskajaks maaks, eesrindliku kultuuri ja teaduse maaks.

Tekkis uus, kolhooslik, nõukogude küla, millel ei ole mingit sarnasust vana, revolutsioonieelse, sammaldunud, kerjusliku külaga hiljutises minevikus. Lenini-Stalini partei ja nõukogude võim muutsid talupoja saatuse lõplikult ja jäädavalt. Kolhoosikorra võidu ja kolhoositalurahva teadvuse sotsialistliku ümberkujundamise tulemusena loodi uus elulaad, uued suhted inimeste vahel ja uued tunded. Mitmesugusel kujul ja mitmesugusel viisil partei poolt arendatav kogu mitmekülgne tegevus viis uute inimeste tekkimiseni kolhoosikülas. Kolhoositalurahvas — need on uued inimesed, oma rõhuvas enamuses uue, sotsialistliku teadvusega, uue, sotsialistliku hingeeluga inimesed, suure hingelise kauniduse ning kõrgete ideeliste ja moraalseste omadustega inimesed, keda iseloomustab kõrge nõukogude patriotism. See näitab ka marksismi-leninismi teooria võitmatust, leninlik-stalinliku kollektiviseerimisidee triumfi, bolševike partei poliitika triumfi.

Inimkonna ajalugu ei ole veel iialgi tundnud ideesid, mis oleksid nii selgesti kehastunud tegelikkuses nagu Lenini-Stalini ideed meie maal, võitnud sotsialismi maal.

¹ V. I. Lenin, Teosed, 19. kd., 4. väljaanne, lk. 115 (vene keeles).

KOLHOOSITALURAHVA NÕUKOGUDE PATRIOTISM

1. Ühiskondlike ja üldriiklike ülesannete mõistmine on kolhoositalurahva uue kvaliteedi väljenduseks

Eratööstuse täielikult välja tõrjunud sotsialistlik industrialiseerimine ja kolhoosikorra lõplik võit viisid meie maa majanduselu kvaliteedi muutumiseni ja sotsialismi täieliku võiduni kõigil rahvamajanduse aladel nii linnas kui ka maal. Rääkides oma aruandekõnes partei XVIII kongressil kollektiviseerimise edusammudest, ütles seltsimees Stalin, et põllumajanduse arendamine sammus tõusuteed nagu tööstusegi arenemine. See tõus väljendub mitte üksnes põllumajanduse toodangu kasvus, vaid eelkõige sotsialistliku põllumajanduse kasvus ja tugevnemises ühelt poolt ning üksikmajapidamise kadumises teiselt poolt. „... Kolhoosid on lõplikult kindlustunud ja konsolideerunud ning ... sotsialistlik majandussüsteem on nüüd meie põllunduse ainsaks vormiks.“¹ Tootmisvahendite ühiskondlik, sotsialistlik omandus on kindlustunud uue, sotsialistliku korra vankumatu alusena. Samuti nagu linnas nii on ka maal tekkinud uued tootmissuhted, ekspluateerimisest vabade inimeste seltsimeheliku koostöö ja sotsialistliku vastastikuse abistamise suhted.

Meie maa majanduselu põhjalik muutumine ja sotsialistliku majandussüsteemi võit oli materiaalseks aluseks NSV Liidu rahvaste uuele vaimsele ilmele, mis väljendus kõige eredamalt kolhoositalurahva vaimse ilme muutumises. Talupoeg-kolhoosnik — see on uus inimene, keda on kasvatanud nõukogude võim ja kes on tõusnud võrreldamatult kõrgemale oma eraomanduslikust minevikust.

Olles läbi käinud põllumajanduse sotsialistliku ümberkujundamise keerulise ja raske tee, põllumajanduse muutmise tee kollektiivseks suurtootmiseks, muutus nõukogude talurahvas ise täiesti uueks klassiks. Temal kaob endine vastastikuse umbusalduse tunne, väikekodanlik individualism ja rikastumisiha, naabri arvel kasusaamise ja ainuüksi enese eest hoolitsemise tung. Talurahvas kui klass on muutunud uue, kolhoosielu aktiivseks ehitajaks. Kolhoositalurahva majapidamise aluseks on mitte eramand, vaid kollektiivse töö alusel kasvanud ühiskondlik, kollektiivne omand. Tunnistades eksisteerimise materiaalsed tingi-

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 510.

mused primaarseks põhjuseks, tunnistab ajalooline materialism samaaegselt eesrindlike, progressiivsete ideede ja teooriate aktiivset osa materiaalsete tingimuste muutmisel, ühiskonna arenemise kiirendamisel ja uue inimese — uue, kommunistliku ühiskondliku korra eest ideelise võitleja kujundamisel. Niisuguseks teooriaks on marksism-leninism — kõige eesrindlikum, tõeliselt teaduslik maailmavaade, mis relvastab rahvahulki ülitugeva ideelise relvaga.

Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni suurim ajalooline tähtsus seisab selles, et see teostas pöörde mitte üksnes majanduslike ja sotsiaalsete suhete vahel, vaid ka tööliste, talupoegade ja kõigi töötajate ideoloogias. Revolutsioon lõi kõik vajalikud tingimused selleks, et laialdaselt leviks Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetus sotsialismist, et leviksid bolševike partei ideed.

Töölised, talupojad ja haritlased veendusid sotsialistliku ülesehitustöö kogemustel selles, kui suur on bolševike partei poliitika ja ideoloogia osa meie maa ümberkujundamisel, tema muutmisel võimsaks tööstus- ja kolhoosiriigiks, eesrindliku kultuuri ja teaduse maaks.

Eriti suured muutused toimusid talurahvaga: ta muutus täiesti uueks talurahvaks, kelle taolist ei ole tundnud inimkonna ajalugu, ning sai aktiivseks sotsialismi ehitajaks.

Sotsialismi võidu alusel toimunud põhjalikud muudatused nõukogude ühiskonna klassistruktuuris räägivad sellest, et kaob vana klasside eraldumine ning et üha rohkem väheneb vahemaa tööliste, talupoegade ja haritlaste vahel. Nende sotsiaalsete rühmade vahel kustuvad majanduslikud ja poliitilised vastuolud.

M. I. Kalinin ütles: „Kolhoositalurahvas — need on nüüd sotsialismi ehitajad, sotsialistlikku maailma ehitavate tööliste kaaslased... Kolhoositalupoeg läheneb iga aastaga oma mõtteilt, oma maailmavaatelt, oma igapäevase elu harjumustelt ning lõpuks oma tungilt sotsialistlikuks ülesehitustööks üha rohkem tööliklassile. Nüüd võib tõesti öelda, et talupoeg ja tööline — need on vennad ühe ja sellesama töö alal.”¹

Kolhoosikorra võit viis selleni, et põllumajandus muutus samatüübiliseks tööstusega. Põllumajanduslik töö muutub üha rohkem tööstusliku töö eriliigiks. Kolhoosiküla kultuuriline tase läheneb linnaelu tasemele. Põllumajanduse eesrindlased kujutavad enesest uute inimeste tüüpi, kellel on needsamad ühiskondlikud ja tööalased harjumused, seesama huvide ring nagu sotsialistliku tööstuse eesrindlikel inimestel.

See ongi praktiline tee klasside lähendamisele ja klasside kaotamisele, meie maa määratu suure, kultuuriliselt tasemelt väga erineva elanikkonna ühtseks sotsialistlikuks ühiskonnaks muutmise tee. Nõukogude ühiskonnas kujunes kindlaks täielik

¹ M. I. Kalinin, Artiklid ja kõned NSV Liidu nõukogude VI ja VII kongressil. Partizdat, 1935, lk. 134 (vene keeles).

moraalne ja poliitiline ühtsus, avanes rahva patriotismi kogu jõud, tema armastuse jõud sotsialistliku kodumaa ja bolševike partei vastu.

Rahvahulgal ei saanud ükskõikselt suhtuda oma maa saatusse ka varem, revolutsiooneelisel ajajärgul ja isegi pärisorjuse ajal.

Armastus oma kodumaa vastu ning tung kaitsta oma maad, kultuuri ja tervete sugupõlvade tööga loodud rikkusi tekitasid ähvardava hädaohu hetkedel määratu suure rahvusliku vastustuse.

Kuid mõisnike ja kapitalistide ülevõimu ajal ei saanud töölis- ja talupojad täielikult väljendada oma patriotismi jõudu. Eksploataatorlikud klassid rõhusid julmalt ja mõnitasid töötavat rahvast ning kasvasid temas orjameelsuse tunnet välismaa ees. Tsaari-Venemaa valitsevad klassid, kes olid võõrad rahvahulkadele ja kes neid vihkasid, lõmitasid ja orjameelitsesid välismaise ees ning olid asunud rahvusliku enesealandamise teele. Nad kultiveerisid vene rahva „mittetäisväärtuslikkuse“ ideed ja veendumust, et venelastele on määratud jääda alaliselt Lääne-Euroopa „õpilasteks“. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon, olles kehtestanud tõeliselt rahvaliku nõukogude võimu, tõstis kõrgele tööliste ja töötavate talupoegade klassi- ja rahvusteadvuse ning suurendas neis nõukogude rahvuslikku uhkustunnet. Vene rahva ja teiste meie maa rahvaste patriotism omandas ennenähtamatu jõu, liitis kõigist rahvustest töotajad ühtseks vennalikuks rahvaste perekaks ja muutus Nõukogude riigi jõu, võimsuse, võitmatuse ja õitsengu suurimaks allikaks.

Nõukogude rahva moraalne ja poliitiline ühtsus, nõukogude patriotismi pühad ideed ja rahvaste sõprus muutusid võimsaiks liikumapanevaiks jõududeks.

Need jõud väljendusid sõjaeelisel ajajärgul sotsialismi ülesehitamise kangelaslikus loovas töös, Suure Isamaasõja aastail, kommunistide ja parteitute stalinliku bloki suures võidus ülemnõukogude ja kohalike nõukogude valimistel. Need jõud väljenduvad iga päev ennastalgavas töös meie maa rahvamajanduse taastamisel ja arendamisel, sõjajärgse viie aasta plaani täitmisel ja ületamisel ning Nõukogude Liidu võimsuse kasvamises.

Nõukogude inimesi valdab nende tööaktiivsuses sügav ja õigustatud nõukogude rahvuslik uhkustunne. Novaatorlus tehnikas, tehnoloogias, tootmise organiseerimises ja võitluses suurte saakide eest oli hiilgavaks illustratsiooniks Vladimir Iljitš Lenini sõnadele ammendamatu allikast organisatsioonilistele talentidele, kes peituvad rahvas ja keda on äratanud ning esile tõstnud bolševike partei. Sotsialistlik võistlus, nagu ennustas seltsimees Stalin, on muutunud selleks hoovaks, mille abil nõukogude rahvas kogu meie maa majandus- ja kultuurielu ümber korraldas sotsialismi baasil, on muutunud kommunismi ülesehitamise äraproovitud meetodiks.

Töölised näitavad kangelasliku töö eeskuju vabrikutes ja tehastes, kaevandustes ja murdudes. Nõukogude intelligents ilmutab ennastsalgavust töös laboratooriumides, teadusliku uurimise instituutides, akadeemiates ja õppeasutustes.

Kolhoositalurahvas töötab ausalt ja siiralt sotsialistlikel põldudel, viies ellu seltsimees Stalini poolt seatud ülesandeid.

Bolševike partei poolt talurahvahulkades kasvatatud sotsialistlik teadvus ja moraal leidsid soodsa pinna arenemiseks. Kollektiivne töö, sotsialistlik võistlus ja stahaanovlik liikumine, kolhoosiomandi kaitse ning rohkendamine said kolhoosnike rõhuva enamuse käitumise normideks. Kolhoosikord lõi kõige laialdasemad võimalused kolhoosiküla inimeste organisatoorsete ja loominguliste võimete väljendamiseks.

Talupoeg-kolhoosnik hakkas isiklikku tööd kolhoosipõllul käsitlema ühise töö osana. Ta annab teadlikult oma osa kolhoosimajanduse tugevdamiseks ja laiendamiseks, teades, et ta sellega parandab oma heaolu ja samaaegselt suurendab kodumaa võimsust ja kuulsust. See lõi põllumajanduses materiaalse baasi järkjärgulisele üleminekule sotsialismilt kommunismile. Olles relvastatud kommunistliku ühiskonna ülesehitamise stalinliku programmiga tähistas kolhoositalurahvas 1940. aastat võimsa töövaimustusega. Stahaanovlik liikumine suurte saakide saamise ja ühisloomakasvatuse tugevdamise eest võttis massilise iseloomu ja haaras kogu meie maa kolhoose. Kolhoosides paranes töö organiseerimine ja töödistsipliin, hakati laialt kasutama eesrindlikku agrotehnikat ja paranes kõigi põllumajanduslike tööde kvaliteet. Üksikute kolhoosnike — suure saagi meistrite kogemusi võtsid üle terved kolhoosid ja rajoonid. Kümned tuhanded brigaadid ja kolhoosid ning terved rajoonid ja oblastid lülitusid võistlusesse.

Kasvas ja arenes laialt rahva initsiatiiv, mille uus vorm leidis suurepärase väljenduse Fergaana kolhoosnike algatuses, kes 45 päevaga ehitasid 270 km pikkuse Stalini-nimelise Suure Fergaana kanali. Igal pool Nõukogude Liidus rajasid kolhoosnikud teid, kaevasid tiike, veehoidlaid ja kanaleid, ehitasid tammisid, heakorrastasid külasid, püstitasid elektrijaamu, ehitasid koole, klubisid, lugemistubasid ja ühiskondlikke hooneid, asutasid aedu, istutasid puid jne. Kümned tuhanded kolhoosid muutusid tõeliselt bolševistlikeks ja tegid imet majandusliku kasvamise alal. Nad täitsid ausalt ja täpselt oma kohustusi riigi vastu, neil oli hästikorraldatud teraviljamajandus, nad saavutasid suuri saake, arendasid edukalt ühisloomakasvatust ja suurendasid selle produktiivsust, tõstsid tööviljakust ja kindlustasid kolhoosnikele kõrge tasu normipäeva eest.

Eesrindlikud kolhoosid näitasid tegelikult, kuidas peab töötama, et luua põllumajandussaaduste küllust.

Neilt eesrindlikelt kolhoosidelt õppisid ja õpivad praegu kõik meie maa kolhoosid, sammudes nende jälgedes.

Suuri saake kasvatasid mitte üksnes üksikud eesrindlased, brigaadid ja lülid, vaid ka terved rajoonid ja koguni oblastid. 1940. aastal said Ukrainas 134 rajooni ühelt hektaarilt 100-puudaseid ja suuremaid saake. 1939. aastal ei saadud Poltaava oblasti üheski rajoonis 100 puuda teravilja hektaarilt, 1940. aastal aga muutus Poltaava oblast 100-puudaste saakide oblastiks. Ukraina NSV kolhoosides suurenesid teraviljakultuuride saagid 33% võrra, päevalillesaagid 44% võrra ja kartulisaagid 42% võrra 1938. aastaga võrreldes. Krasnodari krai neli rajooni said igalt hektaarilt 120-puudase saagi. Rostovi oblasti 13 rajoonis koguti üle 100 puuda teravilja hektaarilt. Volgamaa kolhoosid kogusid 1,5—2 korda rohkem teravilja kui 1939. aastal.

Kolhoosipõldude stahaanovlased saavutasid tõeliselt muinasjutulisi rekordeid. Altai krai Politotdeli-nimelise kolhoosi nimekas lülivanem A. S. Sergejeva kogus 101-tsentnerilise nisusaagi hektaarilt. Krasnojarski krai Putj k Sotsializmu kolhoosi kolhoosnik-katsetaja N. A. Karpov kogus katsepõllul 503. puuda nisu hektaarilt. Kemerovo oblasti põllumajandusliku artelli „Krasnoi Perekop“ kolhoosnik A. K. Jutkina sai 1217-tsentnerilise kartulisaagi hektaarilt. Sellist saaki ei tunne põlluharimise ajalugu. Aserbaidžani naiskolhoosnik Alijeva Agdža Boba Kazi sai hektaarilt 155 tsentnerit puuvilla. Žitomiri oblasti Tšernjahovi rajooni Perše Travnja nimelise kolhoosi lülivanem Nadežda Zaglada sai hektaarilt 33 tsentnerit linakiudu. Gruusia NSV Kaspi rajooni Stalini-nimelise kolhoosi lülivanem Sofja Ketišvili sai hektaarilt 1200-tsentnerilise suhkrupeedisaagi. Niisuguseid inimesi oli kolhoosikülas kümneid tuhandeid.

Kolhoosiküla inimesed avastasid põllumajanduses loendamatuid võimalusi ning kummutasid kõik „teooriad“ headest ja halbadest maadest. Mitsuurinliku bioloogiateaduse alusel teevad nad sõna otseses mõttes ümber loodust ja allutavad seda täielikult endale.

Tuhanded kolhoosid on muutunud kolhoosideks-miljonärideks. Riigipangas ja Põllumajanduspankas oli 1. jaanuaril 1940. aastal kolhooside jooksvatel arvetel 3,6 miljardit rubla rahalisi jääke.

1940. aastaks olid kolhoosid juba läbi teinud raske organiseerimisetapi. Möödas oli põlluharimise sotsialistlike vormide võidu eest peetud võitluse ajajärk. Oli läinud ajalukku uut, sotsialistlikku tüüpi suurmajandeks töö ja tootmise organiseerimise vormide esimeste otsimiste ja valimiste aeg. Olles võitnud kõik organiseerimisajajärgu raskused, olid kolhoosid jõudnud laiale arenemisteele. Kolhoosiküla parimad inimesed moodustasid kolhoosikorra võidu tulemusena tekkinud uue põllumajandusliku intelligentsi suurepärase paljutuhandelise armee.

Need on täiesti uued, bolševike partei poolt kasvatatud inimesed laia poliitilise silmaringi, majandusalaste kogemuste ja organisaatorlike võimetega inimesed. Kolhoositalurahva töö on

muutunud loominguliseks tööks. Kolhoosiküla eesrindlikud inimesed, sotsialistlike põldude stahaanovlased ühendavad kehalise jõu oma mõistuse jõu ja tehnilise meisterlikkusega ning pakuvad kõrge töövõime näiteid.

Oma edu eest võlgnevad kolhoosid suurel määral tänu kolhoosiküla eesrindlikele inimestele.

Oma artiklis „Suure murrangu aasta“ kirjutas seltsimees Stalin 1929. aastal: „Kas pole selge, et meie noorel sotsialistlikul (kolhoosi ja sovhoosi) suurpõllundusel on suur tulevik, et see näitab veel kasvu imesid?“¹

1940. aasta oli selle stalinliku ettenägelikkuse kinnituseks.

2. Kolhoositalurahva patriotism Suure Isamaasõja ajal 1941—1945

Partei XVIII kongressil ütles seltsimees Stalin: „... Oma homogeensuse ja seesmise ühtsuse tõttu on meie armee tagala ja rinne sõja puhul tugevamad kui mistahes teisel maal, mida tuleks mees pidada välismaistel sõjaliste kokkupõrgete harastajatel.“² See seltsimees Stalini geniaalne ettenägelikkus leidis hiilgava kinnituse fašistliku Saksamaa ja imperialistliku Jaapani vastu peetud Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja ajal.

Meie maale tungimisel seadsid saksa fašistid endale eesmärgiks vallutada meie maa, taastada tsarism ja mõisnike võim, hävitada Nõukogude Liidu vabade rahvaste riiklus ja rahvuslik kultuur ning muuta nõukogude inimesed saksa vürstide ja parunite orjadeks. Hitlerlased arvestasid, et neil läheb korda demoraliseerida Nõukogude Armeed, laostada tema tagalat ja sellega kiiresti murda Nõukogude Liidu vastupanu. Fašistlikud аванtüristid lootsid, et niipea kui on puhkenud sõda, algab kolhoosikorra lagunemine, talupojad astuvad üles tööliklassi ja nõukogude võimu vastu, algab tülitsemine NSV Liidu rahvaste vahel, tekivad ülestõusud ja meie maa laguneb osadeks.

Praegu teab kogu maailm, et hitlerlaste sellest kavatsusest midagi välja ei tulnud. Nõukogude Liidu võitlus saksa okupantide vastu tugevdas veelgi tööliste, talupoegade ja haritlaste liitu ning NSV Liidu rahvaste sõprust. Saksa fašistlikud röövvallutajad ei leidnud mingisugust toetust üheltki NSV Liidu rahvalt. Kõik Nõukogude Liidu rahvad jäid ustavaks oma kodumaale, koondusid rohkem kui kunagi varem bolševike partei ümber ning purustasid fašistliku Saksamaa ja imperialistliku Jaapani. Vladimir Iljitš Lenin ütles, et nõukogude inimeste põhiliseks omaduseks peab olema vahvus, julgus, kartmatus võitluses ja valmisolek võidelda koos rahvaga kodumaa vaenlaste

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 236.

² Sealsamas, lk. 518.

vastu. Partei kasvatas neid suurepäraseid omadusi miljonites nõukogude inimestes. Bolševike partei ja rahvaste suur juht seltsimees Stalin liitsid kokku kogu nõukogude rahva, muutsid meie maa ühtseks sõjaleeriks ja kindlustasid võidu vaenlase üle. Seltsimees Stalini sõnavõttud ja käskkirjad, partei Keskkomitee otsused ja üleskutsed ning Nõukogude Informatsiooni-büroo teated olid sõja ajal meie rahva ideelise elu aluseks. Nõukogude inimesed ei tundnud hirmu võitluses, nad läksid ennastsalgavalt vabadussõtta fašistlike rööv vallutajate vastu ja võitsid.

Ajaloo ei ole veel olnud nii massilist teadlikku kangelaslikkust ega sellist ustavust ja armastust isamaale ja parteile, nagu seda näitas nõukogude rahvas võitluses saksa fašistlike rööv vallutajate ja jaapani imperialistide vastu. Rasketes lahingutes vaenlasega väljendus nõukogude inimese vaimu suurus, tema moraalne vastupidavus ja kõrge kodanikuteadvus.

Sõja ajal avaldusid erilise jõuga kommunistliku maailmavaate üleolek ja nõukogude inimeste kõrged moraalsed omadused, kes teadsid, et nad võitlevad õiglase ürituse eest, sotsialistliku isamaa eest, oma rahva ja kogu inimkonna vabaduse, sõltumatuse ja õnne eest.

Nõukogude patriotismi õilsad tunded juhtisid legendaarseid kangelasi — Moskva, Leningradi, Sevastopoli, Stalingradi ja Odessa kaitsjaid ning julgeid rahvatasujaid — mees- ja naispartisane.

Nõukogude inimeste kõrge moraal väljendus suurepäraselt mitte üksnes Nõukogude Armee võitlejate kuulsusrikaste kangelistegudena rindel, vaid ka tööliste, talupoegade ja haritlaste töökangelistegudena tagalas, kes allutasid kõik rinde huvidele ja vaenlase purustamise organiseerimise ülesandeile. Kogu meie maa, kõik Nõukogude Liidu rahvad toetasid Nõukogude Armeed ja Laevastikku, aidates neil purustada saksa fašistide ja jaapani imperialistide röövjõukusid.

Meie maa rinne ja tagala ühinesid ühtseks võitlusleeriks, kõik meie vabariigid, kraid ja oblastid said Nõukogude Armee võimsaks arsenaliks. Kõik rinde heaks, kõik võidu heaks — see oli iga tagalas töötava nõukogude inimese juhtlauseks.

Seltsimees Stalin õpetas, et „... sõda saksa fašistlike rööv vallutajate vastu nõuab, et Punaarmee saaks veel rohkem kahu-reid, tanke, lennukeid, kuulipildujaid, automaate, miinipildujaid, laskemoona, sõjavarustust ja toiduaineid. Seega on vaja, et töölised, kolhoosnikud ja kogu nõukogude intelligents töötaksid rinde jaoks kahekordse energiaga.

On vaja, et kõik meie inimesed ja kõik asutused tagalas töötaksid korralikult ja täpselt nagu hea kellavärk.“¹

¹ J. Stalin, Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 83.

Nõukogude rahvas täitis seltsimees Stalini õpetuse auga. Töölisklass sooritas suure töökangelasteo, andes kõik oma jõud võidu saavutamiseks vaenlase üle.

Nõukogude võimu ja Lenini-Stalini partei poolt kasvatatud nõukogude intelligents andis oma loova tööga hindamatu panuse vaenlase purustamiseks.

Suure Isamaasõja aastail näitas kolhoositalurahvas oma teadlikkust, suurt poliitilist küpsust, ustavust kolhoosikorrale, armastust sotsialistliku kodumaa vastu ja kolhooslikku organiseeritust põllumajanduses. Suurest Isamaasõjast võttis talurahvas esmakordsest ajaloos osa kui klass, kes saab aru võitluse eesmärgist, on tihedalt seotud kogu oma rahvaga ning teab, et ta võitleb oma sotsialistliku riigi ja kolhoosielu eest. Abistades ennastsalgava tööga rinnet, näitas kolhoositalurahvas, et ta loeb sõda fašistliku Saksamaa vastu oma eluliseks küsimuseks, sõjaks oma elu ja vabaduse eest.

Suure Isamaasõja aastail elas nõukogude põllumajandus üle määratu suuri raskusi. Fašistlike röövvalitajate kallaletungi tagajärjel kaotas meie maa ajutiselt tähtsad põllumajanduslikud piirkonnad — Ukraina, Donimaa, Krimmi, Kubanimaa, Valgevene, Baltimaad ja mõned VNFSV keskoblastid.

Vaenlase poolt vallutatud territooriumil oli 107 000 kolhoosi ja 3000 masina-traktori jaama. Neis piirkondades oli 40% kogu NSV Liidu külvipinnast, 37% teraviljakultuuride külvidest, 49% tehniliste kultuuride külvidest, ligi 50% kõigist pikakiulise lina ja päevalille külvidest, 85—87% kogu meie maal suhkrurpeedi all olevast pindalast ning üle 50% kartuli- ja köögiviljakülvide pindalast. Sellel territooriumil asuvas kolhoosides oli 1940. a. lõpuks kogu meie maa hobustest 44%, veistest 38%, lammastest ja kitsedest 28% ning sigadest 59%. Arvutuste kohaselt on ainuüksi kolhoosidele tekitatud kahju 181 miljardit rubla. Sakslased purustasid, röövisid ja vedasid Saksamaale masina-traktori jaamadele, sovhoosidele ja kolhoosidele kuulunud 137 000 traktorit, 49 000 kombaini, ligi 4 miljonit atra, äket ja muud põllutööriista, 265 000 külvi- ja istutamismasinat ning 885 000 koristamis- ja sorteerimismasinat.

Sakslased hävitasid teadusliku tootmisbaasi, olles täielikult purustanud 137 põllumajanduse teadusliku uurimise instituuti, ning purustasid 176 haude- ja 14 selektsioonijaama. Suurt kahju tekitati ühisloomakasvatusele. Sakslased hävitasid või röövisid 7 miljonit hobust, 17 miljonit veist, 20 miljonit siga ning 27 miljonit lammast ja kitse.

Need arvud näitavad, kui määratu suurt kahju kandis meie põllumajandus fašistide kallaletungi läbi.

Peale selle võttis sõda tagalas asuvaist kolhoosidest ära määratu suurel hulgal meestööjõudu, autosid, hobuseid ja traktoreid masina-traktori jaamadest. Ja siiski, vaatamata üliraskele olukorrale, varustasid kolhoosid ja sovhoosid ilma tõsiste häire-

teta armeed ja kogu maad toiduainetega, võimaldasid rasked sõja-aastad üle elada piisavate viljavarudega ja kindlustada tööstusettevõtteid vajalike põllumajanduslike toorainetega. Sellise ülesandega ei olnud kerge toime tulla. Ilma kolhoosikorrata, ilma mees- ja naiskolhoosnikute ennastsalgava tööta poleks olnud võimalik seda üli-rasket ülesannet täita. Oma kõnes Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 26. aastapäeva puhul 6. novembril 1943 ütles seltsimees Stalin:

„Kui meie armee kolmandal sõja-aastal ei tunne puudust toiduaineist, kui elanikkonda varustatakse toiduainetega ja tööstust toormaterjaliga, siis selles avaldub kolhoosikorra jõud ja elulisus, kolhoositalurahva patriotism.“¹

Vaenlase katseile võtta nõukogude rahvalt Oktoobrirevolutsiooni saavutused, võtta temalt vabadus ja maa ning tagasi tuua mõisnikud, vastas kolhoositalurahvas ajaloos enneolematu patriootilise vaimustusega, sotsialismimaad ähvardava hädaohu mõistmisega, suure teadvusega oma kohustustest sotsialistliku kodumaa ja riigi vastu. Kolhoositalurahva kogu töö ja tegevus oli kogu sõja kestel allutatud vaenlase hävitamise ülesandele.

Vabrikute ja tehaste tööliste eeskujul arendasid mees- ja naiskolhoosnikud laialdaselt sotsialistlikku võistlust kolhoosides. Nad tegid palju selleks, et parandada seda määratu suurt kahju, mille oli tekitanud põllumajandusele ühe osa meie maa territooriumi ajutine vallutamine saksa okupantide poolt.

Väljendades kolhoositalurahva kõrgeid patriootilisi tundeid, piiritut armastust kodumaa vastu ja valmisolekut teda kuni lõpuni kaitsta, ütles Põhja-Osseedi ANSV Stalini-nimelise põllumajandusliku artelli kolhoosnik Zolotarjov: „Meie, kolhoosnikud, teeme kõik võidu saavutamiseks vaenlase üle. Hakkame käsi rüppe laskmata töötama tagalas, koristame õigeaegselt ja kadudeta rikkaliku saagi ning hakkame oma vapraid võitlejaid varustama kõige vajalikuga. Kui aga on tarvis, siis haarames kõik — nii noored kui vanad — püssid ja läheme vaenlast peksma.“

Kolhoositalurahva tööd, mõtteid ja kogu elu määrasid uued moraaliireeglid: „Kõik rinde heaks, kõik võidu heaks“, „Kolhoosiväli on lahinguväli“, „Traktor põllul on nagu tank lahingus“, „Tagalas on nagu rindel“, „Iga puud vilja riigile on löök vaenlase pihta“, „Kolhoosihobune on lahinguhobune“, „Ära lahku põllult, täitmata normi“ jne. Iga üksiku kolhoosniku huvid ühtusid kogu rahva huvidega, riigi huvidega.

Saksa okupatsiooni alla sattuvaist piirkondadest ajasid kolhoosnikud minema karja, vedasid välja vilia, evakueerisid masinad ja traktorid ning läksid ise partisanisalkadesse ja abistasid Nõukogude Armeed, purustades saksa röövvallutajaid vaenlase tagalas.

¹ J. Stalin, Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast, lk. 96.

Kolhoositalurahvas lahendas rindelähedase olukorra keerulistes tingimustes kõige mitmekesisemaid, keerulisemaid ja vastutusrikkamaid ülesandeid. Kolhoosnikud ehitasid kaitseehitisi, koristasid vaenlase lennukite tule ja rünnakute all vilja- saaki ning evakueerisid kolhoosivara itta. Nad teenindasid läheneva rinde kõiki vajadusi: varustasid armeed toiduainetega, remontisid masina-traktorijaamades ja kolhooside sepikodades tanke, hoolitsesid haavatute eest, pesid rindehospitalidele pesu ja teostasid valveteenistust, aidates Nõukogude Armeel püüda ja hävitada saksa luurajaid, diversante ja parašütiste jne. Kogu seda keerulist tööd tegi kolhoositalurahvas suure armastusega ja täieliku teadvusega oma kohustustest rahva, maa ja riigi vastu.

Töötada kahe eest, kolme eest, koristada kogu vili ja sellega aidata kangelaslikku Nõukogude Armeed kaitsta kodumaad ja purustada vaenlast — sellele mõtles meie maa kaitsmise raskeil päevil iga kolhoosnik.

Selle tõestuseks, et nõukogude talurahval ei olnud millestki kahju sotsialistliku isamaa vaprate kaitsjate abistamisel, oli soojade riietusesemete ja kingituste kogumine Nõukogude Armees võitlejaile ning summade kogumine lennueskadrillide, tankikolonnide, soomusrongide jne. ehitamiseks. Stalingradi oblasti kolhoosnikud kogusid ja andsid Nõukogude Armeele 1942. aastal poolteise-kahe kuu jooksul üle 33 000 paari vilte, ligi 9000 poolkasukat, ligi 4000 kasukvesti, üle 78 000 paari labakindaid, 71 000 paari villaseid sokke, 42 000 läkiläkit ja palju teisi sooje riietusesemeid.

Budarino rajooni põllumajandusliku artelli „Bolševik“ kolhoosnik V. V. Konev ostis 1944. aastal isiklike säästude arvel lennuki-hävitaja ja palus oma kirjas seltsimees Stalinile anda see üle parimale lendurile rindel. Konevi kulul ostetud lennuk anti Nõukogude Liidu kangelasele Ivan Kožedubile, kes sellega alla tulistas mitukümmend vaenlasest lennukit.

1942. aasta algul andsid Turkmeenia töötajad riigikaitsefondi 11 371 000 rubla raha, 51 267 000 rubla eest riigilaenu obligatsioonid ja 5 tonni hõbedat. Peale selle andsid vabariigi kolhoosnikud kaitsefondi 15 000 suurt ja väikest karilooma.

Kasahhi NSV töötajad saatsid seoses Nõukogude Armees 24. aastapäevaga rindele 125 vagunit kingitustega. Mittetäielikel andmeil saatsid meie maa töötajad rindele ligi 4 miljonit pakki.

Põhja-Korjaki rahvusringkonna töötajad Kamtšatkal andsid 1941. a. juunist kuni 1942. a. aprillini kaitsefondi 2 393 000 rubla sularaha, 4 593 000 rubla eest riigilaenu obligatsioonid, 65 000 rubla eest mitmesuguseid põllumajandussaadusi, 24 hõberebase nahka, 60 sooblinahka, 940 põdranahka ja 25 000 sooja karusnahkset eset Nõukogude Armees võitlejaile.

Krasnojarski krai töötajad andsid Isamaasõja ajal Nõukogude

Armee relvastamiseks 187 849 000 rubla sularaha ja 104 103 000 rubla eest riigilaenu obligatsioonid; nad kogusid ja saatsid rindele 845 675 sooja riidetusest ja 253 vagunit mitmesuguste kingitustega. Krasnojarski krai Jenissei rajooni Vorosilovi-nimeline kolhoos maksis riigikaitsefondi 1 300 000 rubla, Hakassi autonoomse oblasti Kirovi-nimeline kolhoos andis riigikaitsefondi üle 40 000 puuda vilja, kusjuures kaks naiskolhoosnikut ja kolhoosi esimees andsid oma isiklikest varudest igaüks tuhat puuda. Sovetski rajooni põllumajandusliku artelli „Pobeda“ naiskolhoosnik Šumkova ostis oma isiklike säästude arvel lennuki ja andis selle üle lennuväe alampolkovnik Sobolevile.

Avaldades tänu hoolitsuse ja tähelepanu eest Nõukogude Armee suhtes andis seltsimees Stalin oma kirjades kolhoosidele ning üksikuile mees- ja naiskolhoosnikutele kõrge hinnangu rindele antava abi kohta. Iialgi varem ei ole ajalugu tundnud nii mitmekülgset ja kõikehaaravat rahva hoolitsemist oma kodumaa eest nagu Suure Isamaasõja aastail.

Nõukogude kolhoositalurahvas teadis hästi, et saksa fašistid toovad temale pärisorjusliku korra ja kõige julmema ekspluateerimise, ning ta tegi kõik, et kaitsta oma sotsialistliku isamaa au, vabadust ja sõltumatust.

Kolhoosidest ja masina-traktorijaamadest lahkus suur osa meessoost elanikest ja sealt võeti sõjavajadusteks suurel hulgal hobuseid, traktoreid ja autosid. Põllutöomasinate ja väetiste tootmine ning vedelkütusega varustamine vähenes järsult. Sellest hoolimata laiendasid tagala rajoonide mees- ja naiskolhoosnikud igati külvipinda ning suurendasid teraviljasaake ja ühiskarja, et paremini abistada rinnet. Meie maale raskel 1942. aastal suurendasid kolhoosid teraviljakultuuride külve; need olid võrreldes 1941. aastaga: Kesk-Aasia kolhoosides 123%, Kaug-Ida kolhoosides 130% ja Kasahstani kolhoosides 117%. 1944. aastal oli koristatud pindala 12 miljoni hektaari võrra suurem kui 1943. aastal.

Eredaks näiteks kolhoositalurahva kõrgest organiseeritusest ja tööalasest ennastalgavusest Suure Isamaasõja ajal on Krasnojarski krai Kozulka rajooni Nižne-Tšernoretšje külanõukogu kolhoosid.

Selles külanõukogus on 13 kolhoosi. Kolhoosidest läks palju mehi armeesse ja juhtivaile kohtadele asusid naised. Sellest hoolimata ei vähendanud, vaid vastupidi, suurendasid kõik Nižne-Tšernoretšje kolhoosid töömahtu; üksikuis kolhoosides suurenes see sõja-aastail poolteist-kaks korda. Nii näiteks läks Esimese Mai kolhoosist rindele 46% kolhoosnikutest, s. o. umbes pool, kuid kohalejäänud kolhoosnikud töötasid peaaegu kaks korda rohkem normipäevi kui enne sõda kogu kolhoos tervikuna. See on ennastalgava töö ja oskusliku organiseerimise tulemus.

Kõigi kolhooside üldine keskmine töömaht ühe töövõimelise kolhoosniku kohta oli 1943. aastal 329,3 normipäeva, s. o. üle kahe korra rohkem kohuslikust normipäevade miinimumist; kõigis 13 kolhoosis ei olnud ühtegi mees- ega naiskolhoosnikut, kes ei oleks töötanud artellis. Kolhooside ühistööst võtsid osa kõik.

Eriti tuleb ära märkida naiste tööaktiivsuse kasvu. Kui keskmine töömaht kõigis 13 kolhoosis oli 329,3 normipäeva, siis Krasnoje Utro kolhoosis töötasid naised 1943. aastal igaüks keskmiselt 339 normipäeva, Severi kolhoosis 370, Sibirski Partizani kolhoosis 387 ja Esimese Mai kolhoosis 392 normipäeva, s. o. üle kolme korra rohkem kohuslikust normipäevade miinimumist. Nižne-Tšernoretšje külanõukogu kolhoosides suurenes teraviljakultuuride külvipind 1943. aastal 22,6% võrra võrreldes 1940. aastaga. Veiste arv kolhooside ühiskarjas suurenes üksikuis kolhoosides 156—900% võrra. Vaatamata sõjaaegseile raskustele jätkasid kõik 13 kolhoosi ühiskondlike hoonete, koolide, karjalautade ja kõrvalhoonete ehitamist. Ühiskondliku, kolhoosimajanduse kasvamine võimaldas kolhoosnikutele anda suurt abi riigile. Rõhuv enamuse kolhoosidest andis 1943. aastal kodumaale kaks kuni kolm korda rohkem teravilja kui 1940. aastal, Samopomoštši kolhoos aga neli ja pool korda rohkem. Kõik kolhoosid ületasid iga aasta loomakasvatuse toodangu riiklike normide plaani.

Eriti suured olid sõja ajal naiskolhoosnikute ja noorte teened, kes asendasid rindeleläänud mehi.

Oma kõnes 6. novembril 1944 Suure Sotsialistliku Oktoobri-revolutsiooni 27. aastapäeva puhul ütles seltsimees Stalin: „Jäädavalt lähevad ajalukku nõukogude naiste ja meie tubli noorsoo võrratud töökangelasteod, kes on oma õlgadel kandnud peamist töökoormat vabrikuis ja tehastes, kolhoosides ja sovhoosides. Kodumaa au ja iseseisvuse nimel osutavad nõukogude naised, noorukid ja neiud vaprust ja kangelaslikkust tööriindel. Nad on osutunud oma isade ja poegade, meeste ja vendade väärilisteks, kes kaitsevad meie kodumaad saksa fašistlike roimarite eest.“¹

Bolševike partei ideede alusel sõpruse ja seltsimeheliku vastastikuse abistamise vaimus kasvatatud nõukogude talurahva kõrgest patriootilisest kohusetundest ja tõelisest õilsusest kõneleb Krasnojarski krai Hakassi autonoomse oblasti Askizi rajooni Putj k Sotsializmu kolhoosi liikmete kiri Karjala rinde 13-le minöörile-kaardiväelasele. 1943. aastal Karjala rindelt tulnud Krasnojarski krai saadik jutustas kolhoosnikute koosolekul, et selles väeosas, mida ta külastas, on 13 kaardiväelast-minööri, kellede perekonnad olid täielikult hävitatud sakslaste poolt, kes olid okupeerinud nende külad. Kolhoosnikud kirjutasid samal

¹ J. Stalin, Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast, lk. 129.

koosolekul kirja rindele, milles nad teatasid, et isamaad kaitsvad kangelased-minöörid ei ole üksi ning et neid armastab ja ootab võitjaina kogu maa.

Artelli „Putj k Sotsializmu“ 500 mees- ja naiskolhoosnikut kirjutasid perekonna kaotanud 13-le minööriile:

„Tervist, kallid sõbrad! Tervist, kangelased-võitlejad, 13 lahinguseltsimeest minööri-kaardiväelast! Südamlik tervitus!... Me elame kaugel tagalas, Sajani eelmäestikus, päris Siberi südames. Me kasvatame teile, rindevõitlejaile, eluseemet — leiba... Me täidame teiega ühist ülesannet: kaitseme vaenlase eest ühtset nõukogude peret, kaitseme meie armastatud kodumaa vabadust ja au. Ja me ütleme teile: kallid sõbrad, kui raske on ka sõdida, ärge paenduge raskuste all ja pidage väsimuse kibedail tundidel meeles, et Hakassi külas Judinos elavad teile lähedased inimesed, teie seltsimehed, kes teid tunnevad, teile mõtlevad ja teiega jagavad kõiki sõjaraskusi...“

Ei, teie ei või end pidada üksildasteks. Sotsialistliku isamaa kaitsjad — need on meie kaitsjad. Teie kaitsete meie maju, meie maid, meie elu. Tähendab, meie maja on teie maja, meie maa on teie maa, meie kolhoos on teie kolhoos. Teie pole kaotanud perekonda. Meie oleme teie perekond.

Sellepärast, olles kaalunud küsimust kogu kolhoosiga, me otsustasimegi teid kõiki, omakseist ja perekondadest ilma jäänud 13 kangelast-minööri, vastu võtta meie kolhoosi... selle pärisliikmetena... Sõitke siia täieõiguslike peremeestena — me anname teile kõik kolhoosniku õigused... Igaühele teist me ehitame maja, eraldame aiamaa, anname lehma, lambaid, haneid, kanu ja te hakkate oma majapidamises elama rikkalt ja õnnelikult... Me tahame uskuda, me loodame, et paljud teist veel leiavad oma omaksed, kes rändavad kuskil sõjateedel... Sel juhul, kui te nad olete leidnud, sõitke meie juurde koos omaksete ja sugulastega — kõigile jätkub ruumi meie suures kodus!... Ootame vastust. Ootame kannatamatusega. Uhtlasi kirjutage, mida te vajate, me teeme kõik mis vähegi võimalik.

Soovime teile tervist, soovime uusi võite, purustage rutem fašistlik koletis!“

Põllumajandusliku artelli „Putj k Sotsializmu“ kolhoosnikute kirjast nähtuvad nõukogude inimeste kõrged moraalsed omadused ja nende tõeline sõprus.

Nõukogude Liidu Suur Isamaasõda kiirendas uue inimese kujunemise protsessi, kiirendas sotsialistliku teadlikkuse kasvamist ja avardas nõukogude kolhoositalurahva poliitilist silmaringi.

Nõukogude Liidu võit fašistlike röövvalutajate üle demonstreeris kogu inimkonnale kõigi nõukogude inimeste ja eriti kolhoositalupoegade vaimusuurst.

Patriotism on inimese üks sügavamaid tundeid, milles väljendub inimese armastus oma kodumaa vastu. Seaduspärane ja loo-

mulik on inimese kiindumus maasse, millel ta on sündinud, loodusse, mis teda ümbritseb, rahvasse, kelle poeg ta on, ja keelde, missugust ta kõneleb. Kuid nõukogude sotsialistlikul patriotismil on uus kvaliteet, temas on stiihiline armastustunne kodumaa vastu ühendatud bolševistliku ideoloogia ja sotsialistliku teadvusega. Nõukogude patriotism on meie sotsialistliku maa inimese uue hingeelu ja uue moraali üks kõige sügavamaid väljendusi.

Nõukogude inimese patriotismitunne on sügav ja sisukas: kodumaa-armastus kujunes temas armastuseks mitte üksnes sellepärast, et „see on minu“, vaid ka veel sellepärast, et see on kõige parem ja kõige väärikam. Nõukogude korra üleoleku idee on kolhoositalurahva patriotismis peamine. Nõukogude patriotismis peitub sotsialistliku riigi kodaniku uus väärikus. Nõukogude inimese teadvuses mõistetakse kodumaa all nõukogude sotsialistlikku kodumaad, rahvavõimuga, kommunistliku parteiga, võimsa sotsialistliku tööstuse ja kolhoosikorruga, kõrgeltarenenud kultuuriga ning piiramata võimalustega inimeste loovate jõudude ja annete õitsenguks. Sellepärast kaitsesid nii ennastsalgavalt oma maad nõukogude võitlejad, kelle sõjalised kangelasteod ületasid kõik, mida tunneb inimkonna ajalugu oma kodumaad kaitsvate inimeste võitlusest. Sellepärast töötasid nii ennastsalgavalt võidu nimel töölised, talupojad ja haritlased tagalas. Sõjaraskused ei murdnud, vaid liitsid nõukogude inimesi veel enam kokku, karastasid nõukogude rahva raudset tahet ja mehist vaimu ning tugevdasid sõprust ja vennalikku koostööd meie riigi rahvaste vahel.

Seltsimees Stalin ütles: „Sõja kestel on hitlerlased lüüa saanud mitte ainult sõjaliselt, vaid ka moraalselt ja poliitiliselt.“¹

Eesrindliku marksistliku ideoloogiaga relvastatud nõukogude rahvas võitis vaenlase sõjalises, majanduslikus ja ideoloogilises kahevõitluses.

Nõukogude riigi tugevus ja nõukogude inimeste organiseeritus on lahutamatult seotud bolševike partei tööga. Meie maa muutus suureks ja võimsaks riigiks sellepärast, et tema suunavaks, juhtivaks ja organiseerivaks aluseks on bolševike partei. Lenini-Stalini ideed annavad nõukogude rahvale niisuguse jõu, mis suudab võita igasugused raskused.

Bolševike partei oli Suure Isamaasõja aastail saksa röövvallutajate vastu peetud üldrahvaliku võitluse innustajaks ja organiseerijaks. Sõja käigus koondus nõukogude rahvas veelgi tihedamini bolševike partei ja seltsimees Stalini ümber.

Seltsimees Stalin ütleb: „Nõukogude rahva juhtivaks ja suunavaks jõuks nii rahuliku ülesehitustöö aastail kui ka sõja päevil on olnud Lenini partei, bolševike partei. Ükski partei ei ole omanud ega oma sellist autoriteeti rahvahulkades nagu meie

¹ J. Stalin, Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast, lk. 130.

bolševike partei. See ongi arusaadav... Isamaasõja päevil nägime parteid endi ees kui fašistlike rööv vallutajate vastu peetava üldrahvaliku võitluse innustajat ja organiseerijat. Partei organiseeriv töö ühendas ja suunas ühise eesmärgi poole kõik nõukogude inimeste pingutused, allutades kõik meie jõud ja ressursid vaenlase purustamise ülesandele. Sõja jooksul on partei rahvaga veel enam kokku kasvanud, on end veel tihedamini sidunud töörahva laiade hulkadega.

Selles on meie riigi jõu allikas."¹

Bolševike partei juhtimisel eesotsas seltsimees Staliniga saavutas nõukogude rahvas Suures Isamaasõjas maailma-ajaloolise võidu — ta päästis oma sotsialistliku kodumaa vabaduse, au ja sõltumatuse. Bolševike partei juhtimisel eesotsas seltsimees Staliniga taastavad nõukogude inimesed edukalt sõjaga purustatud rahvamajandust, viivad ellu uut stalinlikku viie aasta plaani, kindlustavad Nõukogude riigi edasist võimsat kasvamist ja arenemist ning teostavad järkjärgulist üleminekut sotsialismilt kommunismile.

3. Kolhoosikorra tugevdamiseks maal toimuv massiline sotsialistlik võistlus on kolhoositalurahva sotsialistliku teadlikkuse ja ideelisuse näitajaks

Suur Isamaasõda oli kolhoosikorra tugevuse, sotsialistliku põllumajanduse elujõu ja kolhoositalurahva kõrge ideelisuse karmiks prooviks. Kolhoosid ja kolhoosnikud tegid selle proovi läbi auga. Kolhoosikord andis põllumajanduslikule tootmisele erakordse jõu ja vastupidavuse. Talurahva usk kolhoosidesse tugevnes veelgi.

Olles võidukalt lõpetanud sõja astus meie maa rahuliku sotsialistliku ülesehitustöö ajajärku, mille oli katkestanud hitlerliku Saksamaa sõnamurdlik kallaletung. Olles juba Isamaasõja ajal alustanud okupatsiooni all olnud piirkondade taastamist, jätkab Nõukogude Liit sõjajärgsel ajajärgul meie maa rahvamajanduse taastamist ja edasist arendamist.

Kolhooside määratu suur tähtsus ilmnes eriti selgesti põllumajanduse taastamisel saksa okupatsiooni läbi kannatada saanud piirkondades. Kui ei oleks olnud kolhoosikorda, siis ei oleks meie põllumajandus suutnud nii kiiresti parandada sõjaga tekitatud haavu. Üksiktalumajandail oleks kulunud palju aastaid saksa rööv vallutajate poolt purustatud külade, asulate, elumajade ja tootmishoonete taastamiseks. Ainult sotsialistlikus Nõukogude riigis, kolhoosikorra tingimustes osutus võimalikuks lahendada määratu raske ülesanne — lühikese ajaga taastada ja ehitada sadu tuhandeid elumaju ja kogu ühiskondlik kolhoosi-

¹ J. Stalin, Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast, lk. 97.

majandus. Fašistliku okupatsiooni läbi kannatada saanud piirkondadele andis riik suurt abi. Oma määruses 21. augustist 1943 „Edasilükkamata abinõudest saksa okupatsioonist vabastatud rajoonide majanduse taastamiseks“ nägid NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee ette rea tähtsaid korraldusi abi andmiseks vabastatud rajoonide kolhoosidele.

Kolhoosnikud võtsid partei ja valitsuse korraldused vastu suure tänutundega Nõukogude kodumaale ja seltsimees Stalinile.

Väljendades kogu kolhoositalurahva tundeid ütles Stalingradi oblasti põllumajandusliku artelli „12 let Oktjabrja“ kolhoosnik Moskovkin kolhoosnikute üldkoosolekul NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määruse arutamisel:

„Ma olen juba 70-aastane. Mäletan hästi elu tsaari-Venemaal. Mäletan hästi ka 1914. aasta imperialistlikku sõda. Mäletan ka purustusi, kuid ma ei mäleta, ma ei tea ja ma ei ole kuulnud, et tsaarivalitsus oleks andnud abi sõjaga laostatud talurahvale. Nüüd aga, pidades ägedat võitlust jultunud vaenlase vastu, abistab Nõukogude valitsus samal ajal mitte üksnes üksikuid isikuid, vaid ka terveid rajoone ja oblastiid purustatud majanduse taastamisel.“

Kolhooside elluäratamise suure stalinliku programmi teostamine tekitas kogu meie maa kolhoositalurahva määratu suure töövaimustuse ja laialdase initsiatiivi. Vabastatud piirkondade mees- ja naiskolhoosnikud hakkasid sõna otseses mõttes mõni päev pärast fašistlike röövvalutajate väljakihutamist ennast-salgavalt töötama kolhooside taastamisel ja külvasid kolhoosipõllud täis ilma traktorite ja tööloomadeta. Nii taastati juba Isamaasõja aastail saksa okupatsiooni all olnud piirkondades 85 000 kolhoosi.

Kolhoosnikud tegid palju tööd majade ja majanduslike ehitiste püstitamisel. Endistes „kõrbetsoonides“, sõna otseses mõttes lagedale maale ja tuhahunnikutele kerkisid sajad uued hästikorrastatud külad. Fašistlikud röövvalutajad põletasid maha ja purustasid üle 70 000 küla ja asula. Teistes, mittenõukogulikes tingimustes oleks selline laos tekitanud kümneteks aastateks miljonite talupoegade perekondade lootusetu viletsuse. Ainult meie nõukogude ühiskonnas, kolhoosikorra võidu tingimustes taastati ja ehitati võrdlemisi lühikese ajaga sajad tuhanded uued elumajad talupoegadele ning tootmis- ja kultuurilis-elutabelised hooned. Selles väljendus meie riikliku ja ühiskondliku korra elujõud.

Meie kodumaa saksa röövvalutajaist vabastamise hetkest kuni 10. oktoobrini 1947 ehitati Vene föderatsiooni vabastatud rajoonides umbes 885 000 elumaja, kuhu asus muldonnidest üle 4 miljoni kolhoosniku. Valgevene külades ehitati 288 000 elumaja, kuhu kolis muldonnidest rohkem kui 1 700 000 inimest. Valgevene NSV külades püstitatud ehitised maksid kokku 5 miljar-

dit rubla. Ukraina külades ehitati 620 000 elumaja, 47 870 tootmis- ja majandushoonet ning 5580 kultuurilis-elutarbelist hoonet.

Sakslaste võimutsemise tagajärgede täielik likvideerimine okupatsioonist vabastatud rajoonides toimub üldrahvaliku ülesandena, — see on hiilgavaks tõestuseks seltsimees Stalini sõnadele, et kogu elu meie nõukogude sotsialistlikus ühiskonnas iseloomustavad seltsimeheliku koostöö ja sotsialistliku vastastikuse abistamise suhted.

Sakslaste poolt laostatud kolhoosidele tulid appi kolhoosnikud paljudest Nõukogude Liidu piirkondadest: üle kahe tuhande kolhoosi sirutas Valgevene vabariigi kõige rohkem kannatada saanud küladele vennalikult abistava käe. Kasahhi NSV ning Tškalovi ja Saraatovi oblasti kolhoosnikud saatsid Stalingradi oblasti kolhoosidele rohkem kui 8000 hobust, 39 000 veist ja 83 000 lammast. Krasnojarski krai Hakassi autonoomse oblasti kolhoosnikud andsid 1942. aastal Kalinini oblasti kolhoosnikele ligi 100 000 puuda seemnevilja, üle 90 000 mitmesuguse karilooma ja ligi 3 miljonit rubla raha.

Hakassia kolhoosnikud soovisid oma kirjas Kalinini oblastile kõike head. Hakassi mees- ja naiskolhoosnikud kirjutasid: „Valgustagu teie maja päike ja kuu. Olgu teie karjad rammusad ja kotid pingul. Olgu teie kolle täis tuliseid süsi. Voolaku vesi kiiresti.“ Avaldades tänu antud abi eest ütles Kalinini oblasti Jemeljanovo rajooni Krupskaja-nimelise põllumajandusliku artelli kolhoosnik Vorobjov kõigi kolhoosnikute nimel miitingul:

„Ühtki hobust, ühtki kilogrammi seemnevilja ei jäänud meie kolhoosi pärast seda, kui seal olid käinud sakslased. Fašistlikud röövjõugud põletasid maha ja hävitasid kõik. Meil oleks olnud väga raske, kuid Hakassia töötajad aitasid meid hädast välja. Nad saatsid meile seemnevilja, inventari ja hobuseid. Avaldame kõigest südamest kolhooslikku tänu neile, kes tulid meile appi karmil ajal.“

Vennaliku abi andmine saksa okupantide läbi kannatada saanud kolhoosidele, nagu ütles M. I. Kalinin, „on hea nõukogulik tegu“.

Ühiskondliku kolhoosimajanduse tugevdamine ja suurendamine, aus ja siiras suhtumine kollektiivsesse töösse ning tööviljakuse igakülgne tõstmine sõjaeelsetel aastail; enneolematu patriootiline vaimustus Isamaasõja aastail; ülimalt vahva võitlus relvaga käes kodumaa õnne eest rindel ja vaenlase tagalas; ennastsalgav töö võidu heaks vaenlase üle; sotsialistlik vennalik abi saksa kallaletungi läbi kannatada saanud kolhoosnikele; tung võimalikult kiiremini taastada sõjaga purustatud majandus jne. — see kõik on näide kolhoositalurahva kõrgest ideelisusest, sotsialistlikust teadlikkusest ja uuest, kommunistlikust moraalist. Arusaamine rahva ees seisvatest suurtest riiklikest ülesannetest, sügav usk meie partei üritusse, Lenini-Stalini üritusse, veendumus oma jõus, valmisolek ükskõik missuguste

raskuste võitmiseks — need on suurepärased omadused, mida bolševike partei on kasvanud nõukogude inimestes ja eriti kolhoositalurahvas.

Seltsimees Molotov ütleb: „Ja kuigi juhtiv osa jääb töölisklassile kui eesrindlikule ja täieliku kommunismi kehtestamiseks kõige rohkem ettevalmistatud klassile, ei seisa talurahvas omakorda passiivsel positsioonil, vaid etendab aktiivset osa uue ühiskonna ülesehitamisel, kommunismi ülesehitamisel.“¹

Oma kõnes ajakirjade „Zvezda“ ja „Leningrad“ kohta ütles A. A. Ždanov: „Iga päevaga tõuseb meie rahvas üha kõrgemale ja kõrgemale. Me ei ole täna enam need, kes olime eile, ja homme ei ole me enam need, kes oleme täna. Meie ei ole enam need venelased, kes olime enne 1917. aastat, ka Venemaa ei ole meil enam see ja iseloomgi ei ole meil enam endine. Me oleme muutunud ja kasvanud koos nende määratu suurte ümberkujundamistega, mis põhjalikult on muutnud meie maa ilme.“²

4. Võitlus kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses on tähtsaim ülesanne sotsialismilt kommunismile ülemineku ajajärgul

Nõukogude ühiskonnas on ühiskondliku progressi liikumapanevaks jõuks mitte klassivastuolud ja klassivõitlus, vaid elanikkonna kõigi sotsiaalsete rühmade majanduslike, sotsiaalsete ja poliitiliste huvide ühtsus, nende eesmärkide ühtsus. Kuid ei tohi arvata, et meie sotsialistliku ühiskonna kõigil inimestel on ühesugune poliitilise teadvuse ja kultuurilisuse tase ja et meie ühiskonnas on kadunud igasugused vastuolud.

Samuti nagu töölise hulgas nii on eriti ka talupoegade hulgas niihästi eesrindlikke kui ka mahajäänud inimesi. Meie ühiskonna eesrindlikud inimesed on kõrgeideelised, aktiivsed ja ennastsalgavad kommunismi ehitajad, ustavad võitlejad oma Nõukogude riigi tugevdamise eest. Nõukogude ühiskonna eesrindlike inimeste järel sammub täiesti teadlikult rõhuv enamus töölisi ja talupoegi. Kuid meil on töölise, talupoegade ja haritlaste hulgas inimesi, kelles elavad veel väikekodanlikud traditsioonid. Kapitalism avaldab isegi pärast enda hukkumist vastupanu uuele korrale miljonite inimeste harjumuste jõuga; need harjumused juurutas sajanditepikkune töö peremehe heaks. Vanade iganenud vaadete jäänuseid püüab toetada kapitalistlik ümbrus. Kapitalistliku maailma reaktsioonilised jõud püüavad nõukogude inimeste hulgas igati levitada kodanliku ideoloogia

¹ V. M. Molotov, Kõne UK(b)P XVIII kongressil. Stenograafiline aruanne. Gospolitizdat, 1939, lk. 287 (vene keeles).

² A. A. Ždanovi kõne ajakirjade „Zvezda“ ja „Leningrad“ kohta. Gospolitizdat, 1946, lk. 36 (vene keeles).

mõju, eriti aga elustada meie intelligentsi mahajäänud osa hulgas säärast vana kodanlik-feodaalse Venemaa kahjulikku igandit, nagu orjameelsus välismaise ees.

Kõige rohkem avalduvad kapitalismi igandid talurahva hulgas.

Neid eraomanduslikke, kolhoosi- ja riigivastaseid kalduvusi kolhoosnikute teatavas mahajäänud osas näitab eredalt nõukogude kirjanik Nikolai Virta oma näidendis „Meie igapäevane leib“. Põllumajandusliku artelli „Novinõ“ esimees Sila Silõtš Tihhoi näib väliselt aktivistina, on aga tegelikult kolhoosivastaste kulaklike kalduvuste kandja, kes püüab kolhoosi ära kasutada isiklikuks rikastumiseks, levitab kolhoosnikute hulgas iganenud meeleolusid, petab riiki, peidab vilja ja tegeleb spekulatsiooniga. „Jäägu kangelaslikkus kangelaslikkuseks,“ ütleb Tihhoi, „kuid rahakesed igatsevad tasku järele! Miks siis mitte? Turg on meil seaduslik. Müüvad viimse ja jooksevad siia leiva järele. Tean vaid üht: leiva ees muutub koergi taltsaks!“ Nii arutleb kolhoosi ja kolhoosnikute laostamisele suunatud kulakliku ideoloogia kandja.

Kolhoosides on veel olemas teiste kulul elada tahtjaid, kelle jaoks ei ole olemas mitte ainult riigi huve, vaid ka oma kolhoosi huve.

Kuigi meie sotsialistlikus ühiskonnas koos ekspluataatorlike klasside likvideerimisega on kaotatud ka antagonistlikud vastuolud, on meil siiski veel olemas mitteantagonistlikud vastuolud, mis oma olemuselt põhjalikult erinevad kapitalistliku ühiskonna vastuoludest. Tõsi küll, nad esinevad kasvamise vastuoludena ja kannavad ajutist iseloomu. Neid lahendatakse ja võidetakse võitlusprotsessis uue ja vana vahel, sündiva ja väljasureva vahel.

Seltsimees Stalin õpetab: „Meie edasiliikumine toimub võitluse korras, vastuolude arenemise korras, nende vastuolude võitmise korras, nende vastuolude väljaselgitamise ja likvideerimise korras... Võitlus vana ja uue vahel, väljasureva ja sündiva vahel,— see on meie arenemise alus.“¹

Kolhoosides on vastuolusid, mis väljenduvad võitluses ausate kolhoosnikute rõhuva enamuse ja individualistlikest, eraomanduslikest iganditest veel mitte vabanenud mahajäänud kolhoosnikute vahel. Need sotsialismile sügavalt võõrad tendentsid väljenduvad selles, et teatav osa kolhoosnikute ei võta osa ühiskondlikust tööst, suurendab oma isikliku majandit kolhoosi ühismajandi arvel, riisub kolhooside ühiskondlikku rikkust, elab parasitset elu jms.

Kolhoosiküla eesrindlike inimeste võitlus kolhoosi ühismajapidamise kindlustamise eest mahajäänud kolhoosnikute, parasitide, loodrite ja ahnitsejate vastu on hästi näidatud Semjon

¹ Lenin ja Stalin parteilisest ülesehitustööst, II kd, Gospolitizdat, 1941, lk. 474 (vene keeles).

Babajevski raamatus „Kuldtähe kavalier“ ja N. Virta näidendis „Meie igapäevane leib“.

N. Virta näidendi „Meie igapäevane leib“ kangelane Novõi Putj'i kolhoosi esimees Maria Filippovna Rogova hoolitseb lakkamatult kolhoosi ühismajapidamise tugevdamise, distsipliini kõvendamise ja kolhoosnike töö organiseerimise eest.

Artelli „Novõi Putj“ kolhoosnikud koristavad õigeaegselt vilja, täidavad ausalt ja täpselt oma kohustusi riigi vastu, kindlustavad end seemneviljaga ja tõstavad kolhoosimajanduse tugevdamise teel oma materiaalsel taset. „Missugune silmaring meile avaneb!“ kõneleb kolhoosi esimees M. F. Rogova. „Missugust küllust ma näen!... Ja ma usun, et meie põldude kündjate ja suurte saakide kogujate nimed hakkavad särama kõrvuti vaibunud lahingute kangelaste nimedega. Neid hakatakse ka nime-tama kangelasteks.“ Kolhoosikülas kasvasid suurepäraseid inimesed, kolhoosiküla on kasvatanud tuhandeid sotsialistliku töö kangelasi. Kolhoosiküla eesrindlikud inimesed on kõrge-ideelised inimesed, nad annavad eeskuju sotsialistlikust suhtumisest kollektiivsesse töösse, ühiskondlikku omandisse ja riiki. Nad saavad õigesti aru ühiskondlikest ja riiklikest huvidest.

Bolševike partei ja Nõukogude valitsus aitavad kolhoositalu-rahvast igati tugevdada arenevat sotsialistlikku kolhoosimajandust ning organiseerivad võitlust saagiahnete elementide ja parasiiitide vastu, kolhoosnike mahajäänud osa eraomanduslike igandite vastu. Juba 1933. aastal, küsimuse alal tööst maal toimunud UK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni ühendatud pleenumil, ütles seltsimees Stalin, et „kolhoosikord ei vähenda, vaid suurendab partei ja valitsuse hoolt ja vastutust põllumajanduse arenemise suhtes...“, et partei peab „... kolhooside juhtimise enda kätte võtma, peab enda peale võtma vastutuse töö eest ja peab aitama kolhoosnikutel oma majapidamist edasi viia... peab tungima kõigisse kolhoosielu ja kolhooside juhtimise üksikasjusse. Sellest järeldub, et partei ei pea vähendama, vaid suurendama oma sidemeid kolhoosidega, et ta peab teadma kõike kolhoosides toimuvat, et õigel ajal appi tulla ja kolhoose ähvardavaid ohtusid ennetada.“¹

Kuid paljud parteiorganisatsioonid kohtadel unustasid seltsimees Stalini selle juhendi, nõrgendasid kolhooside juhtimist ja seisis selle tulemusena uuesti põllumajandusliku artelli põhikirja tõsiste moonutamiste ja rikkumiste fakti ees.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee oma määruses 19. septembrist 1946 „Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides“ ja UK(b)P Keskkomitee pleenum oma otsuses 1947. aastast „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil“ pal-

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 356.

jastasid põllumajandusliku artelli põhikirja tõsiseid rikkumisi terve rea oblastite, kraide ja vabariikide kolhoosides. Kolhoosides esines ebaõiget normipäevade kulutamist, ühiskondlike maade omastamist ning madalate ja vananenud töönormide rakendamist. Paljastati rida kuritarvitusi rajoonide ning teiste partei- ja nõukogude töötajate poolt. Põllumajandusliku artelli asjaajamise demokraatlike aluste — kolhooside juhatuste ja esimeeste valitavuse ning üldkoosoleku ees aruandluse unustamine oli võtnud laialtlevinud iseloomu.

See kõik õonestas kolhoosikorra aluseid ja viis selleni, et ühismajandi huvid ohverdati eraomanduslike ja saagiahnete elementide kasuks, kes kasutasid kolhoosi ära spekuleerimise ja isikliku rikastumise eesmärgil.

Uks osa ebateadlikke ja ebaausaid kolhoosnikuid kas lakkas üldse töötamast kolhoosides või võttis tööst osa formaalselt, ei töötanud välja kindlaksmääratud normipäevade miinimumi ja ei täitnud reeglipäraselt kunagi töönorme. Igasugused ahnitsejad ja muidusööjad püüdsid saada mingisuguse ametikoha administratiiv- ja teenindavpersonaali suureks paisutatud koosseisus, hoidusid kõrvale tootmistööst ja elatusid nende kolhoosnikute arvel, kes töötasid põllul või loomakasvatuse alal ja ei saanud nende pärast täielikult kätte töötatud normipäevade eest neile kuuluva tasu natuuras ja rahas. See vähendas loomulikult kolhoosnikute huvi kolhoositöö vastu ja tekitas ausate kolhoosnikute rahulolematust.

Kolhoosimaade omastamise ja kolhoosivara laialikandmise faktid olid omandanud massilise iseloomu. Niisuguseid kuritarvitusi lubasid endale mitte üksnes kolhoosnikud, vaid ka kolhooside vastutavad töötajad ja mõned rajoonide partei- ja nõukogude töötajad ning rajoonide maaosakondade töötajad. Rikkudes jämedalt Nõukogude seadusi ja kuritarvitades oma teenistuslikku seisundit olid need kuritegelikud elemendid asunud omavoli teele ja hakanud igasuguse häbita tikkuma kolhooside vara kui oma tasku kallale. Kolhoosidest võeti madala tasu eest või täiesti tasuta kolhooside loomi, vilja, sööta, liha, piima, mett, köögivilja ja puuvilja; võeti isegi raha.

1. jaanuariks 1947 kogu riigis kontrollitud 222 000 kolhoosi hulgas tehti 198 000 kolhoosis kindlaks 2 255 000 kolhooside ühismaade omastamise juhtu. Nõukogude võimuorganite poolt tagastati kolhoosidele neilt seadusevastaselt võetud 4,7 miljonit hektaari ühismaid, sealhulgas 4 miljonit hektaari mitmesuguste organisatsioonide ja asutuste maid ning 521 000 hektaari kolhoosnikute ja 177 000 hektaari teiste isikute maid. Selgitati ja anti kolhoosidele tagasi neilt seadusevastaselt ära võetud 140 000 looma ja umbes 15 miljonit rubla raha.

Kuivõrd tugevad olid kapitalismi igandid inimeste teadvuses ja püüe ühiskondliku, kolhoosivara arvel rikastuda, näitab ereldalt järgmine juhtum. Krasnojarski krai Tassejevo rajooni endine

rajooni maaosakonna juhataja, kes sai riigilt palka ja oli kindlustatud elujärjega inimene, oli 10 kuu jooksul rajooni kolhoosidelt tasuta võtnud: 1048 kg mitmesugust vilja, 160 kg liha, 21 kg võid, 200 kg kartuleid, 20 kg kala, 20 kg soola, 240 muna, 2100 kg heina, kaks lammast, kaks lehma, ühe härja, ühe sea ja 2950 rubla raha.

Nõukogude inimesed on harjunud seadma üldrahvalikke riiklikke huvisid kõigest kõrgemale, nad on harjunud pidama ühist ülesannet oma isiklikuks ülesandeks. See kõneleb meie nõukogude ühiskonna ideelisest ja poliitilisest monoliitsusest, mida ei ole veel olnud maailma-ajaloos; see on meie maa tõusu ja õitsengu võimsaks vahendiks. Samal ajal aga on veel teatav osa meie elanikkonnast kapitalismi poolt kasvatatud ja oma aja äraelanud vanade harjumuste ja traditsioonide kammitsas. Leidub veel inimesi, kes põlgavad ühiskondlikku tööd ja ühismajapidamist, taotlevad isiklikku kasusaamist riigi ja ühismajandi arvel ning tegelevad hangeldamisega. Seejuures ei saa jätta märkimata, et neetud mineviku iganditega on nakatunud mitte ainult lihtinimesed, vaid mõnikord ka kohalike nõukogude, maa- ja koguni parteiorganite juhtivad töötajad. Need inimesed ei tegele oma ideelis-poliitilise taseme tõstmisega ning, muutudes väikekodanlikeks, kitsarinnalisteks ja väiklasteks inimesteks, püsivad mineviku harjumuste, igandite ja eelarvamuste kütkes.

Säärased elemendid saavad meie ühiskonnas vastulöögi ausatelt töolistelt ja kolhoosnikutelt, ning seda üha otsustavamalt. Kolhoosnikud nõuavad, et loodrite, parasiitide ja artellide hooletute liikmete vastu võetaks tarvitusele otsustavad abinõud. Partei- ja nõukogude organisatsioonid toetavad aktiivselt kõigi ausate ja siirate kolhoosnikute õiglasel nõudmisi nende võitluses parasiitliku eluviisiga loodrite vastu, mobiliseerivad artelli kõiki ausaid liikmeid ja kõiki töötajaid võitluseks valju distsipliini eest igas kolhoosis ning loovad ühiskondliku põlguse olukorra mittetöötavate, parasiitlike elementide ja ühisvara laialikandjate vastu. Rakendades kuritahtlike loodrite ja parasiitide suhtes Nõukogude seadusi ja põllumajandusliku artelli põhikirjaga ettenähtud abinõusid, kasvatavad partei- ja nõukogude organisatsioonid pidevalt teisi kolhoosnikuid, neid, kes on sattunud kolhoosivastaste elementide mõju alla. Partei- ja nõukogude organisatsioonid äratavad neis initsiatiivi ja loovat aktiivsust, arendavad neis vastutus- ja uhkustunnet oma kolhoosi üle, teadvust kõrgest aust olla kolhoosi liikmeks ning äratavad püüet võtta siiralt osa kolhoositööst ja suurendada ühiskondlikku rikkust.

Võitlus vana, sureva ja oma aja äraelanud — kapitalistliku ning uue, areneva ja võitva — sotsialistliku vahel on meie sotsialistliku ühiskonna arenemise seaduspärasuse aluseks. Sotsialistlikule ühiskonnale omaseid mitteantagonistlikke vastu-

olusid lahendab ja võidab Nõukogude riik plaanikindlalt tänu bolševike partei juhtivale osale ning suunavale tegevusele ja nõukogude inimeste aktiivsele ning teadlikule osavõtule võitlusest tootmisjõudude, teaduse ja kultuuri järjekindla kasvamise eest. Juhindudes marksismi-leninismi teooriast ja ühiskondliku arenemise seaduste tundmisest avastab bolševike partei objektiivselt olemasolevaid vastuolusid, märgib ära teid ja loob tingimusi nende lahendamiseks ning mobiliseerib nõukogude rahvast nende vastuolude võitmiseks. Sellega kindlustab ta meie ühiskonna kiiret edasiarenemist. Kapitalismi igandite likvideerimiseks inimeste teadvuses ja nõukogude ühiskonna kõigi liikmete muutmiseks aktiivseiks ja teadlikeks kommunismi ülesehitajateks esitas kommunistlik partei ülitähtsa poliitilise ülesandena töörahvahulkade kommunistliku kasvatamise ning partei ja nõukogude kaadri ideelis-poliitilise taseme tõstmise. Selleks on loodud kõik vajalikud tingimused, ja nimelt: laialdane kultuurhariduslike asutuste võrk (teatrid, kinod jm.), raadio, ajakirjandus, propagandaaparaat, ühtne hästikorraldatud parteiharidus-süsteem kõigile juhtivale töötajale alt kuni üles ning kogu ideoloogilise töö parandamine.

Sotsialistliku ühiskonna vastuolude avastamise ja võitmise põhiliseks meetodiks ja võimsaks relvaks on bolševistlik kriitika ja enesekriitika.

Juba 1928. aastal, Moskva parteiorganisatsiooni aktiivil peetud kõnes UK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni ühendatud aprillipileenumi tööde kohta, ütles seltsimees Stalin: „... enesekriitika on meile vajalik nagu õhk, nagu vesi... selleta, enesekriitikata, ei saaks meie partei edasi liikuda, ei saaks ta avastada meie paiseid, ei saaks ta likvideerida meie puudusi... Meie ise peame avastama ja parandama oma vigu, kui me tahame edasi liikuda, kas pole selge, et neid keegi teine ei avasta ega paranda. Kas pole selge, seltsimehed, et enesekriitika peab olema üks kõige tõsisematest meie arenemist edasiviivatest jõududest.“¹

Meie maa sotsialistliku ülesehitustöö kogu ajalugu ja eriti põllumajanduse kollektiviseerimine kinnitab bolševistliku kriitika ja enesekriitika liikumapanevat jõudu. Tema abil avastas meie partei sotsialistliku ülesehitustöö igal konkreetsel etapil puudusi ja vastuolude iseärasusi ning märkis ära teed nende kõrvaldamiseks ja andis kaadrile õige väljaõppe ning õige poliitilise kasvatus.

A. A. Ždanov ütles: „... Meie partei leidis ja rakendas sotsialismi teenistusse juba ammu selle erilise sotsialistliku ühiskonna vastuolude avastamise ja võitmise vormi... selle vana ja uue vahel, meil nõukogude ühiskonnas sureva ja sündiva vahel toimuva võitluse erilise vormi, mida nimetatakse kriitikaks ja

¹ Lenin ja Stalin parteilisest ülesehitustööst, II kd., lk. 490 (vene keeles).

enesekritikaks . . . , mis on meie arenemise tõeliseks liikumapanevaks jõuks ja võimsaks tööriistaks partei käes. See on tingimata uus liikumise liik, uus arenemise tüüp, uus dialektiline seaduspärasus.”¹

Selle eredaks näiteks, kuidas bolševike partei avastab meie arenemist pidurdavaid puudusi ja vigu ning organiseerib ja mobiliseerib nõukogude rahvast nende vigade ja raskuste ületamiseks, on seltsimees Stalini juhendite alusel vastu võetud: NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrus 19. septembrist 1946 „Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides“, UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsus „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil“ (1947. a.) ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 19. aprillist 1948 „Abinõudest töö organisatsiooni parandamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja töötasu korraldamiseks kolhoosides“. Neis ajaloolistes määrustes ja otsustes mõistsid NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee karmilt hukka bolševike partei ja Nõukogude valitsuse poolt kolhooside ülesehitustöö alal arendatava poliitika rikkumised ja võtsid tarvitusele kiired abinõud nende viivitamatuks parandamiseks.

UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum nõudis põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste ja moonutamiste täielikku likvideerimist.

UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsuses on öeldud: „Märkides, et paljude oblastite, kraide ja vabariikide kolhoosides on viimaste aastate jooksul esinenud põllumajandusliku artelli põhikirja moonutamisi ja rikkumisi, mis väljenduvad kolhooside ühismaade omastamises, kolhoosivara — inventari, loomade, muu vara ja rahasummade laialikandmises, normipäevade ebaõiges kulutamises ja põllumajandusliku artelli asjaajamise demokraatlike aluste rikkumises, kohustada kohalikke partei- ja nõukogude organisatsioone likvideerima lõplikult need rikkumised ja moonutamisid ning tarvitusele võtma abinõusid kolhooside ühismajandamise igakülgeks tugevdamiseks ja kolhooside juhtimise tõsiseks parandamiseks.“

UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum määras kindlaks põhilised ülesanded, millede lahendamisel oleneb põllumajanduse kõigi harude arendamine. Selleks on kõigepealt teravilja tootmise suurendamine külvipinna laiendamise ja viljakuse otsustava tõstmise teel. Pleenum määras kindlaks, et juba 1950. aastaks peab teraviljakultuuride külvipind olema suurendatud 1945. aasta suhtes 20,6 miljoni hektaari võrra, teravilja kogusaak aga peab olema tõstetud 127 miljoni tonnini aastas. See võimaldab meie maal luua teravilja külluse ja veelgi kiirendada kõigi teiste põllumajandusharude arendamist.

¹ Ajakiri „Filosoofia küsimusi“ nr. 1, 1947, lk. 270 (vene keeles).

Uhtlasi on ette nähtud loomakasvatuse ja tehniliste kultuuride arendamise selline tempo, mis võimaldab luua lühikese ajaga põhiliste tarbimisainete külluse meie maal.

Stalinlik hoolitsus põllumajanduse arendamise eest sõjajärgsel ajajärgul väljendus eredalt UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi poolt ettenähtud abinõudes sotsialistliku põllumajanduse edasiseks tehniliseks varustamiseks. Pleenum kohustas tööstuslikke ministeeriume andma põllumajandusele 1947. aastal 34 100 traktorit ja 510 miljoni rubla eest põllutöomasinaid, 1948. aastal aga 67 000 traktorit ja sadu tuhandeid teisi masinaid.

UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum rõhutas, et kolhooside, sovhooside ja masina-traktori jaamade töö parandamise vältimatuks tingimuseks on nende kindlustamine püsiva juhtiva kaadriga, ja seadis ülesande organiseerida laialdast kaadri ettevalmistamist põllumajandusele ja tema kvalifikatsiooni tõstmist.

Määrates kindlaks põllumajanduse arendamise kiire tempo rõhutas UK(b)P Keskkomitee pleenum, et selle teostamise põhiliseks tingimuseks on kolhooside bolševistliku juhtimise tugevdamine põllumajandusliku artelli stalinlikust põhikirjast rangelt kinnipidamise alusel ning partei- ja nõukogude organisatsioonide vastutuse tõstmine iga üksiku kolhoosi tugevdamise eest.

Kolhoositalurahva ideelise taseme ja sotsialistliku teadlikkuse edasise tõstmise eesmärgil kohustas UK(b)P Keskkomitee pleenum parteiorganisatsiooni laialdaselt arendama poliitilist tööd maal, pidevalt selgitama töörahvale partei poolt põllumajandusele seatud ülesandeid, õhutama ja organiseerima töörahvast võitluseks põllumajanduse taastamise ja arendamise eest ning taotlema sidemete edasist tugevdamist rahvahulkadega.

Pleenum tunnistas vajalikuks seada masina-traktori jaamades sisse direktori asetäitja koht poliitilisel alal, kes peab taotlema masina-traktori jaamade töö parandamist, kindlustama õiged vastastikused suhted masina-traktori jaamade ja kolhooside vahel, kindlustama masina-traktori jaamade parteiorganisatsioonide töö parandamist ning arendama poliitilist kasvatustööd masina-traktori jaamade traktoristide, kombainerite, tööliste ja teenistujate hulgas.

UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsus on põllumajanduse konkreetse ja operatiivse juhtimise eeskujuks. See ajalooline otsus on nõukogude kolhoosiküla tootmisjõudude uue, sõjajärgse õitsengu suurejooneliseks programmiks. Selle täitmine kindlustab kolhoosimajanduse niisuguse tõusu, mis võimaldab lühima ajaga luua toiduainete külluse meie elanikkonnale, toorainete külluse tööstusele ning vajalike toidu- ja toorainete riiklike reservide kogumise. See aga tähendab seda, et meil luuakse eeltingimused veel ühe sammu astumiseks kommunismi põhimõtte teostamise alal ja nõukogude inimeste vajaduste täieliku kindlustamise alal kõigi põllumajandussaadustega.

Nõukogude talurahvas võttis partei ajaloolise otsuse vastu määratu suure vaimustusega. Meie maa kõigis kolhoosides toimusid koosolekud, kus juhatused ja revisjonikomisjonid andsid aru oma tööst. Koosolekutest võttis osa 80—90% kolhooside liikmetest; osavõtjad kritiseerisid juhatuste ja revisjonikomisjonide tööd ning tegid kolhoosimajanduse veel kiiremat arendamist taotlevaid ettepanekuid.

Põllumajanduse sõjajärgse arendamise stalinlik programm äratas nõukogude talurahvas suure tööenergia ja õhutas teda uutele töökangelastegudele. Altai krai põllumajanduse alal töötajate kiri, mis väljendas nõukogude talurahva tahet ja peegeldas meie maa elulisi huve, leidis kõige palavamat toetust ja tekitas kolhoosiküla töötajate uue sotsialistliku võistluse laine.

Võistlusse lülitusid kõik vabariigid, kraid, oblastid, rajoonid, kolhoosid, brigaadid, lülid ja kolhoosnikud. Võistlus omandas tõeliselt üldrahvaliku iseloomu. Võistluse laialdane ulatus ja sisu näitavad kolhoositalurahva poolt kommunistliku töösse-suhtumise alal saavutatud taset. Selget tunnistust nõukogude talurahva patriotismist annavad mees- ja naiskolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate ning põllumajanduse eriteadlaste arvukad kirjad seltsimees Stalinile. Need kirjad sisaldavad sügavat tänutunnet parteile, valitsusele ja seltsimees Stalinile. Neis kirjades väljendas nõukogude talurahvas oma huvide lahutamatu ühtsust Nõukogude riigi huvidega ja arusaamist üldriiklikest ülesandeist.

Ukraina põlluharijad kirjutasi oma kirjas seltsimees Stalinile: „Meie armas isa, võtke meilt vastu meie südamluk tänu Teie abi ja hoolitsuse eest.

Selle kirjaga me mitte üksnes täname Teid, vaid me tahame vastata Teie hoolitsusele kohustustega, missugused me võtame endale UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi ajaloolise otsuse „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil“, mis koostati Teie juhtimisel, täitmise alal.

Me alustasime kevadkülvil ainult püüdega täita oma püha kohustus isamaa vastu — saavutada suur saak ja anda võimalikult rohkem toiduaineid elanikkonnale ja toorainet tööstusele.“

Kasahhi NSV mees- ja naiskolhoosnikud kirjutasi: „Meile kõigile, sotsialistliku põllumajanduse töötajaile, on lähedased ja arusaadavad need ülesanded, mida seadis meie ette UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum. Meie saame väga hästi aru, et seatud... ülesanne... on tähtsaim riiklik ülesanne, sest selle lahendamine loob vajalikud tingimused meie maa kogu rahvamajanduse edukaks arendamiseks.

Meie kinnitame Teile, Jossif Vissarionovitš, et rakendame kogu oma jõu ja kasutame kõiki vahendeid, et seda ülesannet auka täita.“

Oma kirjades seltsimees Stalinile võtsid miljonid sotsialistliku põllumajanduse töötajad endale mitmesuguseid kohustusi

põllumajanduse arendamise alal. Iga kohustuse ja iga arvu taga peitus palav tunne, milles olid ühendatud kolhoositalurahva isiklikud, ühiskondlikud ja üldriiklikud huvid. Neil dokumentidel on määratu suur poliitiline tähtsus. Nad annavad tunnistust sellest, et kolhoosnike silmaring ja poliitiline maailmavaade on kasvanud ning et see ulatub üle oma kolhoosi piiride. Kolhoosnik oli õppinud nägema mitte üksnes oma kolhoosi, vaid ka kogu riigi tegevust. Kolhoositalurahvas saab aru, et ta on kommunistliku ühiskonna suure ülesehitustöö üheks orgaaniliseks osaks.

Sotsialistliku põllumajanduse eesrindlikud inimesed täitsid võetud kohustused auga. 1947. aastal täitsid Aserbaidžani NSV kolhoosid ja sovhoosid viljavarumise aastaplaani ennetähtaegselt — 10. septembriks. Orjoli oblasti kolhoosid andsid riigile 10. septembriks peaaegu kaks korda rohkem vilja kui samaks ajaks 1940. aastal. Moldaavia NSV kolhoosid ja üksiktalupojad täitsid viljavarumise aastaplaani 20. augustiks ja andsid riigile üle plaani 500 000 puuda teravilja. Viljavarumise plaani eesrindlike täitjate hulgas olid 1947. aastal Valgevene NSV, Voroneži oblast, Ukraina NSV, Kransnojarski krai jt. Gruusia NSV täitis ennetähtaegselt teehehtede kogumise ja riigile andmise plaani.

1948. aastal saavutas kolhoositalurahvas uut väljapaistvat edu. Ka see aasta läks kuulsusrikka leheküljena kolhoosikorra kroonikasse.

1948. aastal laienes tunduvalt kõigi põllumajanduslike kultuuride külvipind. 1948. aasta lõikuse külvipinna juurdekasv võrreldes 1947. aastaga moodustas 13,8 miljonit hektaari, sealhulgas teraviljakultuuride külvipind 10 miljonit hektaari. Vaatamata enamikus Volgamaa rajoonides valitsenud halbadele meteoroloogilistele tingimustele oli teraviljakultuuride kogusaak NSV Liidu ulatuses tervikuna üle 7 miljardi puuda ja saavutas järelikult peaaegu sõjaeelse 1940. aasta taseme, teraviljakultuuride keskmine viljakus ühe hektaari kohta aga ületas sõjaeelse taseme.

Otsustavat osa etendas kolhoosnike massiline sotsialistlik võistlus nende kohustuste täitmise eest, mis nad olid endale võtnud oma kirjades seltsimees Stalinile. Uudne 1948. aastal toimunud põllumajanduse töötajate võistluses oli see, et see oli tõeliselt üldrahvalik võistlus ja haaras kõiki kolhoose, masina-traktorijaamu ja põllumajanduse eriteadlasi, kes võitlesid suurte saakide eest suurtelt põldudelt. Üksteisega võisteldes töötasid põllutöö- ja traktoribrigaadid ühiselt välja abinõusid, mis kindlustasid kirjades seltsimees Stalinile võetud kohustuste täitmist. Põllumajanduse eriteadlased võtsid kõige aktiivsemalt osa agrotehniliste abinõude väljatöötamisest ning brigaadide, lülide ja kolhooside abistamisest.

Sotsialistliku võistluse jõud ja efektiivsus ning nõukogude

talurahva suur tootmisaktiivsus ja poliitiline teadlikkus avaldusid kõige eredamalt püüdes täita ennetähtaegselt riiklik viljavarumisplaan. 20. septembriks täitsid riikliku viljavarumisplaanid Moldaavia, Valgevene, Ukraina, Armeenia, Kirgiisi, Leedu, Läti ja Eesti NSV, andes riigile 130 965 000 puuda vilja rohkem kui 1947. aastal, ja veel 38 715 000 puuda üle plaani. Ajutiselt saksa okupatsiooni all olnud piirkondade põllumajandus asus kindlalt jalule. Nii andis Valgevene NSV 1948. aastal riigile ennetähtaegselt 2 miljonit puuda vilja rohkem kui sõjaeelsel 1940. aastal ning üle plaani veel 2 miljonit puuda. Krasnodari krai, Rostovi oblast, Stavropoli krai ja Dnepropetrovski oblast andsid riigile peaaegu 100 miljonit puuda vilja rohkem kui eelmisel aastal. Üks oblast teise järel raporteeris suurele juhile seltsimees Stalinile viljavarumisplaanide ennetähtaegsest täitmisest ja paljude miljonite puudade vilja üle plaani andmisest riigile.

Parteiorganisatsioonide poolt äratehtud suure kasvatus- ja organiseerimistöö tulemusena, töödistsipliini ja -organisatsiooni tugevdamise tulemusena paranes töö 1948. aastal meie maa kõigis kolhoosides. Sajad ja tuhanded kolhoosid, kes varem maha jäid, tõusid eesrindlike kolhooside hulka ja kogusid suuri saake suurtelt massiividelt. Nii peksti Zaporožje oblasti Mihhailovka rajooni Pamjatj Lenina kolhoosis 1012 hektaarilt ligi 130 puuda talinisu igalt hektaarilt. Moldaavia NSV Tõrnovo rajooni Bolševiki kolhoos sai 266 hektaarilt 135 puuda nisu igalt hektaarilt ja 43 hektaarilt 170 puuda igalt hektaarilt. Slobodzeja rajoonis aga koguti üle 5000-hektaariliselt põllupinnalt 120 puuda vilja igalt hektaarilt. Gomeli oblasti Retsitsa rajooni Dzeržinski-nimeline kolhoos sai 240-hektaariliselt põllupinnalt 105 puuda rukist igalt hektaarilt. Polotski oblasti Glubokoje rajooni Molotovi-nimeline kolhoos kogus tervelt põllupinnalt 140 puuda otri igalt hektaarilt. Selliseid näiteid 1948. aasta kohta võib tuua palju.

1948. aastal suurenes kolhoosides tunduvalt loomade arv ja loomakasvatuse produktiivsus. 1. jaanuaril 1949 oli loomade arv kolhoosides suurem kui 1. jaanuaril 1948: veised 23%, sead 75%, lambad ja kitsed 16% ning hobused 15%. Suurenes ka kolhoosnikute isiklikul kasutamisel olevate loomade arv.

Toodud andmed väljendavad ilmekalt kolhoositalurahva suurt töövaimustust, tema piiratud ustavust kolhoosikorrale, bolševike parteile, valitsusele ja nõukogude rahva juhile seltsimees Stalinile. Uus, tulvil õilsat armastustunnet kodumaa vastu töösse suhtumine võimaldas kolhoositalurahval saavutada üli-tähtsaid võite. Stalinlik hoolitsus kolhoosikorra õitsengu eest kandis rikkalikku vilja.

ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi ajaloolised otsused panid liikuma kolhoositalurahva määratu suured loovad jõud. Kommunismi ideed ergutavad teda edasiseks innukaks tööks.

Nõukogude võimu ajal on põhjalikult muutunud meie maa majanduselu, on muutunud ka nõukogude inimesed ise, nende hingeelu, nende vaated tööle, elule ja ühiskonnale. On muutunud nende mõisted aust, kangelaslikkusest, vaprustest ja kuulsusest. Piiritu armastus kodumaa vastu, patriootiline uhkustunne tema edusammude üle, vastupidavus ja julgus, visadus püstitatud eesmärgi saavutamisel, oskus võita raskusi — need on meie kolhoositalurahva uued omadused. Nad on uute sotsiaalsete tingimuste seaduspäraseks väljenduseks.

Kolhoosnikud püüavad oma sotsialistlikku kodumaad veelgi kõrgemale tõsta, temale veelgi rohkem kuulsust tuua. 1949. aasta lõikuse riiklik külviplaan ületati. 1948. aastal külvati 1949. aasta lõikuse talivilja ligi 3 miljonit hektaari rohkem kui oli külvatud talivilja 1947. aastal. 1949. aasta lõikuse kõrreküüdi teostati 17 miljoni hektaari võrra rohkem kui 1947. aastal. Seejuures külvati VNFSV-s 1948. aastal talivilja 2 miljonit hektaari rohkem ja teostati kõrreküüdi 8,4 miljonit hektaari rohkem kui 1947. aastal.

Laienes üleskutse üldrahvaliku sotsialistliku võistluse arendamiseks põllumajanduse uue tõusu eest. Ukraina K(b)P Keskkomitee ja Ukraina valitsus pöördusid vabariigi kõigi kolhoosnikute poole üleskutsega võtta endale kohustusi suure saagi kasvatamise ja loomakasvatuse edasise tõstmise alal 1949. aastal.

See üleskutse oli eeskujuks eranditult kõigile meie maa vabariikidele, kraidele ja oblastitele.

Kolhoosides organiseeriti agrotehnilist õppust. Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia sessiooni tulemused panid kolhoositalurahva liikuma. Suurenesid mitšuurinliku bioloogia-teadusega relvastatud kolhoosiaktivistide read, loodi tuhandeid katsepõlde ja kolhoosilaboratooriume, kasvasid selektsioonipõlud, mitšuurinlikud viljapuu- ja marjaaiad.

Suuri loovaid jõude äratas kolhoositalurahva hulgas seltsimees Stalini algatusel 20. oktoobril 1948 vastuvõetud NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrus „Põllukaitse metsaistandike rajamise, heinavälja-külvikordade sisseseadmise, tiikide ja veehoidlate ehitamise plaanist suurte ning püsivate saakide kindlustamiseks NSV Liidu Euroopa-osa stepi- ja metsastepirajoonides“. See meie bolševike partei ja Nõukogude valitsuse määrus on määratu suure tähtsusega dokument, mis avas suurepäraseid perspektiivid sotsialistlikule põllumajandusele. Kolhoositalurahvas nägi selles ajaloolises dokumendis agronoomiliste abinõude süsteemi laialdase juurutamise alusel põua ründamise suurt plaani.

30. detsembril 1948 avaldati NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrus „NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee 20. oktoobri 1948. a. määruse „Põllukaitse metsaistandike rajamise, heinavälja-külvikordade sisse-

seadmise, tiikide ja veehoidlate ehitamise plaanist suurte ning püsivate saakide kindlustamiseks NSV Liidu Euroopa-osa stepi- ja metsastepirajoonides" täitmise käigust". Selles määruses nägi nõukogude rahvas sotsialistliku põllumajanduse edasise õitsengu ja meie kodumaa võimsuse tugevdamise eest hoogu läinud võiduka võitluse grandioosset pilti.

Suurte tööde ajaloolist plaani viiakse määratu suure vaimustusega ellu. NSV Liidu Euroopa-osa stepi- ja metsastepirajoonides teostati 1948. aastal lühikese ajaga kaitsemetsaribade istutamine 199 000-hektaarilisel maa-alal, valmistati ette 270 000 hektaari pinnast metsaistutamiseks 1949. aastal, kasvatati puukoolides 1869 miljonit istikut ning kaevati kolhooside poolt üle 2800 tiigi ja veehoidla.

Olles varustatud kaasaegsete põllutöömasinate ja eesrindliku agrotehnikateadusega on meie kolhoosidel, sovhoosidel ja masina-traktorijaamadel olemas kõik, mis on vajalik looduse ümberkujundamise plaaniga ettenähtud ülesannete edukaks täitmiseks ja ületamiseks.

Suur stalinlik idee haaras miljoneid mees- ja naiskolhoosnikuid ning pani liikuma kolhoosiküla määratu suured loovad jõud. Paljumiljoniline kolhoositalurahvas alustas kampaaniat looduse ümberkujundamise, suurte ja püsivate saakide eest. Niisuguseid ülesandeid võimaldab täita ainult kolhoosikord.

Partei ja valitsuse määrus suleb põuale pääsu meie kolhoosipõldudele ning avab laia tee toiduainete küllusele meie maal ja kiiremale üleminekule sotsialismilt kommunismile.

Põllumajanduse sõjajärgse arendamise suure stalinliku programmi täitmine ning kolhoositalurahva edasine kasvatamine kommunismi vaimus loovad tingimused üleminekuks kolhoosiliikumise kõrgemale vormile — kommuunile, mis kasvab välja arenenud ja jõukast artellist.

Seltsimees Stalin ütles partei XVII kongressil: „Tuleviku põllumajanduslik kommuun tekib siis kui artelli põldudel ja farmides on vilja, kariloomade, lindude, aedviljade ja igasuguste muude saaduste küllus, kui artellide juurde rajatakse mehhaniseeritud pesukojad, moodsad köögid-sööklad, leivavabrikud jne., kui kolhoosnik näeb, et tal on kasulikum saada liha ja piima farmist kui pidada oma lehma ja väikeloomi, kui naiskolhoosnik näeb, et tal on kasulikum lõunatada sööklas, tuua leiba leivavabrikust ja saada pestud pesu ühiskondlikust pesukojast, kui endal tegelda nende asjadega. Tuleviku kommuun tekib enam arenenud tehnika ja enam arenenud artelli alusel, saaduste külluse alusel.”¹

Seltsimees Stalini poolt meie sotsialistlikule põllumajandusele seatud ülesanded nõuavad kolhoositalurahva hulgas tehtava ideelis-poliitilise töö veelgi suuremat tugevdamist. Poliitiline

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 415.

töö talurahva hulgas peab olema suunatud kolhoosnikute sotsialistliku teadvuse ning nende poliitilise ja kultuurilise taseme pidevale tõstmisele. Tuleb saavutada, et iga kolhoosnik mõistaks, et tema siiras töö kolhoosis on tihedalt seotud kolhoosikorra, edasise arendamise ülesannetega, meie Nõukogude sotsialistliku riigi arendamise ülesannetega.

*

Lenin ja Stalin ning bolševike partei õpetavad, et võimalused ei muutu ialgi iseenesest tegelikkuseks. Selleks, et saavutada võit põllumajanduse sõjajärgses tõusus ja kolhooside edasises majanduslikus kasvus, on vaja mobiliseerida kõik jõud ja ressursid. Sotsialismi ülesehitamise lõpuleviimise ja sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku tingimustes omandab otsustava tähtsuse nõukogude ühiskonna kõigi töötajate, sealhulgas ka kolhoositalurahva kõrge sotsialistlik teadlikkus.

Vladimir Iljitš Lenin ütles: „Kommunism on sotsialismi kõrgem arenemisaste, kus inimesed töötavad teadmises, et on vaja töötada üldsuse kasuks.“¹

Kõigi kolhoosnikute kõrge teadlikkus ning tootmisalane ja poliitiline aktiivsus kindlustavad kolhoosikorra edasist tugevdamist ja kiirendavad edasiliikumist. Sellepärast on vajalik veel rohkem kasvatada meie inimestes, kolhoositalurahvas südidust, veendumust oma jõus ja valmisolekut igasuguste raskuste ja takistuste võitmiseks teel kommunismile, nagu õpetavad Lenin ja Stalin.

Sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku protsess nõuab kõigilt nõukogude inimestelt, sealhulgas ka talupoegadelt kõrget ideelise ettevalmistuse taset ja laia kultuurilist silma ringi, meie poolt rajatava ühiskondliku korra õiget mõistmist.

Seltsimees Stalin õpetab: „Sotsialistlik ühiskond eeldab küllaldaselt arenenud tootmisjõude ja inimeste sotsialistlikku teadvust, nende sotsialistlikku haridust.“² Sellest, kuidas meie kaader vallutab teaduse ühiskonnast, sotsialismi ülesehitamise seadustest, sellest, kuidas tööliste, talupoegade ja haritlaste miljonilised hulgad selle teadmise ellu viivad, oleneb meie kommunismile edasiliikumise edu.

Kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest peetava võitluse uus etapp, kuhu me oleme astunud, nõuab kapitalismi igandite võitmist inimeste teadvuses ning uue, sotsialistliku ühiskonna kehal säilinud kapitalismi „sünnimärkide“ likvideerimist. Nüüd on põhiliseks ülesandeks kasvatada kommunistlikku suhtumist töösse ja ühiskondlikku sotsialistlikku omandisse, ustavust bolševike parteile ja nõukogude võimule ning teadvust Nõukogude

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXIV kd., 3. väljaanne, lk. 585 (vene keeles).

² J. V. Stalin, Teosed, 1. kd., lk. 324.

kodaniku, kellel ei ole ega võigi olla midagi kõrgemat kui sotsialistliku isamaa huvid, väärikusest ja aust.

Sellepärast, juhtides nõukogude rahva võitlust täieliku kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest meie maal, peab kommunistlik partei põhiliseks küsimuseks tööraha kommunistlikku kasvatamist ning kultuurilise ja ideoloogilise töö uut hoogustamist. Viimastel aastatel UK(b)P Keskkomitee poolt ideoloogilise ja propagandatöö küsimustes vastuvõetud otsused haaravad nõukogude rahva ideelis-poliitilise kasvatamise kõiki alasid. Neis on antud ulatuslik programm poliitilise töö arendamiseks meie maa mitmesuguste töörahvakihtide hulgas, kaasa arvatud kolhoositalurahvas. UK(b)P Keskkomitee poolt ideoloogilise ja propagandatöö küsimustes vastuvõetud otsuste ajalooline tähtsus seisab selles, et bolševike partei arendab võitlust nõukogude kultuuri kõrge ideelise taseme eest, sotsialistliku nõukogude ideoloogia täieliku võidu eest kõigi nõukogude inimeste teadvuses ja nõukogude inimese täieliku vaimse uuendamise eest.

Nüüd, kus meie võitnud sotsialismi maal nii tööliste kui talupoegade materiaalne ja kultuuriline tase on tunduvalt tõusnud, vaatab nõukogude rahvas veendunult tulevikku. Tal on usku oma jõusse, oma maa helgesse tulevikku ja kommunismi paratamatult saabuvasse võitu. See usk põhineb palaval armastusel kodumaa vastu, töökangelaslikkusel ja ennastsalgavusel, nõukogude rahva koondumisel bolševike partei ümber, tööraha ustavusel suurele juhile ja õpetajale seltsimees Stalinile — kõigi meie võitude loojale ja organiseerijale.

Selles seisab bolševistliku ideoloogia võitmatu jõud, nõukogude rahvast kindlalt kommunismile juhtiva partei poliitika ja organiseerimistöö võitmatu jõud.

SISUKORD

ESIMENE PEATÜKK

Bolševike partei osa talurahva pöördumisel uuele, sotsialistlikule arenemisteele

1. Marksism-leninism kaupatootva väiketalumajapidamise muutmisest suureks kollektiivmajapidamiseks kui sotsialismi ülesehitamise vajalikust eeltingimusest 3
2. Lenini kooperatsiooniplaan ning selle konkretiseerimine ja arendamine seltsimees Stalini poolt 8
3. Bolševistliku propaganda osa talurahva pöördumisel kolhoositeele 11-
4. Partei poolt kodanlike ja parempoolsete-trotskistlike teooriate vastu peetud võitluse ajalooline tähtsus 17

TEINE PEATÜKK

Kolhoositalurahva kasvatamine kollektiivsuse vaimus

1. Kolhoos talurahva individualistliku hingeelu ümberkujundamise materiaalse alusena 24
2. Kolhoosniku eraomandusliku hingeelu igandid on talurahva endise majandusliku ja ühiskondliku seisundi peegelduseks 29
3. Partei ja riigi ideoloogilise ja organiseerimistöö tähtsus kolhoositalurahva sotsialistlikul kasvatamisel 32
4. Kolhoositalurahva kasvatamine kollektiivsuse vaimus 42
5. Kolhooside organisatsiooniline ja majanduslik tugevdamine ning kolhoositalurahva kasvatamine kollektiivsesse töösse teadliku, sotsialistliku suhtumise vaimus 52
6. Kolhooside tugevnemine ja kolhoosikaadri kasvamine on kolhoositalurahva poliitilise aktiivsuse kasvu näitajaks 59

KOLMAS PEATÜKK

Kolhoositalurahva nõukogude patriotism

1. Ühiskondlike ja üldriiklike ülesannete mõistmine on kolhoositalurahva uue kvaliteedi väljenduseks 67
2. Kolhoositalurahva patriotism Suure Isamaasõja ajal 1941—1945 . . 72
3. Kolhoosikorra tugevdamiseks maal toimuv massiline sotsialistlik võistlus on kolhoositalurahva sotsialistliku teadlikkuse ja ideelisuse näitajaks 81
4. Võitlus kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses on tähtsaim ülesanne sotsialismilt kommunismile ülemineku ajajärgul 84

Vastutav toimetaja

H. Klement.

Tehniline toimetaja V. Alev.

Ladumisele antud 25. I 1951. Trük-
kimisele antud 27. II 1951. Trüki-
arv 5000. Paber 60:92, 1/16. Trüki-
poognaid 6,25. Arvutuspoognaid
7,34. MB-02615. Tellimise nr. 401.
Trükikoda „Kommunist“, Tallinn,
Pikk tn. 2.

На эстонском языке.

Hind rbl. 3.80.

Rbl. 3.80

A-188

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00448270 1